

ZİRVEDEKİ ÇATLAK DERİNLEŞİYOR

Ocak 2007 tarihli 17. sayımızın manşeti, 'Zirvede Çatlama' idi. Şimdi, o çatlak derinleşiyor...

4. SAYFA Oğuzhan Kayserilioğlu

CUMHURİYETİ SAVUNMAK

Kim nasıl değerlendirirse değerlendirsün sokakları dolduran milyonlar...

8. SAYFA Tuncay Yılmaz

ÜÇ SEMBOL ÜÇ TÜRKİYE

Tarih bazen hızlı koşar gibi gelir. Zaman kendi ayarını bozmuş gibidir. Ama olan, hayatın geniş bir zaman dilimindeki yayılmışlığının, bu kez kısa bir zaman diliminde yoğunlaşmış ve kristalleşmiş bir hal almasıdır.

14 Nisan Tandoğan mitingi, 27 Nisan askeri muhtırası, 29 Nisan Çağlayan Mitingi ve 1 Mayıs Taksim direnişi. Her biri tarihin derinliklerinden çıkıp kendine yer ediniyor ve bir başka Türkiye'nin oluşumuna katılıyor.

Üç sembol ve üç Türkiye ortaya çıkıyor. Birincisi bayrak altında, ikincisi türban-İslam altında, üçüncüsü ise 1 Mayıs bayrağı altında birleşen Türkiye.

Bayrağın altında toplanan Türkiye, Türkiye'de bir ilkin doğuşunda şeklini alıyor. Hep yukarıdan aşağıya süzülen ve otoriteleşen muhtıra-darbe vuruşu, bu kez yukarı ve aşağının bir eşzamanlaştırılması sonucunda toplumsal sınıf ve katmanların bir bölüğünün ittifaklaşmasıyla, kitlesel bir askercil muhtıra karakteri kazanıyor.

Askercil derin devlet, hegemonyasına, şehirlî modern orta burjuvaziyi, Alevî burjuvazisini ve onun çeperdekileri, işçi sınıfının bir bölüm sendikal zümresi ile çepe-

rini ve solun Kemalist karikatürlerini kattı.

Onun yanı başında ise, Anadolu burjuvaziliğinden finans kapitalleşmeye doğru koşan sınıfın türban ve İslam bayrağını sallayarak kendi peşine taktığı Türkiye var. Bu Türkiye'de, bizlerden tanıdık yüzler var. Sınıfın ve ezilenlerin bir bölümü, bilinçlerindeki şaşkınlık ve bulanıklıkla soluğu bu ikinci Türkiye'de alıyorlar.

Birinci ve ikinci Türkiye'nin sahte Müslüman-laik çatışması, hakikatte iktidar içi pay kapma savaşıdır ve hem türban hem de bayrak bu savaşı hem kapatan hem de illüzyone eden örtüsüdür.

Üçüncü Türkiye işte bu örtüleri yırtan bir doğuştur. Bu Türkiye, 1 Mayıs'ı Taksim'de kutlama inadına çevirerek, hem de muhtıranın gölgesi altında sınıf ve ezilenlerle anlamlaşıyor.

1 Mayıs direnişi, aylardır halkın, sınıfın ve ezilenlerin üzerine giydirilmeye çalışılan deli gömleğini yırtan, ama henüz söküp atamayan ezilenlerin Türkiyesinin kendini dışa vurduğu andır.

devamı 3. sayfada

SADECE BİENAL SAĞIR DEĞİL

Bienali, kentsel değişimi ve festivalleri eleştirel bir gözle inceleyen "Küreselleşen İstanbul'da Bienal" adlı kitabın yazarı Mimar Sinan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Sibel Yardımcı ile kitabı üzerine konuştuk.

30. SAYFA MAHİR DOĞAN

DENİZ ÖTESİ

Muhafif İngiliz yazar John Berger, Che Guevara'nın...

32. SAYFA GENK AĞCABAY

GÖRÜNEMLE GERÇEK

Türkiye siyasetinde zincirleme etkiler yaratan sosyo-politik...

7. SAYFA ERHAN DOĞAN

ANADOLU ALEVİLİĞİNİN...

Bilimsel anlamda Ortodoks İslam, 10 yılı Hz. Muhammed'in...

29. SAYFA MÜSLÜM ERDOĞAN

DARBE ÜSTÜNE DARBE

Bir yanıyla kapitalizmin eseri bunlar. Sermaye, yani ...

10. SAYFA BARAN ANIL

SEÇİMLER VE KADIN

Sıcak mevsime girerken sıcak gelişmeler söz konusu...

26. SAYFA TULAY HATIMOĞULLARĞI

BU SAYIDA

Seçime ortak adaylar Alp Aydın	3
Zirvedeki çatlak büyüyor Oğuzhan Kayserilioğlu	4
TÜSİAD ve AKP Ordu gerilimi	5
Solun alanı daralıyor Alp Aydın	6
Görünenle gerçek Sinan Çoşkuner	7
Cumhuriyeti savunmak Tuncay Yılmaz	8
Darbe üstüne darbe Baran Anıl	10
Yeniden savaş mı? Alp Aydın	11
Gündemde Halk Bank ve PETKİM'in satışları var Nuray Ergüneş	12
Osmanlıdan Türkiye'ye Mehmet Türkay	13
Emperyalizme karşı ortak cephe Tülay Hatimoğulları-Timur Rencüzoğulları	14
Rusya Putin'le hamle yapıyor Sinan Çoşkuner	15
Sarkozy saldıracak Oğuzhan Kayserilioğlu	16
İran'ın nükleer satrancı İ. Halit Elçi	18
Gıdalar ve silahlar Mebruke Bayram	20
17 Nisan ve Via Campesina Mebruke Bayram	22
Mersin'de direniş B. Akpolat	23
Taban örgütlenmeleri Volkan Yaraşır	24
Geçici işçilere yeni düzenleme İrfan Kaygısız	25
Seçimler ve kadın Tülay Hatimoğulları	26
Feminist bir Cumhuriyet Gulfer Akkaya	27
Sahte cennet Hikmet Sarıoğlu	28
Anadolu aleviliğinin ortadoks İslam ve Şia ile ilişki/çelişkileri Müslüm Erdoğan	29
"Sadece Bienal sağır değil" Mahir Doğan Sibel Yardımcı ile söyleşi	30
Kendine ait bir hücre Ümit Kartal	31
Deniz ötesi Cenk Ağcabay	32

EDİTÖRDEN

SEÇİMLERE
ATILAN BOMBA

Gazetemizin yeni sayısı oldukça hareketli ve yoğun bir zamanda çıkıyor.

Matbaaya girmeden hemen önce Ankara'da patlayan bomba, bu sayımızda bolca işlediğimiz iktidar çatışmasının yeni bir aşamasının işareti oldu.

Devrimci hareketin içinde olan herkes çok iyi bilir ki, bombalama eylemi üstüne yıkılmaya çalışılan TİKB, ideolojik ve örgütsel yapısı itibarıyla kesinlikle böyle bir eylem yapmaz. TİKB bir tarafa, varolan hiçbir devrimci örgüt de, sivillere yönelik bu düzeyde zarar verecek bir eylem yapmaz.

Esas adres olarak gösterilen PKK'ye gelince, o da resmi açıklamasıyla eylemle âlâkası olmadığını ilan etti. DTP'de çeşitli düzeylerde saldırıyı protesto etti ve hayatını kaybedenlerin acısını paylaştı.

Ancak, bombalı saldırının hemen ardından, başta Hürriyet olmak üzere bütün medya araçlarının koparılan gürlüğü, Kürtleri toplumsal nefret odağı haline dönüştürüyor. Her an Kürtlere yönelik kitlesel eylemler başlayabilir.

Geniş yığınlar, "laik" mitingleri yetmemiş olacak ki, şimdide bombalarla eğitiliyorlar". Ordu'nun oligarşik "padişah"konumuyla bütünleşmiş bir toplumsal alan adım adım inşa ediliyor. öyle ki ayrıca bir darbeye bile gerek kalmayın.

Öte yandan, Irak'a müdahalenin toplumsal meşruluğu üretiliyor. Bombanın şiddeti oranında oluşan toplumsal tepki, Kandil'e yönlendiriliyor. Burada önemli olan, müdahale yönündeki toplumsal talebin güçlü ve derin biçimde oluşması. Bu günkü koşullarda Irak'a doğru her kilometrenin bol mayınla dolu bir arazi olduğu ve oldukça fazla Mehmetçik kanı döküleceği iyi biliniyor.

O mayınlar sadece sahici değil, ama aynı zamanda politik mayınlar da. Girilen alan savaş alanıdır. Barzani böyle bir müdahaleye karşı duracağını önceden açıkladı. Irak'taki İşbirlikçi-merkezi hükümetin de aynı tutuma gireceği tahmin edilebilir.

Ayrıca Direnişçiler ve ABD'de, kendi savaş alanlarına giren Ordu'yu ellerinde güllerle karşılamayacaklardır.

ABD'nin, ellerini ovuşturarak Ordu'nun Irak'a müdahalesini beklediği açıktır. Kendi işgaline bir türlü ortak edemediği Türkiye'yi, Kandil yemini kullanarak savaş alanına çekmiş olacaktır. Bir kez o batağa düşen Ordu, çırpındıkça daha çok ABD'nin kontrolüne girecektir.

İşte bu süreçte dökülecek Mehmetçik kanının bol olacağı iyi bilindiği için, oluşacak tepkinin önü şimdiden kesilmek isteniyor. Patlayan bombanın oluşturduğu ruh hali arkaya destek olarak alınacaktır.

Öte yandan, önümüzdeki erken seçim sürecini tehlikeye sokacak bir durumu da Büyükanıt açıkladı: Bombaların yenileri gelebilirmiş!

Evet, Irak'a müdahale sırasında oluşacak savaş koşulları ve büyük şehirlerde patlayacak bombalar. O durumda erken seçim nasıl yapılacaktır?

Öyle anlaşılıyor ki, önümüzdeki haftalarda Türkiye olağanüstü koşullara doğru zorlanacaktır.

Şayet başarılı olurlarsa ilk hedefleri, AKP'nin oy oranını düşürmektir. hatta, bir adım ötesinde, bir CHP-MHP-DP hükümeti çıkaracak biçimde çökmesi arzulanmaktadır.

ve ama, önümüzdeki haftalar süprizlerde gebedir. olaylar öyle akabilir ki, erken seçim ertelenebilir ve Sezer'in Cumhurbaşkanlığı uzatılarak, bir Milli Birlik Hükümeti devreye sokulabilir. Patlamaların sürmesi durumunda, şimdi zayıf olan bu ihtimal güçlenecektir.

Emekçilerin ve onların politik sözcüsü devrimci hareketin, zorlu bir sürece hazırlanması gerekiyor.

Gazetemizin ekoloji sayfasını hazırlayan Mebruke arkadaşımıza hoş geldin diyor ve yazılarının devamını diliyoruz.

Genel seçimler 22 Temmuz'da

SEÇİMDE ORTAK ADAYLAR!

Seçim dönemi, Hrant Dink'in cenazesi ile açığa çıkan ve 1 Mayıs'ta sokak çatışmaları yapma iradesine kavuşan devrimci- demokrat enerjiyi daha güçlendirecek tarzda yaşanmalıdır. Ve zaten, ancak böyle yaşandığı zamandır ki devrimci bir anlam kazanacaktır.

ALP AYDIN

Türkiye Cumhuriyeti'nin git-tikçe derinleşen rejim krizi, egemenler arasındaki dengeleri de sarstı. Birbirine rakip Ordu ve Hükümet-Meclis kampları arasındaki çıkar çatışması, cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde hükümet kanadının Gül'ün adaylığı hamlesiy-le dengeleri bozmadı ve Ordu'nun ayrıcalıklı rolünün altını boşaltmak girişimleriyle zirveye çıktı.

Ordu'nun cevabı fazla gecikmeden 'muhtıra' biçimindeki bir açıklama-yla oldu. 27 Nisan muhtırası, bir yeni dönemin başlangıcı olarak, bir çok süreci olduğu gibi genel seçim sürecini de kendi etki alanına aldı.

Bu koşullarda Kasım'a kadar hükümet olmanın hem imkânının kalma-dığını ve hem de zorlayarak bunu başarsa bile hızla yıpranacağını gö-ren AKP, seçim hamlesini yaptı. Seçim sonuçlarının yeni bir durum yaratacağını ve muhtıranın etki gücünü budayacağını umuyorlar.

Seçimlerin Önemi

Erken seçim süreci, devrimciler açısından özel önem taşıyor. Seçim dönemi kitleleri politikleştiriyor. Emekçiler, politik alandan gelen sözlere daha açık olacaklar. Devrimci hareketin ülkenin ve dünyanın gerçekleri hakkında söyleyecekleri, daha hassas ve anlamaya istekli bin-lerlerle karşılaşacak.

Ama daha önemlisi, derinleşen rejim krizinin seçim sonrası gebe ol-duğu gelişmeler karşı parlamento-ya girme imkânının taşıdığı anlam-dır. Olağan olmayan gelişmelerin yaşanacağı anlaşılan önümüzdeki yıllarda, bir yandan sokaklarda hal-kın içinde mücadele ederken, meclis kürsüsünden de destek almak, ol-dukça ön açıcı olacaktır.

Ve öyle gözüküyor ki, doğru ittifak kurulur ve uygun bir konumlama içine girilirse, devrimci hareketin burjuva parlamentosuna sözcüleri-ni sokabilme imkânı vardır.

DTP'nin hamlesi

Yurtsever Kürtleri temsil eden DTP'nin, seçimlere bağımsız aday-larla katılarak yüzde on barajını aş-ma taktiği, olumlu bir hamle olarak yeni bir durum yarattı.

Bu yeni durum hangi olgulardan oluşuyor?

İlkin, önümüzdeki dönemde tekrar yükseleceği anlaşılan çatışmalı sü-reçte, Kürt hareketini yalnızlaştırma-cak ve tecrit edecek politikaların önünü tıkama imkanının oluşması-dır. Seçim sürecinde gösterilecek ortak adaylar, yurtsever Kürtlerle ile-rici, devrimci ve demokrat kitlelerin ortaklaşmasının önünü açacaktır.

İkincisi, yurtsever Kürt hareketi içinde öne çıkmaya çabalayan bur-juva eğilimin baskılanması imkânı-dır. Devrimci demokratlarla kurula-cak seçim ittifakı, yurtsever hareket içindeki emekçi damarının güçlen-mesini sağlayacaktır.

Üçüncü, yurtsever hareketle yaşa-nacak ortak seçim kampanyasının, güçlendirilmeye çalışılan şovenist-irki toplumsal dokuya baskı yapa-bilecek bir toplumsal iklim oluşturu-masıdır. Ortak seçim pratiği, ortak dokular ve refleksler yaratacaktır.

Dördüncüsü, ortak seçim kampan-yasında oluşacak bir Emekçi-Kürt ekseninin, seçim sonrası dönemde Anadolu'da yaşayan herkesin çıkar-larını savunacak bir barikat olma kapasitesini taşımasıdır.

Başkalarıyla birleşecek bu olgular, halkın çıkarlarını daha güçlü savu-nacağı bir yeni durumun oluşmasını sağlayabilir. Üstelik, Meclis'e girecek yurtseverler, demokratlar ve devrimciler, o yeni durumun kalıcılı-ğını arttıracaktır.

Seçim çalışmaları

Seçim dönemi, Hrant Dink'in cenza-zesi ile açığa çıkan ve 1 Mayıs'ta so-kak çatışmaları yapma iradesine kavuşan devrimci- demokrat enerji-

yi daha güçlendirecek tarzda yaşan-malıdır. Ve zaten, ancak böyle ya-şandığı zamandır ki devrimci bir an-lam kazanacaktır.

Bugün ortada olan Hükümet ve Ordu'nun etrafında saflaşan ve AKP ve CHP ile seçimlere giden cephelere karşı, üçüncü bir cephe açmak gerekiyor.

Seçim dönemi kampanyası, üçün-cü bir cephenin açılmasını netleştir-meli ve emekçiler, kendi çıkarlarını savunan toplumsal-politik açılımla-rı savunmalıdır.

Bu açılımın temelleri neler olabi-ler?

—27 Nisan muhtırasının önünü açtığı bir askeri darbeye karşı, emekçi barikatını oluşturmak.

—Neoliberal saldırıya karşı tutum almak.

—İşçi sınıfı ve tüm emekçilerin rafah düzeyi ve örgütlenme imkânları-nın artırılması

—Emperyalist savaşa karşı bölge halklarıyla dayanışmak

—Demokratik kurumlaşmanın önünü açmak

—İrkçi-şoven kampanyalara kar-şı, Türk-Kürt kardeşliği ve halkların eşitliğini savunmak.

—Kadın özgürleşmesini destekle-mek.

—Sermayenin doğaya saldırısına karşı olmak ve ekolojik dengeleri koruyan bir tutum geliştirmek.

Emekçi-Kürt eksenini

Marksist bir zeminde devrimci sos-yalistlerle kurulacak bir ittifak, re-formist ve liberal solla ortaklaşma-nın risklerini asgariye indirecektir. yola buradan çıkılmalıdır.

Sonuçta, devrimci hareketin bir özne olarak durduğu ve bağımsızca görüşlerini savunma imkânına sa-hip olduğu ve aynı zamanda, en temel konuların ortaklaşa kabullenil-diği zeminde kurulan bir Emekçi-Kürt eksenini, seçim döneminin başa-rısının ön koşulu ve teminatıdır.

ÜÇ SEMBOL
ÜÇ TÜRKİYE1. sayfa
yazısının devamı

BARAN ANIL

Birinci Türkiye, derin devletin toplumsal tabanını bu kez kurgulayarak ve yarata-rak güç kazandığı bir restorasyon ve kon-solidasyon sürecini yakalıyor. Kendini toplumsal sınıf ve katmanlara tutundurmasıyla, tabanına kattığı yüz binlerle yaralarını sarıyor, şimdilik ye-niden yerini sağlama alıyor. Bayrak sembolünün altında taşıdığı değerler ve geçmiş tarih, iyi bir ka-pitalizm arzusunun yarattığı yaşam biçimleri ve günümüzün kapitalizm tarihiyle birleşiyor.

İkinci Türkiye birinci Türkiye'nin madalyondaki öteki yüzüdür. Muhtıraya önde görünürde dik baş-lı, arka planda ise pazarlıkçı yaklaşarak kendisini diri tutmaya çalışıyor. Yüzyılımızda yeniden kıy-mete binen binlerce yıllık dinsel inancın efsunlu sözleri, davranış kodları ile modern hayatı kırma bir biçimde yağurmaya çalışarak ezilenlerin gön-lünü çalıyor.

Üçüncü Türkiye, yani ezilenlerin Türkiye'si, 30 yıl sonra girdiği Taksim'de "bir de ben varım" diyor.

Birinci ve ikinci Türkiye gibi yüz binlerle sarılıp sarmalanmış değil.

1 Mayıs'ta direnişin hakkına elde ettiği sözler ve görüntüler, tüm Türkiye'nin zihnine yüzeyden giriyor, ama o kadar. Yırtılma derine kadar inemediği için diğer iki Türkiye'nin egemenlik alanlarını sarsıp bir kutba yerleşemiyor.

Üçüncü Türkiye, yani ezilenlerin Türkiye'si, 30 yıl sonra girdiği Taksim'de "bir de ben varım" diyor. Birinci ve ikinci Türkiye gibi yüz binlerle sarılıp sarmalanmış değil. 1 Mayıs'ta direnişin hakkına elde ettiği sözler ve görüntüler, tüm Türkiye'nin zihnine yüzeyden giriyor, ama o kadar. Yırtılma derine kadar inemediği için diğer iki Türkiye'nin egemenlik alanlarını sarsıp bir kutba yerleşemiyor.

Aşağıdan ve yukarıdan darbenin yarattığı şok dalgalar, ezilenlerin Türkiye'sinde kısa vadede 1 Mayıs direnişiyile nötrale edilebiliyor. Ama muhtıranın yine bir geceyarısı verilmesinin karanlık-tan aldığı güç, ezilenler Türkiye'sinin bilincine giz-li bir kâbus gibi çarpıyor. "Ben varım ve var ola-cağım" diye.

Yine de, Türkiye siyasi ve ekonomik depremler kuşağından çıkamıyor. Birinci ve ikinci Türkiye sa-dece kısa bir zamana oynuyor. Ezilenlerin Türki-yesinin kaybedeceği bir saniyesi yok. O, tarihin koşacağı ve zamanın ayarını bozacağı anları ko-valıyor.

Ordu AKP gerilimi yükseliyor

ZİRVEDEKİ ÇATLAK DERİNLEŞİYOR

E-muhtıranın verildiği 27 Nisan, artık yeni bir politik ortamın başlangıcıdır. Egemen bloğun çatladığı ve çatlağın iki kanadının birbirini yenemediği ve o yenişememe halinin, çatlağı hem derinleştirdiği hem de tarafları bir arada tutan yeni dengeleri oluşturduğu bir politik ortam. Bu açık bir kriz halidir. Daha doğrusu, kriz süreklileşmektedir.

OĞUZHAN KAYSERİLIOĞLU

Cak 2007 tarihli 17. sayımızın manşeti, 'Zirvede Çatlama' idi. Şimdi, o çatlak derinleşiyor ve aynı zamanda, o çatlakla birlikte yaşamın özgün toplumsal-politik dengeleri oluşuyor.

Hakim olan, taraflardan birinin diğerini açık bir yenilgiye uğratması durumundan çok, zaman zaman birinin öne çıktığı bir "ikili iktidar" durumunun ürettiği, 'süreklili kriz' halidir. Bu durumdan Ordu'nun hoşnut olduğunu düşünsek de, AKP'nin huzursuzluğu ve normallik arayışı ortadadır.

Neredeyse AKP'nin hükümet olmasından hemen sonra başlayan Ordu-Hükümet gerilimi, karşılıklı hamlelerle sürekli derinleşti ve yayıldı. Sonuçta, gerilim devletin zirvesinde bir çatlak oluşturacak seviyeye dek yükseldi. O çatlak, egemen blok içindeki klikleri iki kanadın etrafında toplayacak bir çekim gücü yarattı.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin çatışmanın ana kavşaklarından biri olacağı önceden biliniyordu. Ordu, devletin kilit organlarının atamasını yapan ve Meclis'e ve Hükümete karşı veto yetkisi olan makamı, her zaman olduğu gibi kontrolünde tutmak istiyordu. AKP ise, o makamı da ele geçirerek, Meclis-Hü-

kümet-Cumhurbaşkanlığı devresini kapamak ve devletin kritik noktalarına doğru uzanmayı hedefliyordu.

Gül'ün adaylığı, AKP'nin bir uzlaşma değil kesin sonuç peşinde olduğunu gösterdi. Kendileri açısından şartların uygun olduğunu ve bir hamleyle 'devlet iktidarı' elmasını koparıp alacaklarını hesap etmiş olmalılar.

Ancak, 'elma' ya uzanan el havada kaldı. Ülkedeki geleneksel 'vasi' rolünü ve o role uygun 'vesayet rejimi'ni sürdürmek isteyen Ordu, 'muhtıra' hamlesiyle cevabını verdi.

Ordu'nun muhtırası

E-muhtıranın verildiği 27 Nisan, artık yeni bir politik ortamın başlangıcıdır. Egemen bloğun çatladığı ve çatlağın iki kanadının birbirini yenemediği ve o yenişememe halinin, çatlağı hem derinleştirdiği hem de tarafları bir arada tutan yeni dengeleri oluşturduğu bir politik ortam.

Bu açık bir kriz halidir. Daha doğrusu, kriz süreklileşmektedir.

Kriz, Cumhuriyet rejiminin topyekün krizidir. Rejim artık ülkeyi yönetemekte, ancak bir yeni çıkışın yapılmasında izin vermemektedir. Bu durumda, kendi varlığını artık ancak sürekli kriz

ortamında sürdürebileceği gerçeğiyle karşılaşmıştır.

Sistem-rejim gerilim

Türkiye'deki kapitalist sistemle onun şimdiki politik rejimi arasında bir özgün çelişkinin de yol aldığı ayrıca saptamalıyız.

Mevcut oligarşik vesayet rejimi, bir yanyıla sistemin siyasi ve toplumsal stabilizasyonu sağlıyor.

85 yıllık alışagelen siyasi ve politik

dokular ya da refleksler, 'işlerin sürmesi' ya da sermayenin somut-tarihsel hareketi için güvenlik ihtiyacını karşılıyor.

Ancak, güvenliğin ötesindeki ihtiyaçların karşılanmasında yetersizlikler 90'lardan itibaren artarak ortaya çıkıyor. O yetmezlikler arttıkça, kapitalist sistemle onun şimdikiye kadar ki politik rejimi arasındaki çelişki netleşiyor ve sistem açısından bir yeni cumhuriyet arayışı da kendini dayatıyor.

ABD'NİN HESAPLARI

ABD, Orta-Doğu ve Kafkasya'da yaygınlaşan ve Orta Asya'ya sarkan emperyalist işgal, darbe ve 'sivil' ayaklanmalar politikaları doğrultusunda Türkiye'ye de yöneliyor. Eski ilişki biçimini, kendisinin yeni küresel konumlanışıyla uyumlu bir dönüşüme sokmak istiyor.

ABD içinde küresel savaşın nasıl yürütüleceğine yönelik değişik yönelimleri temsil eden farklı iktidar odakları, Türkiye'de çatışan iktidar odakları içinde farklı seçenekleri destekliyorlar.

İktidar bloğu içinde Cheney'in temsil ettiği ve Savunma Bakanlığı ve Siyonist lobide yuvalanan neo-muhafazakâr çete, Türkiye'de Ordu'nun arkasında duruyor ve 'İslamo-faşist' dedikleri AKP'yi karşılarına alıyorlar. Amaçları, yürüttükleri küresel savaşın Orta-Doğu-Kafkasya odak noktasında, Ordu'nun gücünü kullanmak. Direniş onları zorluyor ve Türk Ordusunun gerilla savaşında uzman ve sayısı fazla gücüne acil ihtiyaç-

ları var. Özellikle İran hamlesini o destek olmadan başlatmak istemiyorlar.

Bir kez batağa çektikten sonra Ordu'yu orada yıpratmak ve çözerek kendisinin doğrudan uşağı haline sokmak ise, gerçek hedefleri. Son yapılan mitinglerde ABD karşıtı slogan atanlar, arkalarında sırtan ABD'li çeteyi ne yazık ki göremiyorlar.

İktidar bloğu içinde Rice'in temsil ettiği ve Dışişleri Bakanlığı, CIA ve muhalefetteki Demokrat Parti de yuvalanan bazı güçlerde, AKP'nin arkasındalar. Ordu'nun Türkiye'deki konumunu sermayenin küresel akışının önünde bir pürüz olarak görüyorlar ve her hangi bir pürüze tahammülleri yok. Soğuk savaş döneminde Ordu ile yapılan uzlaşmayı, geçersiz görüyorlar.

Ordunun imtiyazlı konumu tasfiye etmek için, onun 'vesayet rejimini' kurduğu temel ayakları yıpratıyorlar. Kıbrıs, Ermeni ve Kürt sorunları ve laiklik vurgusu yerine ajanlaştırılmış Fethullah Hoca kanalıyla devre-

ye sokulan 'ılımlı İslam' projesi, yürüttükleri politikanın esas öğeleri. Fethullah'cı Zaman gazetesinin Washington muhabiri, sürekli olarak Ordu-laiklik eksenindeki çevrelerin ABD Savunma Bakanlığı ve Siyonist çevreyle ilişkisini deşifre ederken, kendi arkasındaki ipleri utanmazca saklıyor

İşte, ABD her iki egemen kliğinde arkasında ve her ikisini de motive ediyor. Şüphesiz, şimdi farklı tercihler yapan ABD'deki iktidar odakları, ABD'nin bütünsel çıkarlarını gözeterek uygun gördükleri zamanda ortaklaşacaklardır.

Ancak, ABD politikalarının güncel sonucu, üçe bölünmüş bir Türkiye olarak ortaya çıkıyor: Laikler, ılımlı İslamcılar ve Kürtler. Ve, olayların hızı ve yoğunluğu arttıkça, üçe bölünmüş Türkiye gerçeği de derinleşiyor. O yolda ilerlendikçe Anadolu'da yaşayanların dökcekleri kanlar ve yaşanacak felaketler ise, ABD açısından 'nüfus planlaması' olarak görülüyor olmalı.

Sermaye kendi çıkarlarının peşinde

TUSİAD VE AKP-ORDU GERİLİMİ

TUSİAD, önce Gül'ün adaylığını destekledi. Muhtıradan hemen sonra ise Ordu'nun laiklik hassasiyetini anlayışla karşıladı ve hatta malum mitinglerle aynı dalga boyundan konuştu. En sonunda, erken seçim önerisiyle, hızla yükselen ve riskleri çoğaltan krizi yumuşatmak istedi.

Türkiye'de sermayenin egemen gücünü ulaştıran finans-kapital ve onun örgütü TUSİAD, çatışan kanatlardan birisiyle doğrudan iç içe geçmeden, krizi yönetmeye çalışıyor. AKP'nin arkasında durduğu ve hükümetin soygununa verdiği destekten oldukça memnun olduğu açık olsa da, Ordu'yu yıpratmaktan ya da karşısına almaktan da kaçınıyor.

12 Eylül sonrasında, Özal ve Derviş'le simgeleşen finans-kapital hamleleri, sermayenin merkezileşme ve yoğunlaşmasının önünü açarak, kendisini güçlendirecek bir dönüşümden geçmesini sağladı.

Sermayedeki dönüşümler

Türkiye finans-kapitalinin 12 Eylül sonrası somut-tarihsel hareketi, onun maddi kütlesini sıçramalı biçimde artırdı. Ancak, daha önemlisi, onun küresel sermayeye eklenmesini derinleştirmesidir. İç içelik oranı yükseldi ve bu durum, sermayenin manevra olanaklarını arttırdığı ve cephe gerisini sağlama aldığı anlamına geliyor. O güçlenme, bölgesel yayılım ve ihracat hamlesiyle kendi birikimini hızlandırmasının altyapısını oluşturdu.

Öte yandan, Anadolu'nun ortasında, Maraş'ta, Kayseri'de, Antep'te, Denizlide, Malatya da... vd., yaşanan başka bir dönüşüm, sermayenin ulu-

sal coğrafyadaki konumlanışını derinleştiren bir yeni durum yarattı. Erdoğan'da kendi liderini ortaya çıkaran bu dönüşüm, tarihin derinliklerinden gelen tefeci-bezirgân sermayenin egemenlik alanında, sanayi ve ticaret sermayesinin oluşması ve etkinlik kurmasıdır..

Elbette binlerce yıllık tefeci-bezirgân ilişkiler silinip gitmiyor. Ancak, o ilişkilerin egemenlik coğrafyasında şimdi o ilişkilerin içinden çıkıp gelen ve kapitalist biçimli sermayeye uyum gösteren sanayi ve ticaret sermayesi oluştu. Öylesine ki, bu birikimlerin içinden kimileri, hem yerli finans-kapitalle hem de küresel sermayeyle iç içe geçme gücüne dek ulaşabildi.

Konukoğlu, Boydak, Çalık ve Ülker gibi sermaye grupları, güneşin altında dik duracakları kendi yerlerinin arayışı içindeler. AKP ve Erdoğan'da, o arayışın politik alana müdahale etme biçimidir. Fettullah Hoca, Anadolu'da hızla irileşen bu yeni ve alışılmadık sermaye gruplarına toplumsal meşruluk üretir, cesaret ve moral verirken; AKP, aynı sermaye gruplarının ihtiyaçlarını politik alanda dillendiriyor.

Her iki dönüşüm, yerli finans kapital açısından, küresel-bölgesel ve yerel yayılımını ve konumlanışını güçlendiren bir yeni durum yarattı.

O, artık İstanbul-Izmir hattına sıkı-

şıp kalan ve Anadolu'yla ancak bayilikler verdiği tefeci-bezirgân sermaye kanalıyla ilişkisini kuran, dışarlık ve yüzeysel, egemeni olduğu ülkeye ancak tutunabildiği eski konumunda değil. Ülkeye bütün olarak yerleştiği ve o yerleşimi, bölgesel yayılımı ve küresel bağlantılarıyla dışa doğru açtığı bir yeni durum içinde.

Finans-kapital'in hedefi

Sermayenin somut-tarihsel hareketinin onu getirdiği yeni aşama, içinde olduğu politik rejimle arasında gerilim oluşturuyor. O, nispeten 'zayıf' olduğu eski konumuna göre, oldukça 'güçlü' olduğu yeni durumunda, ikti-

darı paylaşmaktan rahatsız. Finans-kapitalin istediği mutlak iktidar ve egemenliktir.

Açık ki, finans-kapital özü itibarıyla gericiliğe ve totaliterizme/faşizme eğilimli olan azınlığın azınlığı var oluşuyla, kesinlikle demokrasi peşinde değil. O, sadece iktidar pastasını Ordu ile paylaşmak istemiyor.

Elbette, kendisinden demokrasi bekleyen politik ahmakları aldatmak ve peşinden sürükleyerek kendi etki alanını güçlendirmekten büyük keyif alacaktır. Ancak, o ahmaklar 'ölü gözünden yaş beklediklerini' anladıklarında, 'atı alan Üsküdar'ı geçmiş' olacaktır.

Kestaneyi ateşten almak

İşte, finans-kapital, Ordu'yu kendi kontrolündeki sıradan bir güvenlik örgütüne dönüştürmeyi amaçlarken, Anadolu sermayesinin AKP eliyle yaptığı hamleyi bu sürecin öncüsü olacağı bir konuma itiyor.

Zaten tarihsel kökü itibarıyla Ordu ile çatışmalı tefeci-bezirgânlıkla bağlantılı olan AKP ve Anadolu sermayesi de, bünyelerine ve ruhlarına işlemiş 'sinsi' tutumlarla yol almaya çalışıyor.

TUSİAD'ın kendilerine yüklediği misyona gönüllüler. Ancak, Menderes'i ipe götüren, Özal'ı "kalpten" öldüren gücün de farkındalar.

Evet, finans-kapital AKP maşasıyla 'kestaneyi ateşten almaya' çalışırken, AKP iktidar bloğuna girmenin bedelini ödediğinin bilincinde olsa gerek.

Ancak, hem finans-kapital hem AKP, mayınlı arazide yürüyorlar.'Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan olma' riski yüksek.

Ülkedeki yoksullaşma, Kürt halkının özgürlük arayışı ve bölgesel savaş, genel olarak sistemin güvenlik ihtiyacını sürekli artırıyor. O ihtiyaca cevap veren temel kurum ise, Ordu. O yüzdendir ki, Ordu aynı zamanda yıpratılmaması ve askeri yeteneği sürekli olarak güçlendirilmesi gereken bir kurum.

Sermaye, şayet bölgesel bir açılım içindeyse, onu ancak Ordu'nun güvenlik şemsiyesi altında yürütebildiğinin ve önündeki engelleri de, ancak Ordu'nun ateş gücüyle açabileceğinin bilincinde.

İşte, TUSİAD'ı hem AKP'nin arkasında durduran hem de kritik momentlerde tarafsız alana çeken gerçeklik tam da bu durumdur.

O, hem AKP eliyle yürüttüğü soygundan memnun

ve yine AKP eliyle iktidar ortağından kurtulup mutlak egemenlik kurmanın peşinde hem de soygunu yürüttüğü coğrafyanın artan güvenlik ihtiyaçları onun elini bağıyor.

Güncel tutumlar

TUSİAD, önce Gül'ün adaylığını destekledi. Muhtıradan hemen sonra ise Ordu'nun laiklik hassasiyetini anlayışla karşıladı ve hatta malum mitinglerle aynı dalga boyundan konuştu. En sonunda, erken seçim önerisiyle, hızla yükselen ve riskleri çoğaltan krizi yumuşatmak istedi.

Birbiriyle çelişen bu tutumları üstünde birleştiren zemin, finans-kapitalin en çıplak ve en güncel çıkarlarıdır. Ondan tutarlılık bekleyen ahmaklar bu çelişkilerin içinde çırpına dursun, o kendi çıkarları yönünde yol almaya devam ediyor.

SOLUN ALANI DARALİYOR

1 Mayıs çıkışı, Hrant Dink cenazesiyle sahneye çıkan demokratik seçeneği devrimci bir konuma doğru çekerek 3. bir güç odağını işaret etse de, kalıcılık yeteneği henüz belli değil. Üstelik 1 Mayıs'ta kendini ortaya koyan devrimci demokratik seçenek, sahip olduğu güç ve yayılım alanı açısından da diğer iki dalganın gölgesinden henüz çıkamadı.

ALP AYDIN

Ülkede hâkim olan iki güçlü politik dalga, bütün toplumsal olguları olduğu gibi devrimci hareketi de etkiliyor.

Devrimci hareketin etki alanı, iki dalganın güçlü hamleleriyle baskı altına alınıyor: Kimi yerde o alandan parçalar kopuyor ve dahası, alanın tümü de o dalgaların yaydığı kendine özgü bilinç ve davranıştan etkileniyor. Devrimci hareketin kendini beslediği ve kurduğu toplumsal güçler, o dalganın zorlamasıyla şekilsizleşiyor ve bilinç kaymalarına uğruyor.

1 Mayıs çıkışı, Hrant Dink cenazesiyle sahneye çıkan demokratik seçeneği devrimci bir konuma doğru çekerek 3. bir güç odağını işaret etse de, kalıcılık yeteneği henüz belli değil. Üstelik 1 Mayıs'ta kendini ortaya koyan devrimci demokratik seçenek, sahip olduğu güç ve yayılım alanı açısından da, diğer iki dalganın gölgesinden henüz çıkamadı.

Evet, siyasetin en önemli belirleyicilerinden güç olgusu, yarattığı gerçeklik üzerinden bir kez daha kendini gösteriyor. Halen genişleyen 'ulusalcı-faşist' ve gerici-liberal politik dalgalar, büründükleri modern-laik ve liberal-demokrat kimlikler üzerinden yarattıkları güç alanını, devrimci hareketin etki alanına dayatıyor ve o alanı daraltıyor ya da biçimsizleştirip güçsüz bir konuma doğru itiyor.

Ulusal Laik dalga

'Ulusalci'-faşist güç odağı, büründüğü modern-laik ve bağımsızlıkçı-yurtsever sahte görünümle, devrimci-demokrat toplumsal güçlerde şaşkınlık ve bilinç kayması yaratıyor.

Demokrasi düşmanı, ABD uşağı ve mevcut oligarşik Cumhuriyetin 'padişahı' darbeci güçler, kendilerine tepkili toplumsal güçler içinde destek bula-

biliyor. Modernlik, laiklik, yurtseverlik ve bağımsızlık gibi devrimci hareketin kapsama alanı içindeki olgular, çarpıtılmış ve hatta tersine halleriyle kabul lenilmeye başlanıyor.

Sözgelimi, gerici AKP hükümetinin laikliği umursamayan ve ABD'nin 'ılımlı İslam' diye tariflediği bir zemine ülkeyi iten uygulamalarına duyulan tepki, sanki ülkede gerçek bir laiklik var ve onun savunucusunu da Ordu olduğu yönünde biçimsizleştiriliyor. 85 yıllık Cumhuriyet rejiminin Alevilere dayattığı Diyanet ve o kurumdaki Alevi düşmanı anlayış bir anda unutuluyor. 12 Eylül askeri rejiminin İmam Hatip okulları açmada kırdığı rekor da hafızalardan siliniyor.

Ya da, gene 85 yıllık Cumhuriyet rejiminin bilinçli seçimleriyle ülke ABD ve Avrupa'nın sömürü alanı haline gelmişken, o Cumhuriyet'in gerçek iktidar odağı olan Ordu, sanki yurtsever ya da bağımsızlıkçı ve AKP'nin ABD yanlı politikasından rahatsızmış gibi görülebiliyor.

İşte, laik ve özgür bir yaşamdan yana olan geniş toplumsal güçler, ki devrimci-demokrat hareketin çoğu zaman dostu ve destekçisi oldular ve birçoğu da toplumsal kimliklerini gençliklerinde buldukları devrimci ortamlarda edindiler, darbeci güçlerin kuyruğuna takılabiliyorlar. Ya da, CHP'nin

AKP'ye karşı desteklenmesi yönünde devrimcilere baskı yapabiliyorlar.

Devrimci hareketin en büyük destekçisi Aleviler de, içlerinden çıkan burjuvaların peşine takılıp, aynı gerici zemine doğru kendilerini sürükleyen bir eğik düzlemin içine düşüyorlar. Sivas'ta yananları seyretmekle yetinen CHP, inanılmaz bir bilinç tutulmasıyla 'kurtarıcı' gibi gözükmeye başlıyor. Olası bir darbe rejiminin daha önceki gibi en çok da Alevilere zulmedeceği gerçeğini, gözler safça kapatılarak görmezden geliyorlar.

Bilinç kaybına uğrayarak darbeci ya da liberal güçlerin etki alanına girenlerin çoğu, aynı zamanda emekçidirler. Bunların çoğu, sınıfın yeni bileşenleri olan kamu emekçileri, teknisyenler ve hizmet sektörünün diğer öğeleridir. Aleviler söz konusu olduğunda, sanayi işçileri, yoksul ve işsizler de, aynı yarılgılara doğru sürükleniyorlar.

Kaynakta tıkanma

Devrimci hareket ciddi bir alan kaybı tehlikesiyle yüz yüze ve hatta iç içedir. Onu besleyen toplumsal kaynakta tıkanmalar ve kurumalar oluşuyor.

Devrimci hareketin kitle desteğini baskı altına alan basınç, üstelik kimi devrimci hareketleri de etkisi altına almış durumda.

Kimileri, ulusalcı-laik ya da demokra-

tik görünümlü ama gerçekte ikisi de gerici olan dalgaların üstüne binerek yol alma 'uyanık'lığı gösteriyor. Oluşan dalganın görünümüleriyle gerçekliği ardındaki farkı açığa çıkartmak veya yanılıya düşen geniş yığınlar içinde dürüstçe ve yılmadan gerçeklerin propagandasını ve örgütlenmesini yapmak gibi 'zor' işlerden kaçmak ve yüzeyde olanın-gözükmenin üstüne hoplayiverme hafifliği içindeler. Yenildiler ve savruluyorlar.

Ülkede yoğunlaşan ve gittikçe sertleşen gerici-faşist politik süreçler, onların bilinçlerindeki devrimci öğeleri parçaladı ve egemenlerin güçlü basıncına teslim oldular. Kimileri darbe karşıtı demokrat görünümü altında liberal demokrasinin kuyrukçuluğuna hazırlık yaparken, bazıları da, birden laik ve ulusalcı oluverdiler ve darbeci güçlerin peşine takılıp bayrak salıyorlar.

Siyasetin en önemli belirleyicilerinden güç olgusu, yarattığı gerçeklik üzerinden bir kez daha kendini gösteriyor. Halen genişleyen 'ulusalcı-faşist' ve gerici-liberal politik dalgalar, büründükleri modern-laik ve liberal-demokrat kimlikler üzerinden yarattıkları güç alanını, devrimci hareketin etki alanına dayatıyor ve o alanı daraltıyor.

Her ikisi de egemenlere ait olan iki cephenin toplumsal olana hakim olması, devrimci hareketi boşluğa itecektir. Üstelik bunların kitle desteğinin ilerici aydınlar ve işçi sınıfının yeni bileşenleriyle, emekçi Alevilerden oluşuyor olması, devrimci hareketin toplumsal güç kaynaklarını da fiilen azaltmaktadır.

Politik olarak boşluğa düşen ve toplumsal meşruiyet üretemeyen, üstelik fiili gücü de azalan devrimci hareketin, iç gerilimler ve savrulmalara boğulacağı açıktır.

Bölünmeler ve dağılmalar devreye girecektir.

Ancak, aynı politik ortam, devrimci harekete büyük sıçramalar yapabileceği nesneliliği de sunmaktadır.

Hrant Dink'in cenazesiyle açığa çıkan demokratik halk inisiyatifine, onun hassaslıklarını dikkate alarak sınımsız sahip çıkmak gerekiyor.

1 Mayıs'ta kendini ortaya koyan devrimci-direnışçi halk inisiyatifiyle bütünleşmek, o direnişin öncü öğelerinin ortaklaşmasına özel önem vermek gerekiyor.

Açıktır ki, ilkinde barış ve demokrasi özlemi öne çı-

karken, ikincisinde vurgu devrimci demokrasi ve s yalızdır.

İkisinin ortak eksenini, neoliberal saldırıyla sür yoksullaşan halkın meşru savunma hattını kurarak şa edilebilir. Türk ve Kürt halkının barış özlemi de ni eksenin önemli bileşeni olmalıdır. Darbe girişim ne karşı durmak ise, güncel düzeyde önem kazanı Şimdi 'ortak adaylar' kampanyasıyla fiilen inşa meye başlanan bu eksen, çok konuşulan üçüncü henin ta kendisidir.

Ulusalcular ne kadar ulusal?

GÖRÜNENLE GERÇEK

Eğer "görünenle gerçek çakışsaydı", Güney Kürdistan'ı imar eden inşaat sektörünün tekeli firması OYAK Holding olabilir miydi? ABD'nin önemli kurumlarından İlyakat nişanı olarak onore olan Büyükanıt, anti-emperyalist mücadelenin komutanı ilan edilebilir miydi? Sürekli "beraber yürüdük biz bu yollarda" şarkısını söylemek dışında, halkla ilişkisi çocukluk dönemine dayanan Tayyip Erdoğan, tekeli medya tarafından halk önderi ilan edilebilir miydi?

SİNAN ÇOŞKUNER

Türkiye siyasetinde zincirleme etkiler yaratan sosyo-politik sıklıkların tümü cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde üst üste binecek, burjuva siyasal düzlemin parlamento düzeyinde yeniden oluşturulması yolunu açtılar. Yüzeyde, tüm süreçlerin belirleyeni konumunda görünen ulusalci-liberal, laik-dinci çatışması; sosyal, tarihsel ve politik derinlikleriyle zengin bir çözümleme çerçevesi sunuyor.

Türkiye'de siyaset ve toplum yaman gelişmelerle yüklüdür.

Eğer öyle olmasa; Amerika'da ilk banka sahibi olan, mevcut ortaklarının hemen hepsini Avrupa finans-kapitalinden seçen (ya da onlar tarafından seçilen) ve NATO'ya giriliş sürecinden beri en fazla bir Pentagon Ofisi olma özelliklerine haiz pratikler sergileyen Türk Ge-

nel Kurmay'ının "ilerici"liği hararetle tartışılabilir mi?

Ya da, "çatışma"yı en üst düzeye çıkararak kararlılığından aylardır vazgeçmeyen AKP ve CHP, DTP'nin bağımsız adaylarla seçime katılma kararının üstünden saatler geçmeden, mecliste, bağımsız seçilmeyi olanaksızlaştırmaya dönük bir "eylem birliği" yapar mı?

Demek ki; hiç düşünmeden, vakit kaybetmeden, herhangi bir tutarlılık aranışına girme gereği dahi duymadan yapıyorlar. Son zamanlarda yaşanan olaylar içinde anlamlı ve açıklayıcı olanı, bu "eylem birliği" olmalı. Olaylar yığılma içinde boğulup, yok olmamak için seçme ve ayırt etme işlemlerinde hassas ve dikkatli olmak gerekir.

Burjuva siyaset düzlemi doğası gereği çok fazla sayıda görüntü verir. Hele

Türkiye gibi, uluslararası politik süreçlerden tarihsel derinliğe sahip çözülememiş köklü sorunlara sahip bir ülkede. Marx'ın, anlamı zaman geçtikçe daha da zenginleşen en güzel saptamalarından birisi, görünen ve gerçeğe dair olanıdır: "Görünen ile gerçek çakışsaydı, tüm bilim gereksiz olurdu".

Aldanmalar

Eğer "görünenle gerçek çakışsaydı", Güney Kürdistan'ı imar eden inşaat sektörünün tekeli firması OYAK Holding olabilir miydi? ABD'nin önemli kurumlarından İlyakat nişanı olarak onore olan Büyükanıt, anti-emperyalist mücadelenin komutanı ilan edilebilir miydi? Sürekli "beraber yürüdük biz bu yollarda" şarkısını söylemek dışında, halkla ilişkisi çocukluk dönemine dayanan Tayyip Erdoğan, tekeli medya tarafından halk önderi ilan edilebilir miydi? Demek ki, lafları geçip; esas olana yönelmek gerekiyor.

Laiklik elden gidiyor mitinglerine, başka bir açıdan bakmak gerekiyor. Laiklik bu ülkede gerçek anlam ve kapsamıyla hiç yaşanmadığı için; elden gitmesi de mümkün değil. Ancak, elden giden bir şeyler var. Neo-liberal politikaların egemenliği sürecinin bir ürünü olarak, zamana yayılarak gerçekleşen, mülksüzleşme ve reel ücretlerin erimesini ölçü olarak aldığımızda, küçük-burjuva katmanlar açısından elden gidenlerin neler olduğuna dair fikir edinebiliriz.

Bu ölçülerden bakıldığında, yaşanan-

larda şaşırtıcı bir şey yok. Bir şeyler bir kez elden gitti mi; artık ABD ve AB emperyalizmlerinden, yemeyip, içmeyip sürekli kat çıkan orta-çağ artığı yobazlara kadar bir sürü neden bulmanız işten bile değildir. Hele bir de talebelikte okulu ciddiye alıp, Kemalist tedrisatı yalayıp, yutmuşsanız.

Laiklik bu ülkede gerçek anlam ve kapsamıyla hiç yaşanmadığı için; elden gitmesi de mümkün değil. Ancak, elden giden bir şeyler var. Neo-liberal politikaların egemenliği sürecinin bir ürünü olarak, zamana yayılarak gerçekleşen, mülksüzleşme ve reel ücretlerin erimesini ölçü olarak aldığımızda, küçük-burjuva katmanlar açısından elden gidenlerin neler olduğuna dair fikir edinebiliriz.

Birbirlerine düşman, sermaye ve ABD ile dostlar

Cumhuriyetin düşmanları

Kemalist Cumhuriyet'in üç umacıya karşı kesintisiz mücadele üstüne inşa edildiği söylenir. Komünizm, Kürtlük, Yobazlık.

Kemalist Cumhuriyet'in günümüzdeki asıl problemi Kürtlük. Kürtler'in, son 20 yıldaki kesintisiz mücadeleleri, uluslararası konjonktürün elverişlilikleriyle ilk kez örtüşüyor. Türkiye finans-kapitalinin bir kanadı, soğuk savaş dünyasında yeterince bedel ödemediği kazandıklarının hesabını vermeye zorlanıyor.

Finans-kapitalin bu kanadı, bir süredir, elindeki tüm araçları kullanarak; bir "ulusal" dalga yaratma-

ya çalışıyor. Bu "ulusal" dalga, sadece Kürt ve Ermeniler sözkonusu olduğunda somut olarak uç veriyor. Burjuva siyasal düzlemin "ulusal" sınırlarını bu dalga çiziyor. AKP'lilerin elinde yeşil bayrak varmış gibi, bayrak mitingleri yapıyor. Oysa, AKP'liler, yeşil bayrakla ilişkilerini kestikleri için bugün buldukları yere geldiler. Başka türlü, işbirlikçi olmayan İslam'ın tüm varyantlarına savaş açan Bush ve ekibinden hüsnü kabul görebilirler miydi?

Peki, bu bayraklar ne için? Bu sıralar, alternatif bayrakları tercih etme şansına ve gücüne sahip tek umacı Kürtler için olmasın? Bayrak mitinglerini kavramının bir başka yolu, 28 Şubat'ın yıldızlarından

Özkasnak Paşa'nın emeklilikten sonra yaptığı konuşmaları tekrar okumak olabilir. 28 Şubat öncesi yaratılan atmosferi, "harika bir halkla ilişkiler çalışması" olarak tanımlayıp; halkla ilişkileri hangi kurum ve kişilerle, nasıl kurduklarını anlatıyordu.

Devrimci sosyalistler, emperyalist-kapitalizmin tüm gericiiliklerin kaynağı olduğunu bir an bile unutmadan, sosyal gerçeklere yönelirler.

Bu sayede, görünümle gerçeklik arasındaki ilişkide yanılıya düşmezler. Gericiliğin, üniforma yeşilliye bayrak yeşilli arasındaki kayıkcı döğüşüne karşı, emekçilerin ve ezilenlerin özgürlük ve sosyalizm kavgasını çıkarırlar.

CUMHURİYETİ SAVUNMAK!

Kırgızistan, Gürcistan, Ukrayna derken Türkiye de milyonlar sokakları doldurdu. Kimi "bindirilmiş kıtalar" derken, kimi "BİN DİRİLMİŞ kıtalar" dedi. Katılanlardan kimi şeriata karşı oradaydı, kimi ise emperyalizme karşı... Kimi bilerek destekledi orduyu, cuntayı, kimi ise "darbeye de şeriata da karşıyım" dedi...

TUNCAY YILMAZ

Kim nasıl değerlendirirse değerlendirsın sokakları dolduran milyonlar (tüm eylemlerin toplamı düşünülürse "milyonlar" demek abartı sayılmaz) herkes güç dengelerini, kitlelerin harekete geçme mekanizmalarını, kendi güçlerini ve hasmı saydığının gücünü bir kez daha değerlendirmek zorunda hissetti bu süreçte.

Hangi Cumhuriyet?

Mitinglere katılan kitleler için (düzenleyenler demiyorum) en birleştirici üst başlık, "Laik, demokratik cumhuriyeti savunmak" olsa gerek. Evet, milyonlar olası bir şeriat tehdidine karşı laik, demokratik rejimi savunmayı kendileri için çok hayati buldu ki kahve köşelerinde, ev sohbetlerinde, otobüs muhabbetlerinde geçerken şöyle bir değindiği meseleleri bayrak elde alanlarda savunma gereği duydu.

Peki, nedir milyonların sahip çıktığı laik ve demokratik değerler? Cumhuriyet gerçekten bu değerleri barındırıyor mu? Sokakları dolduranların cumhuriyetleriyle, süreci organize edenlerin cumhu-

riyetleri aynı mı gerçekten?

Ordunun Cumhuriyeti

Osmanlıdan aldığı ve Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana sürdürdüğü tarihsel "belirleyici" rolü bir yana, Ordu 3 kez (28 Şubat 97 ve 27 Nisan 2007 muhtıralarını saymayalım hadi) bu memlekette açıktan, tüm kurumların kontrolünü elinde tutarak, kimsenin muhalefetine imkan bırakmaksızın ve elde silah "cumhuriyeti" yeniden inşa etti.

Peki nedir sonuç? Ordunun cumhuriyeti bu memleketin emekçilerine ezilenlerine ne getirdi? Hangi demokratik uygulamaları sağladı, hangi laikliği inşa etti? Ordunun cumhuriyeti hak, hukuk diyeni işkenceye aldı, kör zindanlarda çürüttü, daha olmadı yaşını büyütüp astı.

Ordunun cumhuriyeti, işçilerin örgütlerini kapattı (DİSK), patronların örgütlerinin sırtını sıvazladı (TÜSIAD/TOBB).

Ordunun cumhuriyeti, kurtuluş savaşından bu yana bu memlekette yok sayılan, "ben varım, haklarımı istiyorum dediğinde de" en ağır saldırılara uğrayan Alevileri ve Kürtleri "yokluk kuyusunda" boğmaya çalıştı. Anayasal olarak hiçbir düzenleme yapmazken, bu kesimleri küçük tavizlerle ya da korkunç saldırılarla susturmaya çalıştı.

Ordu Laik mi?

Ordunun cumhuriyetini kendi isteğine göre inşa ettiği üç "açık iktidar" döneminde de (60-71- 80), Diyanet İşleri Başkanlığı diye bir kurum vardı ve bu kurumun kendisi "demokratik laikliğin" düşmanıydı. Vatandaşlarının bir kısmının inancını, sadece Sünni inancını, tüm vatandaşlara dayatmanın kurumuydu Diyanet İşleri.

Ordu başa geldiğinde bunları mı kapattı? Zorla cami yaptırılan Alevi köylerindeki uygulamalara mı son verdi, yıllık 2500-3000 imam ihtiyacına rağmen, 60 bin mezun veren imam hatip liselerini mi kapattı? Aksine, bu uygulamalar en çok ordunun başta olduğu süreçlerde gelişti. Neresi Laik bu ordunun cumhuriyetinin, neresi demokrat?

Ordu Ulusal mı?

Bir de ulusalcılık meselesi var ki, evlere şenlik. Her ne kadar bizim inancımız emekçinin ulusu yoktur, patronların

sermayenin ulusu vardır biçiminde olsa da, bu konuyu da bir elden geçirmekte fayda var.

Ordumuz o kadar ulusalcı ki, 12 Eylül faşist darbesinin olduğu gece ABD Başkanı Jimmy Carter'a "bizim çocuklar işi başardı" mesajı iletiliyor. Ordumuz o kadar ulusal ki, Paşalar rahat etsin de sermayenin hedeflerinden şaşmasın diye kurulan OYAK, birçok emperyalist tekelin ortağı durumunda (renault, axaoyak sigorta, vs...). Ordumuz o kadar ulusal ki, Genel Kurmay Başkanımız gidip Washington'da ABD'ye bağlılığını bildirip icazet almaya çalışıyor. Ordumuz o kadar ulusal ki, her zaman ve hiç şaşırılmadan, kendi halkını-ulusunu inim inim inleten, açlığa sefalet mahkum eden sermayenin-patronların tarafını tutuyor.

Sermayenin-Burjuvazinin Cumhuriyeti

Mitinglerde hedef tahtasına konulan AKP, asıl olarak burjuvazinin/sermayenin temsilcisi ve sözcüsüdür. Kıyametin sermaye ve ordu arasındaki egemenlik

savaşından dolayı koptuğunu hep yazdık, çizdik. Biz sermayenin nasıl bir cumhuriyet istediğinden dem vuralım biraz...

ABD emperyalizminin "Büyük Ortadoğu Projesi"ne adapte olmak isteyen sermayemiz açısından, rejimin "İlimli İslam" ya da sosyal demokrasi soslu "liberal demokrasi" olmasının pek de farkı yok.

Onun cumhuriyet anlayışında önemli olan, emperyalist tekellerin sömürü mekanizmalarına dahil olup oradan nemalanabilmektir.

Sermayenin partilerine soralım...

Emekçiler örgütsüz ya da kontrol altındaki örgütlerde (Türk-İş, Hak-İş) etkisizleştirilmiş, ne bugününe ne geleceğine sahip çıkamaz durumda mı?

Aleviler gerçek özgürlüğü talep etmeden üç-beş temsilcisi satın alınarak sisteme yedeklenmiş mi?

Kürtler bir iki kırıntı hak elde edip, ucuz iş gücü olarak piyasaya dahil olmuş mu?

Gençler umutsuz, inancsız ve de bilinçsizce yarış atı gibi o sınavdan bu sınav

koştururken, halkın kaderini değiştirmede ne kadar önemli bir yeri tuttuklarını unutmuş mu?

Kadınlar, evlere hapsedilmiş ve karşılığında beş kuruş ödemeden sabahın köründen gecenin karanlığına kadar çalıştırılıyor mu?

Daha uzar gider bu liste...

İster AKP olsun, ister DP, ister CHP olsun ister MHP, sermayenin temsilcisi oldukları sürece kendi meşreplerince asıl olarak sermayenin cumhuriyet anlayışına uymak zorundadır. AKP bu programı takkeli takunyalı, diğerleri ise "batılı" tarzda yapmak istiyor.

Herhalde sokakları dolduran milyonlar bu cumhuriyeti de savunmuyordur.

Halkın Cumhuriyeti

Anadolu'da "şaştım aş" diye bir yemek vardır. Açlıktan kavrulan mide başka bir şey ister ama, evde ne kalmışsa karıştırılır ve bol sulu az taneli bir yemek çıkarılır ortaya. Tad vermese de bastırır midenin açlığını. İşte cumhuriyet mitingleri, biraz bu "şaştım aş" gibi oldu. Niyet başka ama, elde olan da bu.

Meydanları dolduranların büyük kısmı "en alttakiler" olmasa da, emekçiler ve ailelerinden oluşuyordu. Herhalde yürüyüşe katılanların TÜSIAD üyeleri ve onları aileleri olduğunu savunmaz kimse. Evet bu insanlar AKP'yle şeriat geleceğine inandırılmışlar ve "şeriate" karşılar.

Ama bu insanlar IMF'ye de karşı, özelleştirmelere de karşı, paralı sağlık ve eğitime de karşı, işkenceye de karşı, cemevlerinin resmileşmemelerine de karşı, zorunlu din eğitimine de karşı, vs... Yani mevcut cumhuriyetin birçok özelliğine de karşı. Sahip çıktıkları mevcut cumhuriyet olmasa gerek.

Sokakları dolduran milyonlar (sadece Çağlayan, Tandoğan, İzmir'dekiler değil, Erzurum'dakiler de) güvenceli iş istiyor, insanca yaşamasını sağlayabilecek ücret istiyor, parasız eğitim ve sağlık hakkı istiyor. Haklarını savunmak için serbestçe örgütlenebilmek istiyor, inancını, dilini, kültürünü serbestçe yaşayabilmek istiyor. IMF'ye pınlı pırtını topla ve bir daha gelme demek istiyor. Yüzyıllardır birlikte yaşadığı ve bundan sonra da yaşamak zorunda olduğu halklarla kardeşleşmek istiyor. Savaşların olmadığı bir ülke, bir bölge, bir dünya istiyor.

Yani aslında bu topluluk her ne kadar önünde ulusalcı bir bulamacı bulsa da, özelemleri ve talepleri başka. Önemli olan da bu talepleri sade, anlaşılır ve anlatılır bir biçimde açığa çıkarmak ve bir "Demokratik Halk Cumhuriyeti" programına/hareketine kavuşturmak.

Kitlelerin en hayati reflekslerini sinsice kendi torbasını doldurmak için kullananlarıdeşifre etmek gerekiyor.

Gerçek kurtuluşa bir adım daha atmak, ordunun ya da sermayenin cumhuriyeti karşısında, işçi sınıfının ve ezilenlerin cumhuriyetini inşa etmektir.

İŞTE TAKSİM İŞTE 1 MAYIS

Rejim güçleri görev başında

İşte Taksim İşte 1 Mayıs

Hatay'da 1 Mayıs gösterisi

Miting kürsüsünden 1 Mayıs

2007 1 Mayıs'ında 30 yıl önceki katliamın anısına sahip çıkan onurlu bir direniş yaşandı.

Nisan ayında yapılan karşılıklı açıklamalarla, Taksim meydanı bir anda emekçiler ve devrimcilerin rejim güçleriyle hesaplaşma alanına dönüştü. Taksim Meydanı'na girilirse, ülkenin bütün meydanlarına da rahatlıkla girilebileceğini anlayan rejim, Taksim'e girişi engellemek için bütün gücünü kullanacağını açıkladı. Ayrıca, iyi biliyorlardı ki, şayet Taksime girilmezse diğer meydanlar daha kolay yasaklanabilecekti.

Gün oldu, 1 Mayıs geldi, güçler karşılıklı konumlandı. Binlerce polisle Beşiktaş-Dolmabahçe-Taksim hattını tutarak gövde gösterisi yapan rejim, onlarca kez gaz bombaları, tazyikli su ve biber gazlarıyla desteklenen saldırı yaptı. Bine yakın devrimci, aşırı şiddet kullanılarak gözaltına alındı.

Ancak, aynı hatta yığılan binlerce devrimci büyük gruplar halinde ve önceden anlaştıkları gibi toplanmasalarda, o kritik saatlerde yaratıcı hamleler yaparak rejim güçlerini zorladılar. Arkası kesilmeyen yüz-ikiyüz kişilik direnişler, bütün bölgeyi eylem alanına çevirirken; İstanbul dışından gelenlerde durduruldukları yerlerde direnişler sergileyerek eylem alanını genişlettiler. Kimi emekçi semtleri de, kendiliğinden ya da bilinçli eylemlerle rejim güçlerini yordu ve dikkatini dağıttı.

Öğle saatleri henüz geçilirken, Taksim'e ilk giriş için resmi izin verilmek zorunda kalındı. Ancak, biriken devrimci kitle bununla yetinmiyordu.

Rejim güçleri adeta kitlenmiş ve ne yapacağını bilmez durumda yarım saatlik bir felç durumuna girdi. O noktada devrimci zorlama birden yayılıverdi.

Çeşitli çatışmalar ve zorlamalardan sonra bu kez gaz bombaları ve "İşte Taksim İşte 1 Mayıs" sloganları eşliğinde Taksim'e yeniden girildi.

1 Mayıs 2007 kazanılmıştı.

Toplumsal Özgürlük Platformu İstanbul, Ankara, Mersin, Adana ve Hatay'da 1 mayıs eylemlerine katıldı. Özgürlükçü Gençlik ise, güçlerini esas olarak İstanbul'da toplarken, Denizli, Samsun, Adana ve Hatay'da da eylemlere katıldı.

Ankara - Diyarbakır - Erbil- Bağdat Hattı

DARBE ÜSTÜNE DARBE

Çok değil bir yarım yüzyıl önce, her ülke iktidarı kendi Kürt ve Kürdistan sorunuyla baş edebilirken ve zaman zaman birbirleriyle işbirliği içinde Kürdistan'ın öte yakasındaki Kürtleri ezme eylemine yardımcı olurken, şimdi iç ve dış faktörlerin bileşiminde geçmişte tekrar edip duran oyun bozulmaya başlıyor. Kapitalizmin ekonomik gelişimi ile siyasi gelişimi ve çerçeveleri birbirleriyle çatışarak sorun alanları yaratıyor. Eski siyasi çerçeveler kapitalizmin bugünkü ihtiyaçlarını karşılayamıyor.

BARAN ANIL

Bir yanıyla kapitalizmin eseri bunlar. Sermaye, yani para kazanan para, yani sömürüyle birikip duran para, kendi doğduğu ülkesinin sınırlarını geçip durdukça kendi ayak bağlarına da takılıyor. Türkiye finans kapitali bir yandan başka pazarlara, komşu ülkelerin yeraltı kaynaklarına gözünü dikiyor ve mallarıyla ülke sınırlarının ötesine akın edip piyasaları işgal etmek için çırpınıyor. Öte yandan, sırtını yasladığı ve iktidarının evi olarak Türkiye'ye geri dönerken, akın ettiği ülkelerdeki sorunlar kendisine yapışıp kalıyor. Böylece yaşadığı siyasi krizlerin çapı da genişledikçe genişliyor.

Türkiye finans kapitalinin emperyal özentisi girişimlerle fetih hareketleri içinde Ortadoğu'ya, Irak'a, İran'a, Suriye'ye ve Kürdistan'a fırlatıp durduğu oklar, tıpkı bir bumerang gibi dönüp dolaşıp kendisini vuruyor. Finans kapitalizmin İstanbul dükaliğinin emperyal oyunları, önce Ankara, sonra Diyarbakır, ardından Erbil ve Bağdat hatlarına takılıp duruyor.

Sermaye tüm bu hatları egemenliğine alıp emperyalizme ulaşmak için kendisine basamak yapmaya çalışırken, Ankara'da iktidarın sahiplerinden birine, onun koruyucusu ve gözetleyicisi olan derin devlete, Diyarbakır'da ve Erbil'de Kürt ve Kürdistan realitesine, Bağdat'ta ise siyasi ve askeri hamisi Amerikan emperyalizmine teslim ediyor.

Kürtler ayakta

Her şeye bu kadar bulaşana o her şey de dönüp bulaşıyor. Kürt ve Kürdistan sorunu, Türkiye sınırlarında kalsa da, Türkiye'den dışarıya adım atsa da karşısına çıkıp duruyor. Neden? Çünkü Kürt ve Kürdistan sorunu modern tarihte hiç olmadığı kadar güçlü bir noktaya yükselmeye başlıyor.

Kürtler bir tür kendi yüzyıllarını yaşamaya başlıyorlar. Burada, ilk olarak kapitalizmin bugün geldiği

aşamada, öncelikle Amerikan emperyalizminin imparatorlaşma girişimi için, Kürt ve Kürdistan sorunu, bir yüzyıl önce İngiliz emperyalizminin böldüğü coğrafyadaki ülke sınırlarında, bu kez birleştirmeye çalışarak siyasi sahnede kullanma isteğini görüyoruz.

Kürtlerin dört ülkedeki varlığı, Amerikan emperyalizminin imparatorluk iştahını kabartıyor. Türkiye, Irak, İran ve şu an gündemde ön sırada yer almasa da Suriye'yi Kürt ve Kürdistan sorunu üzerinden sıkıştırıp kendi boyunduruğu altına alması çalışıyor. Buna Kürt ve Kürdistan sorununda dış faktör diyelim.

Dış faktörün iç içe geçtiği bir de iç faktör boyutları var. Kürtlerin kendi yüzyılları, aynı zamanda kapitalizmin her Kürdistan parçası üzerindeki gelişmesinden, yani kendi iç dinamiklerinden de gücünü alıyor. Bu gelişmeler ve dinamikler, Türkiye'de yoksullara ve emekçilere dayanan Kürt partisi olarak Kongra-Gel'i, Irak'ta ulusal burjuvaziye yaslanan KDP'yi ve daha modern burjuva kesimi temsil eden KYB'yi yaratıyor.

Çok değil bir yarım yüzyıl önce, her ülke iktidarı kendi Kürt ve Kürdistan sorunuyla baş edebilirken ve zaman zaman birbirleriyle işbirliği içinde Kürdistan'ın öte yakasındaki Kürtle-

ri ezme eylemine yardımcı olurken, şimdi iç ve dış faktörlerin bileşiminde geçmişte tekrar edip duran oyun bozulmaya başlıyor. Kapitalizmin ekonomik gelişimi ile siyasi gelişimi ve çerçeveleri birbirleriyle çatışarak sorun alanları yaratıyor. Eski siyasi çerçeveler kapitalizmin bugünkü ihtiyaçlarını karşılayamıyor.

Sermaye Kürdistan'da

Türkiye finans kapitali yüz milyonlarca dolarlık ihalelerle Erbil'de, Süleymaniye'de petrodolarların gücüyle yükselen Kürdistan pazarından pay kapmak isterken, bizzat kendisi bu oyunu bozuyor. Finans kapitalleşerek iktidardan pay kapma derindeki Anadolu burjuvazisinin temsilcisi AKP de, silahla değil siyasetle ve diplomasiyle Özal'ın niyetlendiği Kürt hamiliğine soyunurken bu oyunu bozanlar arasına giriyor.

Ama bütün bu girişimler, ataklar ve arzular, dönüp dolaşıp iktidarın bugünkü egemenlerinin adresinde, askercil derin devletin kapısında yeniden hizaya giriyor.

Askercil derin devlet, on yıllardır bilincine yer etmiş Kürt korkusunu yansıtmadan edemiyor. Kürtler ve Kürdistan sorunu zihnine bir kabus gibi çöküyor. Köşeye sıkışmışlık hissi kabarıp saldırganlığı kamçılıyor.

Finans kapitalin ve finans kapitalleşme sürecindekilerin girişimlerini bastırıyor. Türkiye'de asayışı berke-mal kılarken, kendi konseptine göre kontratağa geçiyor. Ankara'da ve Diyarbakır'da asayışı berkemal ettim derken, sorun bu kez esneyerek Erbil'de patlak veriyor.

Kürt burjuvaları

Amerikan emperyalizminin imparatorlaşma girişiminde oynayabileceği role ve petrodoların gücüne güvenen ve ABD'de bir devlet başkanı statüsünde "Kürdistan Bölgesel Hükümet Başkanı" sıfatıyla kabul edilen Barzani, fırsat bu fırsattır diyerek, Kürdistan'ın liderliğine soyunuyor.

Barzani temsilindeki Kürt ulusal burjuvazisi Güney Kürdistan'da Amerikan emperyalizminin kanatları altında büyüyen kapitalizmle, helikopterle taşınan milyarlarca dolarla, petrodolarla, iş ve üniversite olanaklarıyla, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki Kürtleri de büyüleyerek onları yedeğine almak istiyor. Askercil derin devlet, yoksul ve emekçi temelli Kürt isyanını bastırıldığını sanırken, bu isyan bu kez burjuva kılığıyla karşısına dikiliyor.

Burjuva kılıklı isyan sırtını Amerikan emperyalizmine yaslıyor. Onun, bölgede İsrail'in dışında ayağını basabilecek ikinci bir dayanak noktası aradığını ve bu konudaki zorunlu ihtiyacını bilerek çıkışları için manevra alanını genişletiyor. Amerikan emperyalizmi ve Kürt ulusal burjuvazisi birbirlerini kapitalist pragmanın ve oportünizmin yollarında kullanmaya çalışıyor. Gidebildiği yere kadar gitmek üzere.

İster federal olarak kalsın, ister yedekteki planlara göre üçe bölünsün, Irak'ta Amerikan emperyalizminin şu anda ayaklarını en güvenilir olarak basabildiği yer Güney Kürdistan. Ama bu durum şu sorunun sorulmasını engelleyemiyor: Amerika 20. yüzyılda olduğu gibi 21. yüzyılda da Kürtlere ihanet etmez mi?

Emperyalizmin kuralında olmaz olmazdır. Amerikan emperyalizmi 20. yüzyılda egemenliği altında tuttuğu Türkiye ve İran üzerinden Kürtlerin sömürgecilikten kopma girişimlerini sürekli bastırdı. Sosyalizm-kapitalizm kutuplaşmasının yüzyılında bunlar yaşanırken, 21. yüzyılda apaçık kapitalist paylaşım savaşında Kürtler Amerikan emperyalizmi için "stratejik partner" düzeyine yükseltildi.

Bugünkü dengeler çerçevesinde Amerikan emperyalizmi, Kürtleri sadece Irak'ta değil, Türkiye'de, İran'da ve Suriye'de de kendi ittifak eksenine almak istiyor. Kendi konseptine bağlı kaldığı sürece Kürtlere açıktan ve gizli-den arka çıkıyor, onların önünü açıyor, süreçlerine müdahaleler düzenleyip hızlandırıyor.

İşte, burada Ankara'dan yükselen "Kandil Dağı Operasyonu" bu nedenlerle Bağdat'a ve Erbil'e yerleşen Amerikan emperyalizminin devasa gövdesine çarpıyor. Amerikan emperyalizmi, ne Kürtlerden dolayı Türkiye'deki iktidarın sahiplerinden vazgeçiyor ne de tersi. Bu düşüncenin tam tersinden olaylara yön vermeye çalışıyor. Aynı anda onlarca taktik ve planla her bir alana müdahalesini yapıp onları zayıflatıp kendi imparatorlaşma girişiminin vasıtaları haline getirmeye çalışıyor. Türkiye iktidar sahipleri ile Kürtleri çatışma sahnesine iterken, taraf tutmayan hâkim iktidar rolünü oynuyor.

Devrimci fırsat

Peki, ama Ankara-Diyarbakır-Erbil-Bağdat hattı sadece kapitalistler arası iktidar savaşının oyun alanı mıdır? Hayır.

O, aynı zamanda hem Türkiye'nin hem Kürdistan'ın, dahası Ortadoğu bölgesindeki tüm halkların devrimci çıkışlarının ve direnişlerinin bereketli topraklarıdır. Bu topraklar, burjuvazinin, ulusal burjuvazinin, finans kapitalin aşılacak ezilenlerin ve sınıfın birleştiği bir geleceğin de dölyatağıdır.

Bölgeden çatışma haberleri geliyor

YENİDEN SAVAŞ MI?

1984' ten beri süren savaş ve onun yarattığı Kürt ulusal uyanışı, artık dağıtılmayacak bir toplumsal doku yarattı. Çözüm ancak o demokratik ulusal Kürt toplumsal dokusunun kendini anayasal güvence içinde görmesiyle kendine yol açabilir. Aksi takdirde, şimdi olduğu gibi araya barış dönemlerinin girdiği sürekli bir savaş durumunun yaşanacağı açıkça görülüyor.

ALP AYDIN

PKK'nin barış hamlesi özel bir sonuç yaratmadan sona ermişe benziyor. Yapılan resmi açıklamada, 18 Mayıs 2007 tarihi savaş koşullarının yeniden devreye gireceği bir dönüm noktası olarak ilan edildi. Nitekim henüz 2-3 gün geçmiş olmasına rağmen bölgeden gelen haberler, çatışma ortamının yeniden oluştuğunu gösteriyor.

Barış dönemi, bir grup demokrat ve devrimci aydının bu yöndeki özel taleplerine PKK'nın bir cevabı olarak başlamıştı. Talepte bulunan aydınlar, barış dönemi içinde sürecin kalıcı bir barışa dönüşebilmesi için çaba gösterdiler. Ancak, devletin resmi politikalarında bir dönüşüm ve Kürt kimliğinin anayasal düzeyde kabulü olmadığı sürece barışın kalıcı olamayacağı da belliydi. Yani, karar devletin çekirdeğinde verilecekti ve o yönde bir adım atılmadı.

1984' ten beri süren savaş ve onun yarattığı Kürt ulusal uyanışı, artık dağıtılmayacak bir toplumsal doku yarattı. Çözüm, ancak o demokratik ulusal Kürt toplumsal dokusunun kendini anayasal güvence içinde görmesiyle yol olanaklıdır. Aksi takdirde, şimdi olduğu gibi, araya barış dönemlerinin girdiği sürekli bir savaş durumunun yaşanacağı açıkça görülüyor. Deyim yerindeyse, cin şişeden çıktı ve onu tekrar oraya sokmak imkânsız.

Gelişmeler Ne Yönde Olabilir?

Şimdi başlamış gözükken savaşın barış döneminden öncekine benzemesi yüksek ihtimaldir. PKK'nın, küçük gruplar halinde vur-kaç eylemleriyle, ordunun bölgedeki varlığını savunma konumuna itmeye ve kitle eylemleriyle toplumsal alandaki etkisini yaymaya çalışacağını öngörebiliriz. Her ne kadar büyük şehirlerde intihar eylemlerinin daha öne çıkacağı söylene de,

o tarzın sık kullanıma ihtimali şimdilik düşüktür.

Devletin ise, bölgeye yığıldığı güçle gerillayı destek güçlerinden koparmaya çalışacağı, dağda sıkıştıracağı gerilla gruplarını da, o alana yığacağı büyük askeri güçle topluca imha etmeyi hedefleyeceği öngörülebilir. Öte yandan, Kandil'e dönük bir operasyon için koşulların oluşturulmaya çalışıldığını da saptayabiliriz.

Ancak, savaşın süresi ve şiddeti arttıkça tehlikeli bazı yeni durumlar yaratma ihtimali vardır.

İlkin, bölgedeki direniş tarafından sıkıştırılan ABD'nin Kürt halkı üzerinde yürüttüğü oyuna daha fazla yönelmesinin yaratacağı gelişmelerdir. Ordu ve PKK birbirleriyle savaştıkça, ABD, savaşta yıpranacak her iki tarafla da kendisi açısından daha uygun koşullarda ilişki kurma imkânını yakalayacaktır. Politik, askeri ve mali açıdan zorlanacak taraflar, ABD yardımlarına daha muhtaç hale gelecek ve ABD elbette fırsatı iyi kullanacaktır.

İkincisi, şimdiye dek yaşanmayan ya da yaşansa da tüm coğrafyamıza yayılmayan Türk-Kürt çatışma ekseninin oluşmasıdır. İki halkın arasına etkili düşmanlık tohumları ekecek ve emperyalist komplolara zemin olabilecek bu eksen, en istenmeyen durum olacaktır.

Şimdi, sosyalistlerin görevi daha yakıcı önem kazanıyor. Kürtlerle eşitlik ve kardeşlik için her zamankinden daha fazla emek ve özveri gerekiyor. Oluşan şoven-ırkçı dalga karşısında inatla halklar arası dostluk inşa edilmeli.

Kürt halkı ise, ABD'nin iyi bilinen emperyalist komplolarına karşı sakinlikli olmak zorundadır.

Öte yandan, PKK'nın sivillere zarar vermeyeceğine dair sözlerini tutması, halklar arasındaki dostluğun sürmesine katkıda bulunacaktır.

Birleşme ve satınalmalar devam ediyor

GÜNDEMDE HALK BANK VE PETKİMİN SATIŞLARI VAR

Emlak Bankası, Halk Bank ve Ziraat Bankası sermaye birikim sürecinin gereklerine uygun olarak özel amaçlarla kurulmuş bankalardı. Konut finansmanı, tarımsal kesimin ve esnafın desteklenmesi bu bankaların temel işlevleriydi. Aynı işlevler bu bankalara yöneltilen eleştirilerin kaynağı olacak, özelleştirmelerinin gereği olarak sunulacaktı.

NURAY ERGÜNEŞ

Bildiğimiz üzere, kamuda birikmiş değerlerin özelleştirilmesi uygulamaları 1980'lerin sonuna doğru hız kazanmıştı. Özelleştirme uygulamalarında iki yöntem uygulandı. Halka arz yoluyla özelleştirme ve blok satışlar. Türkiye'de ilk halka arz uygulaması 1988'de Teletaş'ın halka arzı yoluyla yapıldı. Tüpraş, Petkim, THY, Erdemir'de de aynı yöntem uygulandı. 1990'lardan itibaren ise blok satışlar tercih edildi.

Kamu Bankalarının Özelleştirilmesi

Emlak Bankası, Halk Bank ve Ziraat Bankası sermaye birikim sürecinin gereklerine uygun olarak özel amaçlarla kurulmuş bankalardı. Konut finansmanı, tarımsal kesimin ve esnafın desteklenmesi bu bankaların temel işlevleriydi. Aynı işlevler bu bankalara yöneltilen eleştirilerin kaynağı olacak, özelleştirmelerinin gereği olarak sunulacaktı.

2000'lerde acil eylem planı ile hatırlayacağımız yapısal reformlarda, kamu bankalarının özelleştirilmesi ana hedefler arasında sayıldı. Hemen ardından Emlak Bankası Ziraat Bankasına devredilirken Ziraat ve Halk Bankalarının özelleştirmesi üzerinde en çok tartışılan konulardan biri olarak bugünlere geldi. AKP hükümetinin de önceliklerden olarak.

Halk Bankası İçin Start Verildi

Bankanın halka arz yoluyla bir bölümü Mayıs ayı itibariye piyasaya sunuldu. Büyük oranı yabancılardan olmak üzere yoğun bir taleple karşılaşıldı.

Halk Bankası'nın yüzde 21.72'si için yurtiçinde ve dışında toplam 17.4 milyar YTL'lik (12.9 milyar dolar) talep toplanırken, bu tutar halka arz büyüklüğünün 8 katı oldu.

Halkbank için gelen taleplerin yüzde 89'u yurtdışından yapılırken, yabancı yatırımcılar talebi 11.4 milyar dolar

olarak gerçekleşti. Halkbank'ın halka arzında toplam talep tutarı 17 milyar 325.3 milyon YTL seviyesinde gerçekleşti. Yurtdışından talep ise İngiltere, Amerika, İtalya, Hollanda, Kuveyt, İsveç, Suudi Arabistan, Fransa, Polonya, İsviçre, Danimarka, Rusya ve Norveç'den geldi.

Bankanın halka arzında ulaşılan tutar

yurtiçinde toplanan talep ve toplam talepte Türkiye sermaye piyasaları tarihinde ulaşılan en yüksek rakam olarak gerçekleşti.

Bankanın halka arzından sonra geriye kalan % 70'lik kamu payının ne olacağı ise Özelleştirme İdaresinin vereceği karar doğrultusunda belirlenecek.

Halka arz adı altında bankaalar satılıyor

Ve PETKİM

Bugünlerde çokça gündeme gelecek özelleştirmelerden biri de Haziran ayında satışa sunulacak Petkim olacak. 14 fabrikası, 8 ortak tesis, baraj ve limanı ile Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları arasında, petrokimya üretimi açısından ise en büyüğü olan PETKİM'in kamu hisselerinin % 51'inin blok olarak satışı için işlemler başlatıldı.

Sermayesi 204 milyon 750 bin YTL olan Petkim'de, Nisan 2005'te gerçekleşen ikinci halka arzın ardından halka açıklık oranı yüzde 38,68'e çıkmıştı. Petkim'in yüzde 54,32'si Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın (ÖİB), yüzde 7'si ise Emekli Sandığı'na ait bulunuyor. Petkim'in 20 Nisan 2005'te yapılan ikinci halka arzında ÖİB, 773 milyon dolarlık değer üzerinden yüzde 34,54 hisseyi 267 milyon dolara satmıştı. Petkim'deki kamu payının özelleştirilmesi için 2003 yılında yapılan iki giri-

şim de başarısızlıkla sonuçlanmıştı. İlk blok satış ihalesinde Uzan Grubu'na ait Standart Kimya 605 milyon dolarla en yüksek teklifi vermiş, ancak daha sonra yükümlülüklerini yerine getirmediği için ihale iptal edilmişti. Bunun ardından ikinci kez açılan blok satış ihalesinde ise yeterli teklif alınmamıştı. Yatırımlarını tamamlayan Petkim, bu yılın ilk üç ayında kârını, geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 16 kat artırarak 50 milyon 132 bin YTL'ye çıkardı. Şirketin satış gelirleri de yüzde 20'lik büyüme ile 552.2 milyon YTL'ye ulaştı.

Petkim'i satın almak üzere ön başvuruda bulunan şirketler ise şunlar bulunuyor. Sanko Holding, Turcas Petrol-Azeri Socar, Akkök Şirketler Grubu, Anadolu Endüstri Holding, Polinas Plastik Sanayi, Yıldız Holding Ortak Girişim Grubu ile Zorlu Enerji.

PETKİM' almak isteyen şirketlerin listesi oldukça kabark

Sermaye birikiminin ulusal dönüşümü

OSMANLIDAN TÜRKİYE'YE

Bütün uluslaşma süreçlerinde farklı etnik kökenden gelenler ya da daha farklı aidiyetlere mensup topluluklar, sürecin mantığına ve amacına göre uluslaşma projesinden dışlanırlar ya da projeye farklı yöntemlerle de olsa içerilirler.

MEHMET TÜRKAY

Tarihsel/toplumsal bir sistem olarak kapitalizmin ortaya çıkışına paralel bir gelişme gösteren "ulus" fikri ve uluslaşma süreçleri, zamana ve mekâna göre farklılıklara sahip olmakla birlikte, buradaki ortak payda, kapitalist sermaye birikiminin tanımlanmış tek bir egemenlik çerçevesinde sürdürülecek olmasıdır.

Kapitalizmin gelişmesine paralel olarak feodal yapıda hüküm süren parçalı egemenlik alanlarının, süreç içinde tek bir egemenlik alanına dönüştürülmesiyle, tarihsel bir kategori olarak ulusal devletler ve bu kurgu çerçevesinde tanımlanmış sınırlar dahilinde bir üst kimlik olarak "ulusal" aidiyet ortaya çıkmıştır.

Tek bir egemenlik alanının yaratılması ortak paydasında buluşan uluslaşma deneyimlerinin değişik varoluş biçimlerine sahip olması, ancak farklı toplumsal yapı ve ilişkilerinden hareketle ve dolayısıyla uluslararası işbölümündeki yer ve işlevlerinin farklılıkları göz önüne alınıp ilişkilendirilmesiyle açıklanabilir.

Uluslaşma süreci

Uluslaşma bir irade beyanı ve bir iddiadır. Burada önemli olan, belirli bir coğrafya içinde bir biçimde asgari mutabakatın sağlanmış olmasıdır. Bu, o coğrafyada tarihin akışına iradi müdahalede bulunma potansiyeline sahip güçler, yani o coğrafyada var olan sınıf ya da kesimler ve/veya tarihsel olarak onları temsil eden oluşumlar arasında asgari bir mutabakatın sağlanmış olması anlamına da gelir.

Bu süreçle tanımlanmış bir egemenliğin ifadesi olarak ortaya çıkan ulusal sınırlar, iktisadi bağlamda ulusal pazara denk düşmektedir. Dolayısıyla böyle bir iddia, söz konusu sınırlar dahilindeki beşeri-doğal tüm kaynakların ve tüm toplumsal ilişki biçimlerinin ulusallık temelinde kurgulanan kapitalist sermaye birikiminin gerekliliklerine göre dönüştü-

Uluslaşma, bir irade beyanı ve bir iddiadır. Bu, o coğrafyada tarihin akışına iradi müdahalede bulunma potansiyeline sahip güçler, yani o coğrafyada var olan sınıf ya da kesimler ve/veya tarihsel olarak onları temsil eden oluşumlar arasında asgari bir mutabakatın sağlanmış olması anlamına da gelir.

rüleceğine ve/veya denetleneceğine dair bir niteliğe sahiptir. Bu iddia eşzamanlı olarak, içeri olduğu kadar dışa dönük bir meşruiyet kaygısı da taşımaktadır.

Yaşanan çözülme sonucu ortaya çıkan açık işgal, esas olarak Anadolu'da yerel

güçlerin örgütlenip merkezi bir yapıda birleşerek bir iradeyi ortaya koymalarıyla ortadan kalkmıştır. Ortaya konan bu irade, kendi içinde tartışmalı ve gerilim yüklü yapıyla, öncelikle yaşanan açık işgalin ortadan kalkmasına yönelmiş, bu başarıldıktan sonra kendi içinde iktidar mücadeleleri başlamıştır. Saltanat-cumhuriyet ekseninde yaşanan bu gerilim, Cumhuriyet'in ilanı ile büyük ölçüde çözülmüştür.

Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne

Cumhuriyet'in ilanı ve bu kararın tamamlayıcısı olan politik, hukuksal ve ideolojik alanlardaki dönüşümler Osmanlı'dan köklü bir "kopuşun" ifadesi olarak "uluslaşma" çerçevesinde anlam kazanmaktadır.

Tüm bu kararlar Osmanlı'nın Avrupa'nın denetiminde yaşadığı kapitalist sermaye birikim sürecinin aktörlerinin değiştiğine, yeni bir dönemin başladığı-

na işaret etmektedir.

Burada kritik olan nokta, toplumsal bir ilişki olan kapitalist sermaye birikiminin sürekliliğini koruyor olmasıdır. Diğer bir deyişle, kapitalistleşme sürecine giren birikim, bu niteliğini kaybetmeden "ulusal" bir dönüşüm sürecine girmiştir. Bu anlamda değişen ya da kopuş olarak yaşanan, bu sürekliliği sağlayan yeniden üretimin formu ve aktörleridir.

Değişen aktörler açısından soruna yaklaşıldığında, öncelikle göz önüne alınması gereken husus, genel olarak uluslaşma süreçlerinde yaşanan ve sürecin mantığına uygun dışlama-içerme mekanizmasıdır. Bütün uluslaşma süreçlerinde bu mekanizmanın işleyişiyle, farklı etnik kökenden gelen ya da daha farklı aidiyetlere mensup topluluklar sürecin mantığına ve amacına göre uluslaşma projesinden dışlanırlar ya da projeye farklı yöntemlerle de olsa içerilirler.

Gayrimüslimler dışlanmışlardır

TC'nin kurulmasıyla başlayan uluslaşma sürecinde projenin dışında tutulanlar, Osmanlı'nın çözülme sürecinde hüküm süren asimetrik birikim koşullarında Batı'yla ittifak halinde birikim kanallarının kritik noktalarını denetleyen gayrimüslim tebaa olmuştur.

Bu dışlama hem siyasi meşruiyet açısından hem de kapitalist birikim olanaklarının uluslaşma sürecinin gereklerine hizmet edecek şekilde denetlenebilmesi için gereklidir. Dışlama pratiği, "millileştirme" politikaları aracılığıyla, esas olarak projenin taşıyıcı unsuru olan ya da öyle tanımlanan Türklerin kapitalist

birikim sürecini denetlemeyebilmesinin koşullarının yaratılmasına hizmet etmiştir.

Bu durum uluslaşma projesine içerilenlerin, aynı koşullarla ve olanaklarla sürece eklenmedikleri anlamına gelmektedir. 1923 sonrası yaşanan çatışmalara ve gerilimlere mevcut siyasal iktidarın verdiği tepkiler bu farklılığı izlemeyi mümkün kılmaktadır.

Lozan Mutabakatı

1920'li yılların başında yaşanan dönüşüm sürecinde ortaya konan irade, Lozan Antlaşması'nın imzalanmasıyla uluslararası sistem tarafından tanınmış

ve siyasi iktidar, ulusal kapitalist kurgunun sürekliliğini ve meşruiyetini sağlamaya dönük olarak "muasır medeniyetler seviyesine" çıkmayı Türkiye Cumhuriyeti'nin amacı olarak belirlemiştir. Bu amaç, ulusal aidiyetle tanımlanan, kapitalist temelde örgütlenmiş bir toplum yaratmak anlamına gelmektedir ve tüm süreç bu amaca göre şekillenmiştir.

Bu çerçeveden bakıldığında yaşanan dönüşüm kapitalist sermaye birikimi açısından bir sürekliliğe sahiptir. Bu süreklilik temelinde değişen, ulusallıkla tanımlanan yeni aktörlerin devreye girmesi ve daha önce vurgulandığı gibi sistemin kurgusunun ve yeniden üretiminin formudur.

5. Uluslar Arası Kahire Konferansı toplandı

EMPERYALİZME KARŞI ORTAK CEPHE

Ayrı siyasi görüşler olduğu halde emperyalizme, siyonizme ve onların yarattığı savaşlara karşı ortak cephenin oluşturulması genel olarak kabul gören görüş oldu. Bu cephenin ortak paydası; ezilenlerden, yoksullardan ,mazlumlardan, savaş mağdurlarından yana, ve emperyalizme, kapitalizme, siyonizme, işgalciliğe karşı olunmasıdır.

TÜLAY HATİMOĞULLARI-TİMUR RENCÜZOĞULLARI

Piramitleri ve zengin tarihiyle bildiğimiz Mısır ülkesindeyiz. Emperyalizme karşı Uluslararası 5. Kahire Konferansı'na katıldık.

Onlarca ülkeden çeşitli görüşlere sahip yüzlerce insanın katıldığı bu konferansa, Türkiye'den de bir grup olarak gittik. Rengarenk ve çeşit çeşit dillerde kendini ifade eden bu insan topluluğu içinde bulunmak, gerçekten mutluluk verici, bir o kadar da ufuk açıcıydı.

Müslüman Kardeşler ve Mısırlı sosyalistlerin ortak düzenlediği bu konferansa katılım, organizasyonun kimliği gibi çeşitliydi.

Dini örgütlenmelerden, sosyalist, komünist, enternasyonalist, anti-kapitalist ve antiemperyalistine kadar her kesimden temsilciler vardı. Bu kadar farklı insanı dil, din, siyasi inanış ayırmaksızın bir araya getiren ortak fikir, antiemperyalist cephenin ortak inşasıdır.

ABD'nin saldırısı

Hepimizin bildiği üzere ABD'nin önderliğinde emperyalist güçler Ortadoğu üzerinde kanlı oyunlar oynamaktadır.

Arap halkları antiemperyalist cephe için çalışıyor

Ortadoğu halklarının hoşnut olmadığı bu oyuna maalesef Ortadoğu liderleri net tavır koyamamakta. Hatta bir çok yönetim ABD ile işbirliği halinde Ortadoğu'nun parsellenmesine çanak tutmaktadır. Halklar birbirlerine karşı kışkırtılarak bitmek bilmeyen iç savaşlar devam ettirilmektedir. İşgalin, yoksulluğun, sömürünün ana toprağı olan Ortadoğu'da bu konferansın(-ların) gerçekleşmesi gerçekten önemlidir.

Konferansta konuşma yapan insanların üzerinde durduğu belli başlı noktalar şunlardı:

Küreselleşme süreci hızlanmıştır. Emperyalizmi durdurmak temel hedefimizdir. Filistin, Irak, Lübnan işgali kınanmaya devam edilmelidir. İran'ı vurmaya planlayan ABD uluslararası meşruluk yaratma derdine düşmüştür. Bu meşruluğu yaratanlara ve ABD'ye net tutum takınmak zorundayız.

ABD İran'ı işgal ederek Ortadoğu'nun tamamını teslim almayı hedeflemektedir. Saldırı öncesi,uluslararası güçlerin ortak eylemler düzenlenmesi gerek-

tedir. Lübnan'daki başarılı direniş halk kitlelerine ve örgütlenmelerine emperyalizmin yenilebileceğini göstermiştir. Bu zafer Ortadoğu halklarının umut kaynağı olmuştur.

İslam'a karşı özellikle batı ülkelerinde özel bir düşmanlık kışkırtılıyor. Müslümanlar potansiyel terörist olarak yansıtılıyor. Batıdan katılan savaş karşıtı örgütler ve bireyler bu olumsuz havaya karşı kendi halklarını bilgilendiren kampanyalar düzenlediklerini ifade ettiler. Bunun yanı sıra Ortadoğu'daki direniş örgütlerinin yeni çağa göre yenilenmesi olmaları ve kendilerini daha iyi anlatmalarını gerektiğine dair önerilerde bulunuldu.

Ortak cephe

Ayrı siyasi görüşler olduğu halde emperyalizme, siyonizme ve onların yarattığı savaşlara karşı ortak cephenin oluşturulması genel olarak kabul gören görüş oldu. Bu cephenin ortak paydası; ezilenlerden, yoksullardan ,mazlumlardan, savaş mağdurlarından yana, ve emperyalizme, kapitalizme, siyonizme, işgalciliğe karşı olunmasıdır.

Mısırlı direnişçi Semih Nequib ile görüştük

SAVAŞA KARŞI BİRLİKTE ÇALIŞALIM

Toplumsal Özgürlük: Mensup olduğunuz hareketin adı nedir?

Semih Nequib: Devrimci Sosyalist Örgüt (Mısır).

Toplumsal Özgürlük: Ne tür faaliyetlerde bulunuyorsunuz?

Semih Nequib: Savaş karşıtı ve emperyalizm karşıtı mücadeleler yürütüyoruz. Demokrasi sorunu üzerine ve işçi-köylü örgütlenmesi üzerine çalışıyoruz. Son dönemde Mısır'da yaşanan grev dalgasının içindeydik. Grevle dayanışma faaliyetleri de yürüttük. Bir gazete çıkarıyoruz, adı Sosyalist. Haftada bir çıkıyor. Avrak İştirakiye adı altında 3 ayda bir de dergi çıkarıyoruz.

Toplumsal Özgürlük: Bu son işgal sonrasında çevre ülkelerdeki anti-emperyalist ve anti-militarist örgütlenmelerle ilişkileriniz arttı mı?

Semih Nequib: Evet, özellikle bizim savaş karşıtı faaliyetlerimiz arttı. Kahire konferansına da bu konular damgasını vurdu. Artık bu binaya sığmıyoruz. Bir dönem hükümet savaş karşıtı gösterilerin yapılmasına izin veriyordu, şimdi vermiyor. Şimdi bir gösteri çağrısı yaptığımızda bilinen aktivistler önceden hemen polis tarafından gözaltına alınıyorlar. Biz yine de sokakta olmayı tercih ediyoruz. Ama artık imkansız. Çünkü gözaltı ve kaçırılmalar oluyor. Bu tarz konferansları ilişkiler kurma fırsatı olarak değerlendiriyoruz. İlişkileri önemsiyoruz.

Toplumsal Özgürlük: Türkiye'de ilişkileriniz herhangi bir yapı var mı?

Semih Nequib: Bir dizi Türkiyeli sosyalist değişik konferanslarda karşılaştık. Özellikle Londra'da karşılaştık. Ama henüz organik bir ilişki yok. İki yıl önce Kahire konferansına Stalinist yapılanmalı bir örgütten temsilci geldi. Ancak bu ilişki devam etmedi.

Toplumsal Özgürlük: Türkiye halkına vermek istediğin bir mesaj var mı?

Semih Nequib: Önümüzdeki süreçte birlikte çalışmamız lazım. Önümüzdeki süreç çok çetin geçecek. Büyük olasılıkla İran'a saldırı olacak. Özellikle Türkiye ve Mısır kamuoylarını etkileyerek bunları durdurabiliriz. Durduramasak da saldırganların isini zorlaştırabiliriz. Türkiye halkını sosyalist duygularla selamlıyoruz.

Ürdünlü sosyalist Bustani:

ARAP SOSYALİSTLERİ BİRLEŞMELİ

Toplumsal Özgürlük: Ürdün'de temel olarak ne üzerine çalışıyorsunuz ve ne tür faaliyetleriniz var?

*Hisham Bustani: Amman'da sosyalistlerin fikir birliği içinde olduğu bir oluşumun başkanlığını yapıyorum. Geri zeminde olduğumuzu düşünüyorum. Ve hala bu kadar geri zeminde mücadele ediyor olmamızın üç temel sebebi olduğunu düşünüyorum. Bunlardan ilki bazı Arap ülkelerinin İsrail'i tanıması ve sosyalistlerin yekünü takip etmesi oldu. Ürdün'de temel olarak üç şey üstünde çalışıyoruz. 1) İsrail'in tanınmaması, 2) Lübnan, Irak ve Filistin'deki direnişlerin desteklenmesi, 3) Arap ülkelerindeki özgürlük hareketlerinin desteklenmesi. Bu dönemi birleşme dönemi olarak değerlendiriyoruz. Ortak hareket etme zamanı gelmiştir. Ve bunun en önemli nedeni hepimizin ortak anti-emperyalist bir görüşünün olmasıdır. Bu sadece hal-

kamız içerisinde olan bir şey. Biz bu hal-kayı geliştirmek istiyoruz. Diğer Arap ülkelerindeki sosyalistlerin birliğini hedefliyoruz. Anlaşmalıyız ve bu anlaşma radikal bir anlaşma olmalı. Temel hedeflerimiz demin saydığım ana kriterlerimizi yaygınlaştırmak ve Batının desteklediği STK'ların (sivil toplum kuruluşları) toplumlarımız içerisinde kök salmasını engellemek olmalıdır.

Toplumsal Özgürlük: Bu planlarınız içerisinde bölgedeki Arap dışı oluşumlar da var mı? Onlarla da iletişim kurmayı düşünüyor musunuz?

Hisham Bustani: Evet böyle şeyler gelişirse destekleriz. Bunu makalelerimde de dile getiriyorum. Çünkü BOP sadece Arapları değil Türkiye'yi de içine alan bir projedir. O yüzden beraber hareket edilebileceğini düşünüyorum. Bizim demin saydığım üç ana nokta etrafında birleşmemiz lazım. Bu çerçevede temel bir doğrultu oluşturmalıyız.

Toplumsal Özgürlük: Türkiye sosyalistleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?

Hisham Bustani: Türk sosyalistleri Türkiye'deki faşist hükümete karşı işler yapmalıdır. Türk hükümetleri emperyalizmin istekleri doğrultusunda hareket ediyor. Ve Türkiye sosyalistlerinin önündeki en büyük engel Kürt sorunudur. Bunu aşabilmeleri için Amerika'ya yaranmaya çalışan Kürt partilerinden daha güçlü olmalıydılar. Onların belirledikleri politikalarından kopuşmalı ve onlar içindeki anti-emperyalist oluşumlara önderlik etmelidirler.

Toplumsal Özgürlük: Peki Kürtleri top-tan reddetmeyi mi öneriyorsunuz? Kürtler, Araplar ve Türkler kadar bu coğrafyanın temel halklarından biri. Onların sorunlarının çözümleri için önerdiğiniz özel bir şey var mı?

Hisham Bustani: Kürtlerin Ortadoğu'nun kadim halklarından olduğunu

kabul ediyorum. Ancak bu son dönemde izledikleri politika tamamen yanlış ABD'nin Arap topraklarını işgal etmek için Kürtleri kullandığı da bir gerçek. Şimdi bunu da görmezden gelmek imkansız. Tabii bu oluşumların içinde yer almayan Kürtleri de tenzih ediyorum. Ancak bu sorunların temel sebebi ülkenizde sosyalistlerin oldukça zayıf olması. Ve kendi politikalarını hayata geçirmeleri konusunda diğer dinamiklerin etkisinden kurtulamaması.

*Ürdün Sosyalist Parti temsilcisi

RUSYA PUTİN'LE HAMLE YAPIYOR

SINAN ÇOŞKUNER

Yankee emperyalizminin teknoloji "harika"sı silahları ve özenle büyüttüğü askerlerinin, Mezopotamya bataklıklarına ağır ağır gömülmeyle başlamasıyla birlikte, emperyalist-kapitalist dünya merkezlerinin içsel çelişkileri ve "görünmeyen" iç savaşları da yoğunlaşmaya başladı.

Bu durumun en görünür pratiklerinden birini Putin sergiledi. Karmaşık dünya gerçekliğinin, çoklu çelişkileri kendini olgunlaştırıyor.

Karmaşık dünya hali, sosyal bilimler için zengin bir laboratuvar işlevi görüyor. Tek çizgili nedensellik şemalarının

hiçbir açıklayıcılık değeri taşımadığı; gerçekliğin karmaşıklığına karşılık düşmediği somut olarak ortaya çıkıyor.

Yankee emperyalizmi, Mezopotamya'dan İç Asya'ya uzanan bir coğrafyada yoğunlaşıyor, petrol ve gazın (enerji kaynaklarının) odaklandığı alanları ve ikmal yollarını kontrol etmeyi amaçlıyor; gaz ve petrol fiyatları yükseliyor. Bu yükseliş eğilimi, Rusya, İran ve Venezüella ekonomilerini daha da güçlendiriyor. Denklem daha karmaşıklaşıyor.

43. Münih Güvenlik Konferansı'nda konuşan Rusya Devlet Başkanı Putin, kendine son derece güvenli bir tutum sergiledi. Tek kutuplu dünya düzeninin kabul edilemeyeceğini söylüyor. Tek kutuplu dünya düzeni ve Batı destekli ABD politikalarını doğru bulmadığını ifade ediyor. Putin, demokrasi konusunda dünyaya ders verenlerin, kendilerinin demokrasi konusunda iki yüzlü davrandıklarını; silahlanma konusunda da durumun aynı olduğunu açık bir dil ve net cümlelerle anlatıyor.

Putin, ABD'nin kendi güvenliğini gerekçe göstererek, ulusal sınırları tanınamamasının kabul edilemez olduğunu söylüyor. ABD'nin "önleyici müdahale" doktrininin çatışmaların kaynağı olduğunu belirtiyor. Yankee politikaları, uzun zaman sonra, bir devlet başkanı tarafından uluslararası bir toplantıda ilk kez bu kadar açık eleştirilmiş oluyor.

NATO hakkında da eleştiriler yönelten Putin, uluslararası sorunların çözümünde Birleşmiş Milletler'in temel zemin olması gerektiğini vurguluyor. NATO ve Birleşmiş Milletler üzerine bu sözler de, politik güç dağılımının daha yaygın olduğu bir kuruma işaret edilmesi açısından anlam taşıyor.

Rusya etrafında son on beş yılda sayıları artan askeri üslerin ima edildiğini anlamak için uzman olmaya gerek yok. Bu askeri üsler, NATO'nun genişlemesi çerçevesinde oluşturuluyor. Putin, konuşmasında, doğrudan NATO'nun genişleme politikalarını eleştiriyor.

Putin'in otoriter ve baskıcı politikaları içte sermaye birikiminin koşullarını güçlendiriyor. Rusya, gaz ve petrol satışından elde edilen birikimle ekonomik dengelerini oturtuyor.

Sonuçta, Rusya, küresel güç dağılımında daha fazla yer talep etmeye başlıyor. İçteki yoğunlaşması, dışarıya her koşulda güç istenci olarak yansır. Bu temel doğru, bir kez daha hükmünü yürütüyor.

Dünyanın karmaşık hali demistik; güç merkezleri çoğullaşmış, güneşin altındaki yerlerini istedikçe, daha da karmaşıklaşacak. Bu da, sosyal ve siyasal alanın temel doğrularından biri. Mezopotamya'da bataklar derinleştikçe, bu tür açıklamalar artacak. Daha somut ve eylemli biçimler kazanacak.

Rusya Devlet Başkanı Putin, kendine son derece güvenli bir tarzda konuşuyor. Tek kutuplu dünya düzeninin kabul edilemeyeceğini söylüyor. Tek kutuplu dünya düzeni ve Batı destekli ABD politikalarını doğru bulmadığını ifade ediyor. Putin, demokrasi konusunda dünyaya ders verenlerin, kendilerinin demokrasi konusunda iki yüzlü davrandıklarını; silahlanma konusunda da durumun aynı olduğunu açık bir dil ve net cümlelerle anlatıyor.

Küresel Sermayenin Fransa Hamlesi:

SARKOZY SALDIRACAK!

Fransız işçi sınıfı oldukça güçlü bilinç ve örgütlenme birikimlerine sahip ve onun her hareketinin toplumsal meşruluğu yüksek. Mevcut demokratik dengeler tarihsel derinliğine sahip ve oldukça kanlı iç çatışmaların içinde neredeyse her momenti adım adım kazanıldı. Sermaye ile işçi sınıfı arasındaki sınır/ya da karşılıklı kabuller, kolayca devrilecek ya da aşılacak zayıflıkta değil.

OĞUZHAN KAYSERİLIOĞLU

Fransa seçimlerinde ortaya çıkan sonuç, önemli gelişmelerin önünü açtı. Öyle gözüküyor ki, Fransa'da mevcut sınıfsal dengeler ciddi sarsıntılar yaşayacak.

Sarkozy, Fransız işçi sınıfına ve göçmenlere saldıracağı ve mevcut sınıfsal dengeleri sermaye lehine niteliksel olarak dönüştürmeyi hedeflediğini açıklayarak seçime girdi. Şimdi iktidarda ve geçmişinde İçişleri Bakanı olarak ortaya koyduğu pratik, onun işçi ve göçmen düşmanlığının nereye kadar gideceğinin açık belgesi. O, kendisi de bir Macar göçmeni olmasına rağmen, bir Fransız ırkçısı ve tam bir sermaye köpeği.

Fransa kökenli küresel sermaye gruplarının rakipleri karşısında konum kaybettiği, bir müddettir belirtiliyordu. Anlaşılan o ki, merkezi olarak üstlendiği Fransa ulusal coğrafyası içindeki sınıfsal dengeleri kendi

kendine dönüştürerek, birikim sürecinin hızını ve yoğunluğunu yükseltmek ve böylece rakip küresel sermaye gruplarıyla kapaşmasında daha uygun koşullara kavuşmak istiyor.

İşte, Sarkozy, önceki İçişleri Bakanlığı döneminde sınırlı olarak yapabildiklerini, şimdi Fransız devletinin bütün olanaklarını kullanarak yapacak. Fransız emperyalist devleti, 50 yıl kadar önce Cezayir ulusal kurtuluşlarına ve 10 yıl kadar önce doğanın savunuculuğunu yapan Greenpeace gönüllülerine gösterdiği gerçek yüzünü, şimdi de kendi ulusal sınırları içindeki emekçilere ve göçmenlere gösterecek.

Ancak, Fransa tarihi, sermayenin işinin oldukça zor olduğunu gösteriyor. Sarkozy'nin tasmasını salan Fransız sermayesi, acaba Fransız emekçilerini parçalayıp ezebilecek mi, yoksa malum atasözündeki gibi ava giderken avlanacak mı?

Neoliberalizm

70'lerin ortasından beri kâr oranlarındaki düşme eğiliminin belli eşeği aşmasının sonucu olarak uzun dönemli bir kriz içine giren küresel sermaye, krizden çıkış için 80'lerde Reagan-Teatcher'la başlayan bir neoliberal küresel saldırı kampanyası yürütüyor.

Yeryüzünün tümüne bir biçimde yayılan ve sermaye birikiminin hızını ve yoğunluğunu arttırmayı hedefleyen neoliberal uygulamalar, emperyalist metropollerin çoğunda önceki sınıfsal dengeleri sermaye lehine dönüştüren bir zemine ulaşmasına rağmen, Fransa'da aynı sonuca ulaşamadı.

Elbette, Fransa'da da neoliberal uygulamalar yay-

gınlaştı. Ancak, bu uygulamalar Fransa'daki sınıfsal dengelerde içselleşmiş emekçilerin kazanımları tarafından sürekli baskılanıyor ve bir türlü meselâ ABD ya da İngiltere'deki gibi kesin ve net dönüşüm sağlanamıyor.

Fransız işçi sınıfı oldukça güçlü bilinç ve örgütlenme birikimlerine sahip ve onun her hareketinin toplumsal meşruluğu yüksek. Mevcut demokratik dengeler tarihsel derinliğine sahip ve oldukça kanlı iç çatışmaların içinde neredeyse her momenti adım adım kazanıldı. Sermaye ile işçi sınıfı arasındaki sınır/ya da karşılıklı kabuller, kolayca devrilecek ya da aşılacak zayıflıkta değil.

Demokratik toplumsal doku

İşte, Sarkozy'nin de mutlaka farkında olduğu ve İçişleri Bakanlığı döneminde sık sık denediği ve her seferinde Fransa'nın sokaklarını dolduran yüzbinlerce emekçi ve öğrencinin adımlarıyla ve sloganlarıyla kendini ifade eden demokratik toplumsal doku, şimdi başlayacak olan sermaye saldırısının hedefi. O dokunun sağlamlığı iyi biliniyor ve bu bilgiye rağmen, sermaye kararlı ve saldıracak.

Tam da bu sebeptendir ki, Sarkozy gibi yeni Hitler denilen bir paçavra öne çıkarıldı. O, Fransız sermayesinin şimdiki ruh halini yansıtıyor. Sahibinin köpeği! Sahip, kırdı gezmeye çıkmadığını ve işinin ABD ya da İngiltere sermayesinden daha güç olduğunu farkında ve bu yüzden köpeğin en saldırganını seçti. Emekçilere ve göçmenlere bir kararlılık ve savaş ruhu gösteriliyor ve savaş meydanında açıkça mevzileniyor.

1789 Fransız Devrimi ve 1871 Paris Komünü

Fransa'da kapitalizmin gelişmesinde belli bir aşamaya gelindiğinde, geçmişte temsil eden ve tıkanmış gerici aristokratik rejime karşı, o dönemde Fransa'nın geleceğini ve toplumsal refah olasılığını temsil eden ilerici burjuvazi, 1789 Fransız Devrimi'yle öne çıktı ve kendi politik rejimini kurmaya başladı.

Ancak, iyi bilinir ki, Fransız burjuvazisinin devriminde en önemli diğer bileşen, Fransız emekçileri ve köylüleri idi. Yüzlerce yıllık aristokratik rejimden bunalan yoksullar, Fransız Devrimi'nin kitlesel ve vurucu gücünü oluşturdu. Şayet Fransa'da bir burjuva politik rejimi kurulabilmişse, emekçilerin ve yoksulların rolü büyüktür.

Ve elbette, devrimde rol alan emekçiler, dönüşüm içindeki toplumsal dokuda ve yeni siyasal rejimde, kendi bağımsız çıkarlarını ifade edecek konumlar/demokratik mevziler yarattılar.

Fransız Devrimi 'tarihin sonu' değil. Tarih aktı ve sınıflar dünya-tarihsel bir dönemeç olan Fransız Devrimi'nden

sonra oluşan yeni şartlarda kendi çıkarları doğrultusunda davrandılar. Devrimde emekçilerin rolünden ve elde ettikleri toplumsal-politik mevzilerden korkan burjuvazi, ittifakı bozdu ve yendiği aristokrasıyla birlikte emekçilere karşı hamle yaptı.

Paris Komünü

19.yüzyıl Fransa tarihi, Fransız işçi sınıfı ile burjuvazi-aristokrasinin savaşıyla geçti. Karşılıklı hamlelerin zirve noktası, 1871 Paris Komünü oldu. İşçi sınıfı Paris'te iktidarı ele geçirdi.

Üç ay kadar süren işçi iktidarı, ulusal coğrafyaya yayılma imkânı bulamadan Avrupa'daki bütün gerici rejimlerden destek alan burjuvazi-aristokrasinin tarafından kuşatıldı. Kahramanca direnmesine rağmen yenilen işçiler, dünya işçi sınıfının bilincinde hiç unutulmayacak bir iktidar ışığı yaktılar: Demek ki olabiliyordu!

Fransız işçi sınıfı Komün kahramanlı-

ğundan sonra geri çekilse de, toplumsal dokunun bilinçli ve militan-savaşçı katılımcısı konumunda tutundu. Başka bir deyişle, toplumsal doku o bilincin ve militanlığın yoğun etkisi altında oluştu. Fransız tarihinin her döneminde işçi sınıfı tekrar hamle yaparak bağımsız çıkarlarını korudu ve Fransız sermayesinin saldırılarını püskürttü.

Fransız işçi sınıfının her hamlesi, Fransa da demokrasinin teminatı oldu. O hamlelerin gücü ve toplumsal meşrutiyevidir ki, Fransız sermayesini dizginledi. Sermaye, kendi kapitalist sistemini sürdürürebilmek için tavizler vermek zorunda kaldı ve o tavizler Fransa'da demokratik bir siyasal rejim oluşturdu. İşçi sınıfı ise, iktidarı ele geçiremeyince o tavizlerle ve oluşan demokratik siyasal rejimi güç biriktirme dönemi olarak kullanma imkânıyla yetinmek zorunda kaldı.

Hitlere direniş

Hitler'ci faşist orduların Fransa'yı iş-

galinde, işçi sınıfı bir kez daha tarih sahnesinin önüne çıktı ve işgale karşı kahramanca direnerek vatanını savundu. O direniş, aynı zamanda 1871 Paris Komünü ruhunun bir kez daha dirilmesi ve Fransa ulusal coğrafyasındaki gücünü ve kapasitesini göstermesi ve tazelemesi anlamına geliyordu.

1968 öğrenci isyanı, komün ruhunun toplumsal dokudaki derinliğini bir kez daha gösterdi. Bu kez öğrenciler sahneye çıktı ve sermayenin artık kokuşmaya başlayan ve gericileşen politik rejimini sarstılar. Öğrenci hareketi, günümüze kadar da, neredeyse 10 yılda bir sokaklara çıkarak, Fransız sermayesinin eğitim sisteminde yapmaya çalıştığı dönüşümlere fren yaptı.

Son 10 yılda Fransa sanayi işçileri ve işçi sınıfının yeni ögesi olan kamu emekçileri eylemler yaparak Mitterant-Chirac dönemlerindeki neoliberal dönüşüm saldırılarını göğüslediler ve sermayenin istediği çapta ve derinlikte bir değişimin olmasını engellediler.

SARKOZY VE GÖÇMENLER

Kapitalizmin sürekli eşitsizlikler yaratan ve derinleştiren gelişme süreci, yeryüzündeki zengin-yoksul ülkeler ayrımını yarattı ve artan yoğunluk ve hızda o ayrımı derinleştiriyor.

Bugün, yeryüzünün zengin ve yoksul coğrafyaları arasındaki refah farkı, kabul edilemez ve sürdürülemez boyutlara sığıyor. Kişi başına düşen yıllık gelir 100-200 dolar olan ülkelerle 40-50 bin dolar olan ülkelerin oluşması düzeyine sığmayan ayrım, yeryüzünün toplumsal-siyasal dengelerini sarsıyor.

Yoğunluğu ve hızı hâlâ artmaya devam eden zengin-yoksul coğrafyalar zıtlaşmasının yarattığı gerilimlerin şiddetini artıran bir dizi toplumsal süreç, o gerilimlerin küresel fay hatları haline dönüşmesi sonucunu doğuruyor ve yaratacağı patlama şiddetini yükseltiyor.

İki süreci özellikle belirtmeliyiz. İkinci, zengin-yoksul ayrımının aynı zamanda artan oranda bir demografik dengesizlikle birlikte yaşanıyor olmasıdır. Yoksul coğrafyalarda nüfus artan hızla çoğalırken, zengin coğrafyalarda sabitleniyor.

İkincisi, yoksul nüfusun hızla artmasıyla şiddeti artan zengin-yoksul ayrımının, teknolojik gelişimin iletişim ve ulaşımda yarattığı olanaklar sayesinde yeryüzünün bir küresel köye dönüştüğü bir zaman diliminde yaşanıyor olmasıdır. Her şey herkes tarafından anında görülebilir ve herkes yeryüzünün istediği yerine gitme olanağını yaratabilir. Bu durum, yoksulun zengini görmesini ve zengin coğrafyalara ulaşma imkânının farkında olmasını sağlıyor.

Göç eyleme dönüşüyor

İşte Sarkozy'nin Fransız emekçileriyle beraber en büyük düşman olarak gördüğü göçmenler olgusu, hızı gittikçe artan oranda yoksul coğraf-

yalarından zengin coğrafyalara göçün ürünü. Metropollerin görünen yüzündeki zenginliğe aldanan yoksullar, orada onları izbelerdeki atölyelerde ucuza çalışmadan ötesi beklemede, bütün güçleriyle zengin coğrafyalara yöneliyorlar. Yasaklar bin bir yola deliniyor ve her yıl yüz binlerce göçmen daha zengin ülkelere fiili durum yaratarak giriyor.

Neredeyse üç yüz yıldır Fransa'nın bütün zenginliklerine el koyduğu Afrikalılar, yoksullaştıkları oranda Fransa'ya yöneliyor. Orta-Doğu ve Türkiye'den de göçmen akımı var. Ağır koşullarda ve ucuza çalıştırılan göçmenler, Fransız sermayesinin birikim sürecinin en güçlü kaynaklarından olsalar da, sayıları arttıkça ulusal coğrafya içindeki toplumsal dengeler açısından tehlikeli oluyorlar.

Sarkozy, buraya neşter atıyor. Göç sürecini durduracak ve var olan göçmenleri de Fransız devletinin(dolayısıyla sermayenin) kölesi haline getirecek bir yeni sistem yaratmayı hedefliyor.

Paris'te, Marsilya'da, Strasbourg'da metronun bilet gişelerinden atlayarak geçen Afrikalı göçmenler, ülkelerindeki yoksulluğun ve Fransa'daki zenginliğin kaynağını iyi biliyorlar ve öfkeleri yoğun. Yanan sokaklar ve arabalar, o öfkenin keskinliğini gösteriyor.

Öte yandan, sadece Fransa değil, Batı Avrupa'nın neredeyse tümünde, milyonlarca göçmen yaşıyor. Milyonlarcasının da, şimdi yaşadıkları yoksul ülkelere Avrupa'ya 'atlama' hayalleri kurduğu kesin. Fransız devletinin ve sermayenin sorunu aslında tüm Avrupa devletleri ve sermayesi için geçerli.

Aynı sürece 'bizimkiler' in gözüyle bakacak olursak, oradaki dev-

rimci öfkeyi ve patlama potansiyelini rahatlıkla görebiliriz.

Göç, artık sadece 'göç' değil. Öyle oldu ki, göç süreci artık devrimci bir küresel eylem haline dönüştü. Yaşama arzusunun, ürettiği ve önündeki engellerle çarpışırken devrimcileşme potansiyelini taşıyan bir politik eylem! Göçmenler de, günümüzün önemli devrimci öznelerinden biri. Bir yüzleriyle işçi sınıfının bir parçası olsalar da, onlar yoksulluğun özel bir hali, kendileri olarak farklı bir duruşa da sahipler.

İşte, Sarkozy arı kovanına çomak sokuyor. Zaten öfke ve yıkıcı enerjiyi içinde taşıyan bir toplumsal dokuyu, tutunmaya çalıştığı yerden koparmak istiyor. Yoğun tepkiyle karşılaşacağı kesin ve o tepkinin Avrupa'ya sığıyarak yayılma ihtimali de var.

Geçtiğimiz yıl ABD'de Meksikalı göçmenlerin hızla yayılan ve yüz binlere ulaşan eylemlerinin daha sarsıcı olanları yaşanabilir. Hele, dar görüşlü ve bencilce tutumlar aşıldı da, neoliberal saldırıya karşı direnecek emekçilerin, göçmenlerin direnişiyle ortaklaşması sağlanırsa, Sarkozy şaşkına dönebilir.

ABD DOSTU SARKOZY

Sarkozy'nin seçilmesi, ABD açısından Almanya'da Merkel'in seçilmesinden sonra yeni bir halkın daha oluşması anlamına geliyor. Almanya ve Fransa seçimlerinden sonra, Avrupa'nın iktidar eliti içinde ABD'nin sözleri daha dikkatle dinlenecek ve halen yürütülen küresel saldırının arka cephesindeki manevra olanakları artacaktır.

11 Eylül saldırısından sonra tenis topu gibi git-gel tarzında yaşanan ABD-Avrupa ilişkilerinde, nispeten ılımlı bir işbirliği dönemi açılabilir. Ancak, bu işbirliğinin zemini konusunda abartılı tespitlere sığmamak gerekiyor. Sözgelimi ABD-İngiltere eksenini gibi sağlam bir zeminin inşası oldukça zordur.

Avrupa'nın ana eksenini Almanya-Fransız eksenini, farklı küresel çıkarların sözcüsüdür ve bu durumun temelden değişimi, İngiltere ile olana benzer topyekûn bir ABD-AB ekseninin kurulması oldukça zordur. Farklı çıkarlar derinlerden yüzeye baskı yapacak ve işbirliğinin sınırlarını belirleyecektir.

Evet, temelden bir dönüşüm olmasa da, Chirac-Schröder ikilisine göre Sarkozy-Merkel ikilisinin ABD ile daha yakın olmaları bir dönemin açıldığını saptayabiliriz.

Normalden hızlı akmaya başlayan küresel tarih içinde söz konusu dönemin ne kadar süreceğini bilemesek de, oldukça sallantılı ve güvensiz bir zeminin üstünde durduğunu belirtmeliyiz.

PARİSİN GENİŞ BULVARLARINDA NELER OLABİLİR?

Fransa, bir kez daha küresel tarihin sahnesi haline dönüşebilir. Önemli küresel-toplumsal süreçler, bir anda Fransa coğrafyasında toplanıp, yoğunlaşabilir.

Neo-liberal küresel saldırıyı başarıyla yürüten küresel sermaye güçleri, zafer sarhoşluğu içindeler. Onların kendi çıkarları doğrultusunda saptadıkları bütün ekonomik-toplumsal süreçler, geniş yığınlar tarafından zaten başka türlü olduğunun olmayacağı genel doğrular gibi kavranıyor.

Küresel düzeyde etkinlik sağlandı ve emekçilerin burjuva düzeni içinde kazandığı ekonomik-toplumsal hakların çoğu sermaye lehine tasfiye edildi, kalanları da hızla boşluğa doğru iteleniyor.

Şimdi, Fransa'da, tarihin içinden çıkıp gelen dire-

nişçi emekçi dokusu Sarkozy'le karşılaşarak, bir kez daha gücünü deneyecek.

Orada yaşanacak bir emekçi zaferi, neo-liberal küresel saldırıyı tam da zirveye ulaştığı noktadan geriye doğru itebilir. Fransız işçilerinin küçüklü büyüklü her zaferi, dünya işçilerinin tümüne dalga dalga yayılacaktır.

Ve yine, göçmen direnişinin ulaşabileceği kimi kazanımlar, yeryüzünün tüm göçmenlerine umut dağıtacaktır. Emperyalist metropollerin kendinden emin ve saat gibi işler gözüken düzeni, göçmen hareketinin her kazanımı tarafından tehdit edilecek ve olası devrimci enerjiler açığa çıkacaktır.

Sarkozy'nin tek umudu, emperyalist sömürden ve-

rilen kırıntılarla dünyadaki kardeşlerinden koparılıp 'beyazlaştırılan' Fransız işçilerinin pasif ve sakin tutumları olmalıdır. Ancak, yürütmeye kesin kararlı olduğu neoliberal dönüşüm, o 'beyazlaşma' olgusunun altını boşaltacaktır.

Gidenler, bilir. Paris caddeleri oldukça geniştir. Nedeni, Fransız burjuvazisinin Paris emekçilerinden duyduğu korkudur. 1789 devriminde sokakları zapt eden emekçilerin olası yeni ayaklanmalarında sokaklarda barikat kuramamaları ve tutunamamaları için özellikle geniş caddeler yapılmıştır. Paris komünü o önlemin çare olmayacağını herkese gösterdi. Bakalım, o geniş caddeler önümüzdeki günlerde nelere sahne olacak?

Ortadoğu'da silahlanma yarışı hızlanıyor

İRAN'IN NÜKLEER SATRANCI

İran'ın nükleer bomba üretme yeteneği kazanmak üzere olması bölgemizde de nükleer silahlanma yarışını hızlandıracaktır. Suudi Arabistan'ın da bu yönde bir gayret içine girdiği basında yer aldı. Onu Mısır izleyecektir. Türkiye'nin de (topraklarındaki ABD üslerinde bulunan nükleer silahların yanı sıra) kendi nükleer gücünü oluşturmak için çabaladığından şüphe yoktur.

İ. HALİT ELÇİ

İran'ın nükleer enerji teknolojisini geliştirme çabaları, son yılların en önemli siyasi/diplomatik sorunlarından biri olarak öne çıkıyor. İran, ABD ve Avrupa ülkelerinden gelen baskılara, tehditlere, yaptırımlara karşı nükleer teknolojisini geliştirmeye devam ediyor. Bazen tüm tehdit ve baskılara karşı rest çekerek, bazen geri adımlar atarak, bazen oyalayıcı taktikler yürüterek, geleneksel İran diplomasisinin bütün inceliklerinden yararlanarak yoluna devam ediyor.

ABD ve Avrupalı ülkeler nükleer silahlar konusunda tam bir ikiye bölünmüş politikaya izliyor. Kendi ellerinde muazzam miktarda nükleer silah olduğu halde başka (düşman gördükleri) ülkelerin aynı silahı geliştirmesine ahlaksızca karşı çıkıyorlar. İsrail'in uzun yıllardır nükleer silahlara sahip olduğu bilindiği halde, bu ülkeye karşı hiçbir yaptırımda bulunulmuyor.

Bu ülke, nükleer teknolojiyi nükleer bomba üretmek amacıyla geliştirdiği suçlamalarına karşı resmi olarak ısrarla "bu teknolojiyi barışçıl amaçlarla kullanmak için geliştiriyoruz" tezini savunuyor. Ama belli ki, bu doğru değil; sadece diplomatik bir taktik. Kuşkusuz İran'ın bu çabalarının nihai amacı nükleer bomba üretmektir.

Nitekim İran'ın dini lideri Hamaney'in dış politika danışmanı ve eski dışişleri bakanı Ali Ekber Velayeti'nin açıklamaları buna işaret ediyor. Mayıs ayı başında Cumhuriyet gazetesine verdiği demeçte Velayeti, nükleer tesislerin yakıtı olan zenginleştirilmiş uranyumu elde etmede yararlanan

çok sayıda santifüj üretebildiklerini belirttikten sonra, konuyu silahlara getiriyor. "Şu anda bütün etrafımız füzeyle çevrili" diyen Velayeti, nükleer programlarına karşı çıkan ülkelerin, ileride kendilerine "sizin füze üretme hakkınız yok" diyeceklerini öne sürüyor. Velayeti bu sözleriyle üstü kapalı olarak asıl niyetlerini ortaya koyuyor.

Nükleer Ortadoğu

Nükleer silahların ve silahlanma yarışının tüm insanlık için korkunç bir tehlike yarattığı açıktır. İran'ın nükleer bomba üretme yeteneği kazanmak üzere olması bölgemizde de nükleer silahlanma yarışını hızlandıracaktır. Suudi Arabistan'ın da bu yönde bir gayret içine girdiği basında yer aldı. Onu Mısır izleyecektir.

Türkiye'nin de (topraklarındaki ABD üslerinde bulunan nükleer silahların yanı sıra) kendi nükleer gücünü oluşturmak için çabaladığından şüphe yoktur. Nükleer enerji santrallerinin kurulmasına izin veren yasa geçtiğimiz haftalarda apar topar Meclis'ten geçirildi. Bunun nükleer teknolojinin geliştirilmesine zemin hazırlamak amacıyla yönelik olduğu bellidir.

Nükleer yarış, bölge ülkelerinin (aynı zamanda Türkiye'nin) halkının aşından, işinden, refahından çalınarak yürütülür; yani halklar için yoksullaşma, militarizasyon ve savaş tehlikesinin artması anlamına gelir. Doğanın tahribi ve yarattığı çevresel sorunlar ise işin bir başka önemli yanındır.

Silahlanmanın asıl sorumlusu emperyalist-kapitalizm

Ancak bütün bu olası gelişmelerin tek sorumlusu olarak İran'ın gösterilmesi de yanlıştır. İran mevcut uluslararası güç dengelerine ve politika kurallarına göre, kendi devlet çıkarları doğrultusunda davranıyor. (Bugünün dünyasında uluslararası ilişkiler halkların refahı ve mutluluğu ilkesine değil, devletler arasındaki -askeri/siyasi/ekonomik- güç dengelerine dayanır.)

İran hali hazırda kendisine düşman ve ABD'nin kontrolündeki ülkelerle

çevrilidir. Komşu ve rakip ülke Pakistan nükleer bomba sahibidir. Afganistan'da ve Irak'ta doğrudan ABD işgali (ve büyük bir askeri varlığı) söz konusudur. Tarihsel rakibi Türkiye ABD'nin yakın müttefiki ve NATO üyesidir; topraklarında ABD'nin nükleer silahlarını bulundurmaktadır ve çok büyük bir orduya sahiptir. İran'ın bölgedeki bir başka rakibi Suudi Arabistan silahlanmaya müthiş paralar harcıyor. Açık düşmanı olan İsrail'in ise hem güçlü ve saldırgan bir ordusu hem de nükleer silahları bulunuyor. ABD ve İsrail açık açık İran'a saldırmaya hazırlanıyor.

İran'ı nükleer silahlar edinmeye (kendi yayılcı heveslerini bir yana bırakırsak) bu koşullar zorluyor.

Öte yandan ABD ve Avrupalı ülkeler nükleer silahlar konusunda tam bir ikiye bölünmüş politikaya izliyor. Kendi ellerinde muazzam miktarda nükleer silah olduğu halde, başka (düşman gördükleri) ülkelerin aynı silahı geliştirmesine ahlaksızca karşı çıkıyorlar. İsrail'in uzun yıllardır nükleer silahlara sahip olduğu bilindiği halde, bu ülkeye karşı hiçbir yaptırımda bulunulmuyor. Geçmişte, ABD'nin uydusu durumunda olduğu Şahlık döneminde İran'ın nükleer silah geliştirmesi teşvik edilirken, bugün aynı ülke ABD karşıtı tavrından dolayı çifte standart uygulanarak cezalandırılmak isteniyor.

Nükleer silahlanma mazur gösterilemez

İran, ABD karşıtı ve ulusalcı politikasıyla, bölgede günden güne büyüyen etkinliğiyle ABD tarafından başlıca düşman güç ve Ortadoğu planlarının önündeki en önemli engel olarak görülüyor. ABD ve Avrupa ülkelerinin İran ve Ortadoğu üzerindeki emperyalist politikalarını teşhir etmeli ve karşı çıkmalıyız.

Ancak aklımızdan çıkarmamalıyız ki, bugünkü İran, kendine özgü yapısıyla, son tahlilde kapitalist dünyanın bir parçasıdır ve dinsel-gerici bir diktatörlükle yönetiliyor.

Hiçbir şey halkların, emekçilerin aşından, refahından, geleceğinden çalarak (nükleer veya konvansiyonel) silahlanmayı haklı gösteremez; ne ABD'de, ne İran'da ne Türkiye'de...

Mevcut uluslararası sistemi veri alarak konuya yaklaşmak, tek tek ulus-devletlerin silahlanma ve savaş politikalarını mazur gösterme, -ülke içinden bakıldığında- milliyetçi bir çizgiye kayma riskini taşır. Politik tahlillerimizde var olan güç dengelerini ve sistem içindeki çelişkileri görmezden gelemez. Ama biliriz ki, günümüz dünyasında silahlanmanın ve savaşların kaynağı uluslararası kapitalizm ve onun yarattığı uluslararası devletler sistemidir. Savaş ve silahlanma karşıtı hareket, bu nedenle, kapitalizm karşıtı bir çizgi üzerine oturmak zorundadır.

ABD'nin saldırmaya hazırlandığı İran nükleer enerjiden taviz vermiyor

DÜNYA MEYDANLARI İŞÇİLERİN

İran'da Bakanın İstifası İstendi

İran'da başkent Tahran'da 1 Mayıs İşçi Bayramı vesilesiyle düzenlenen mitingte ülkenin dört bir yanından binlerce kişi vardı. Mitingde İran Çalışma Bakanlığı'nun istifası istendi.

Hapisteki sendika liderlerinin de serbest bırakılmaları talep edildi.

Göstericiler hükümeti, işçilere düşük ücret ödemekle ve kötü çalışma koşulları sunmakla suçladı.

İran'da yaklaşık 50 bin kişiye aylar, hatta bazılarında yıllardır maaş ödenmiyor.

Güney Kore'de Tarihi Kutlama

Asya kıtasındaki 1 Mayıs kutlamalarının en çok dikkat çeken Güney Kore'nin Changwon kentindeydi.

Güney ve Kuzey Kore'den işçiler ilk kez birlikte İşçi Bayramı'nı kutladılar, ülkelerinin birleşmesi çağrısında bulundular.

Filistin ve Irak'ta 1 Mayıs

Batı Şeria'da Filistinli işçiler yaşam koşullarını sınırlayan güvenlik bariyerini protesto etmek üzere kontrol noktasına yürüdü. Göstericiler İsrail askerleriyle çatıştı. Irak'ta da Komünist Partililer idam edilen devrik lider Saddam Hüseyin'in 2003 yılında yıkılan heykelinin bulunduğu alanda toplandı.

Tayland'da İşçiler Demokrasi İstedi

Tayland'ın başkent'i Bangkok'ta yaklaşık 10 bin işçi, 1 Mayıs nedeniyle düzenlenen gösteride, ücret artışı ve eylül ayında darbe yapılan ülkede yeniden demokrasiye dönülmesi talebinde bulundu.

Los Angeles Limanı Kapandı

ABD'de kamyon şoförleri, 1 Mayıs günü, "örgütlenme özgürlüğü ve göçmen işçilerin hakları" için Los Angeles limanını kapattı. Liman yönetimi ise, grev nedeniyle "tatil" ilan etti. Kamyon şoförlerinin sözcüsü Ernesto Nevarez, "Kamyoncuların durduracağını biliyorlardı, tatil ilan ederek kapanmadan dolayı yükümlülüklerinden kurtuldular. Onları 1 Mayıs gününü kabul etmeye zorladık" dedi. Bazı kamyon şoförleri de göçmen işçilerin hakları için sürdürülen açlık grevine destek verdi.

Almanya

Almanya'da sendikaların çağrısı üzerine birçok kentte yüz binlerce emekçi talepleri için 1 Mayıs'ta alanlara çıktı. 500'den fazla bölgede yapılan gösterilere yarım milyonu aşkın işçi ve emekçi katıldı. Alman Sendikalar Birliği (DGB), bu yıl gösterilerin merkezine asgari ücret, 67'de emeklilik ve ücret taleplerini aldı. Gösterilere metal ve telekom emekçileri kitlesel katılımlarıyla dikkat çektiler.

Almanya 1 Mayıs'ına bu yıl, düşük ücretler ve kötü çalışma koşulları damgasını vurdu. "İnsanca yaşamak ve çalışmak için mücadele edilmesini" vurgulayan konuşmalarda, düşük ücretli iş sektöründe ücretlerin yanı sıra çalışma koşullarının da kötü olduğuna dikkat çekildi.

Kuzey Kıbrıs

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde "1 Mayıs İşçi ve Bahar Bayramı" kutlamaları çerçevesinde bazı sendikaların organizasyonu ile Lefkoşa Atatürk Meydanı'nda miting düzenlendi. Devrimci İşçi Sendikaları (Dev-İş) Genel Başkanı Mehmet Seyis, yaptığı konuşmada, "Kıbrıs sorunu için en gerçekçi çözümün federasyon olacağını" belirterek, "dünya tarihinin en eski kavgası olan emek sermeye kavgasının halen devam ettiğini" söyledi.

Güney Kıbrıs'tan PEO Sendikası Genel Sekreter Yardımcısı Sotiris Fellas ise, "emekçi güçlerin, sosyal adalet ve refah için birlikte mücadele etmeye devam edeceğini" söyledi.

Yunanistan'da Türkiyeli Emekçilerle Dayanışma

1 Mayıs, Yunanistan'da, başta başkent Atina olmak üzere toplam 67 il ve ilçedeki gösterilerle kutlandı. Atina'da üç değişik alanda kutlamalar oldu.

Gösterilerde, asgari ücretin bin 300 Avro'ya çıkarılması, haftada beş gün toplam 35 saatlik çalışma süresi, özelleştirmelerin durdurulması, emeklilik yaşının düşürülmesi, parasız sağlık hizmetleri ve göçmen işçilere eşit haklar tanınması talepleri ön plana çıktı.

Rusya:

Rusya'da, başta başkent Moskova olmak üzere birçok kentte binlerce kişinin katıldığı mitingler düzenlendi.

Komünist Parti'nin Moskova'daki Devrim Meydanı'nda düzenlediği mitingde yaklaşık 10 bin kişi katıldı.

Moskova'nın ünlü Tverskaya Caddesi'nde düzenlenen 1 Mayıs mitingi ise en kalabalık miting oldu. Mitinge yaklaşık 25 bin kişi katıldı.

Küba:

Küba lideri Fidel Castro, 1 Mayıs dolayısıyla yayınladığı mesajında, "enerji devrimi" yapılmasını istedi.

1 Mayıs dolayısıyla halkın karşısına çıkıp çıkmayacağı merak edilen Castro, mesajında, daha önceki iki mesajında ele aldığı çevreyi kirletmeyen enerji üretimi konusuna değindi. Castro dünyanın en büyük enerji tüketicisi olan ABD'ye de eleştiriler yöneltti.

Bu arada milyonlarca Kübalı, geçen yaz geçirdiği ameliyatın ardından 9 ay görevi kardeşine devreden Castro'yu yeniden görebilmek umuduyla sokaklara döküldü.

Gıda tekelleri insanlığı felakete sürüklüyor!

GIDALAR VE SİLAHLAR

MEBRUKE BAYRAM

Sofranızdaki gıdanın nasıl üretil-
diğini biliyor musunuz? Market-
ten aldığımız sütün ambalajında
resmedilen yemyeşil kır manzarasının
üzerine yayılmış mutlu ineklerin, yu-
murta ambalajının üzerindeki sevimli
tavukların yaşadığı reklam dünyasının
gerçek dünyayla ne kadar bağdaştığını
hiç merak ettiniz mi?

Günümüzde gıda üretimi, mutlu insan-
ların çalıştığı, hayvanların yeşil çayır-
larda yayıldığı çiftlik manzaraları içeri-
sinde gerçekleşmiyor. Gerçekteki man-
zaranın tarifi epeyce zor.

Kırsal alandaki nüfusun büyük bir kıs-
mını küçük çiftçilerin oluşturduğu ülke-
mizde ve benzer az gelişmiş ülkelerde,
köyler ve yeşil tarlaların oluşturduğu
pastoral manzara henüz tam olarak ge-
çerliliğini yitirmemiş durumda. Ancak
bu manzaranın içerisinde yaşayan in-
sanların mutlu olduğunu iddia etmek bi-
raz güç. Çünkü kırsal alan daha önce
gelişmiş ülkelerde yaşanmış olan bir sü-
reçten geçiyor: tarım şirketleşiyor.

Kapitalist üretimin tarımsal alana ha-
kim olmaya başlamasının bir sonucu
olarak ortaya çıkan bu durum, gelişmiş
ülkelerde bile tamamlanmış sayılmaz,
ancak oradaki manzarayı tarif etmek,
ülkemiz ve benzerlerinde yeni başlayan
sürecin nereye varacağını görmemiz
açısından faydalı olabilir.

Tarımın şirketleşmesi

Gelişmiş ülkelerdeki tarım, bir çeşit
fabrikaya dönüşmüş arazilerde yapılı-
yor. Endüstriyel tarımsal üretimde kul-
lanılan girdilerin büyük bir kısmı sente-
tik gübre, ilaç, tarım makineleri yakıtı,
makinelerin bakımı, elektrik enerjisi, ta-
şıma, dağıtım, tohum, sulama gibi ka-
lemlerden oluşuyor. Üretimden kazanı-
lan para da yukarıdaki girdileri edin-
mek için harcanıyor. Harcamalardan
geriye çiftçinin elinde kalan pay, sözü
edilmeye değmeyecek kadar az.

Çiftçiler ürün alabilmek için büyük
oranda yukarıda bahsedilen girdileri
üreten şirketlere bağlı durumda. Çiftçi
kendi arazisinde nasıl üretim yapacağı-
na karar vermekten aciz, çünkü bir te-
kelle imzaladığı sözleşmeye göre üretim
yapıyor; hangi ürünü üreteceği, hangi
tohumu kullanacağı, tarlasına hangi
ilacı atacağı, hasadı ne zaman yapacağı
firma tarafından belirleniyor.

Günümüzde tarım ve gıda alanında

dev tekeller haline gelmiş 8-10 ulusaş-
rı şirket, dünya gıda üretimi ve ticareti-
nin önemli bir kısmına hakim durumda.
Altı şirket, dünya tahıl ticaretinin yüzde
85'ine hakim. Sekiz şirket kahve satış-
larının yüzde 60'ını kontrol ediyor. Gı-
danın yalnızca üretimi değil, dağıtımını
ve nakliyesi de sözü edilen şirketlerin
kontrolü altında.

Özellikle insanların besin ihtiyacının
büyük bölümünü karşılayan mısır, pi-
rinç, buğday ve soya gibi gıdaları haki-
miyetleri altına almak için büyük savaş-
lar veriyorlar. Sözü edilen savaşları ka-
zanmak uğruna sergilenen davranışlar-
ın, bildiğimiz savaşları kazanmak için
yapılanlardan fazlaca bir farkı yok.

"Yeşil devrim" ne demek?

Bu savaşların gıda üretimi ve ticareti-
ni nasıl etkilediğinden daha sonra söz
edeceğiz. Ancak öncelikle pastoral
manzaralı çiftliklerden, fabrika-çiftlik-
lere nasıl geldiğini anlamak için "Yeşil
Devrim" sürecinden söz etmek gereki-
yor.

"Devrim"den kasıt; tarımda yapay
gübrelerin, yabancı ot ve böcek ilaçları-
nın ve tarım makinelerinin kullanılması
sayesinde elde edilen rekor üretim ar-
tışları.

Çarpıcı adından da belli olacağı üzere,
"Yeşil Devrim" büyük bir propaganday-
la sunuldu. Dünya nüfusu hızla artmak-
taydı, bu kadar insanı doyurmak için bi-
rim alandan elde edilen ürün miktarının
artırılması gerekmekteydi. Tabii bu iş,
tarım makineleri, kimyasal ilaç ve güb-
reler vb. araçlar yoluyla yapılacak, buğ-
day, pirinç gibi çok tüketilen ürünlerde
çarpazlama deneylerinin başarıya ulaş-
ması sonucunda elde edilen yüksek ve-
rimli tohumluklar kullanılacaktı.

Ürün miktarında gerçekten çarpıcı ar-
tışlar sağlandı. Rekor ürün artışlarının
yanı sıra, tarım makinası, kimyasal ilaç
ve girdi satan şirketler de rekor kazanç-
lar elde ettiler.

19. yüzyıl sonlarından beri yavaş ya-
vaş ilerlemekte olan kapitalizmin tarım-
sal alana hakim olma süreci, 1970'li yıl-
lara denk gelen "Yeşil Devrim"le birlik-
te yeni bir aşamaya geldi. Süreç, küçük
firmaları, daha sonra da birbirlerini yu-
tarak büyüyen firmaların tekellere dö-
nüştürmesi ve tarım sistemindeki egemen-
liklerini iyice pekiştirmesi, üretimden
satışa kadar her türlü aşamaya hakim

olmalarıyla sonuçlandı.

"Aç insanları doyurmak" gibi fiyakalı
sloganlarla propaganda edilen yeşil
devrim, üretimde elde edilen rekor ar-
tışlardan ibaret değildi elbette. Yüksek
verimli tohumluklar ürün artışı sağlı-
yordu ama iyi toprak, düzgün iklim ko-
şulları, ayarında su ve güneş istiyorlar-
dı, yani biraz fazla hassastılar. Fazla
tane elde edebilmek için boyları kısalaş-
tırılmış, bedenleri küt hale getirilmişti,
bu yüzden fazla sulamaya gelemiyor,
ancak az suda da yaşayamıyorlar, ayrı-
ca geleneksel tohumların üç katı gübre
istiyorlardı. Bu tohumları kullanmak
için sentetik gübre, haşere ve ot ilacı,
sulama sistemi ve tarım makineleri kul-
lanımı şarttı.

Bu koşulları ise ancak ekonomik duru-
mu iyi olan nispeten büyük çiftçiler ye-
rine getirebildiği için yeni tohumluklar-
dan onlar daha fazla yararlanabildi. Ar-
tan üretim, fiyatları da aşağı çektiği
için, küçük toprak sahipleri ve ortakçı-
lar kendi aleyhlerinde gelişen rekabet
ortamı nedeniyle büyük zararlar gördü-
ler.

Adaletsizlikler derinleşiyor

Tarımsal alanda, gelir dağılımı adalet-
sizlikleri, toprak dağılımındaki adalet-
sizlik, sömürü ilişkileri, eğitimsizlik vb.
sorunlar, endüstriyel tarım sistemi gün-
deme gelmeden önce de oldukça yay-
gındı. Yeşil devrim sayesinde zengin ve
fakir çiftçiler arasındaki gelir farkı iyice
arttı. Küçük çiftçiler, ve-
rimsiz ya da sulak
olmayan top

**Günümüzde tarım ve gıda
alanında dev tekeller haline
gelmiş 8-10 ulusaşırı şirket,
dünya gıda üretimi ve
ticaretinin önemli bir
kısmına hakim durumda.
Altı şirket, dünya tahıl
ticaretinin yüzde 85'ine
hakim. Sekiz şirket kahve
satışlarının yüzde 60'ını
kontrol ediyor.**

**Gıdanın yalnızca üretimi
değil, dağıtımını ve nakliyesi
de sözü edilen şirketlerin
kontrolü altında.**

**Özellikle insanların
besin ihtiyacının büyük
bölümünü karşılayan
mısır, pirinç, buğday
ve soya gibi gıdaları
hakimiyetleri altına
almak için büyük
savaşlar veriyorlar.**

**Sözü edilen savaşları
kazanmak uğruna
sergilenen davranışların,
bildiğimiz savaşları
kazanmak için
yapılanlardan fazlaca
bir farkı yok.**

ürünlerdeki tek
tipleşme
her ge-
ç e n
g ü n
da-
ha
da
ar-
tarak
s ü r ü-
yor.

Böcek ilaç-
ları, tarım açısın-
dan zararlı etkide bulun-

raklarda tarım yapanlar yok-
sullaşmaya, topraklarından çö-
zülmeğe başladılar.

Yeşil devrimin yarattığı yıkım
yalnızca sosyal ve ekonomik
alanla sınırlı kalmadı, endüstri-
yel tarımın kullandığı kimyasal-
lar ve bazı teknikler büyük çev-
resel sorunlara yol açmaya baş-
ladı.

Tarımsal üretimin bir çeşit
fabrika-çiftlik haline gelmiş
alanlarda yapılmaya başladığı-
nı söylemiştik. Küçük çiftçilerin
toprağını yitirmesi ya da sözleş-
meli tarıma teslim olarak kendi
toprağında bir çeşit işçiye dö-
nüştürmesi sonucunda ürün çeşit-
leri belli alanlarda toplanarak
çok geniş arazilerde tek tip ola-
rak ekilmeye başladı. Böylece
ürünlerin toplanması, işlenme-
si, dağıtımını gibi konularda daha
verimli sonuçlar alınabiliyordu.
Monokültür, yani tektipleşme;
tarımsal zararlıların artması,
piyasayı ele geçiren yüksek ve-
rimli tohumlukların yerel türleri
yok etmesi ve tarımsal genetik
çeşitliliğin azalması gibi sonuç-
lar doğurdu. Günümüzde tarım

mayan böcekleri ve başka hay-
vanları da öldürmeye başladı.
Ürünlerin belli alanlarda topla-
narak ekilip dikilmesi, araya ta-
şıma mesafelerinin girmesine
yol açtı. Buna tarlalarda kulla-
nılan mekanik aletler de ekle-
nince tarım da petrole bağımlı
hale gelindi. Aşırı üretim, aşırı
sulama gibi nedenlerle toprak-
taki besleyici maddeler azaldı,
toprağın yoksullaşması, erozyon,
verim kayıpları, tuzlaşma,
alkalileşme gibi sorunlar ortaya
çıkılmaya başladı.

Özetle; yeşil devrim sayesinde,
hayvanların koşturduğu ye-
şil çayır, mutlu insanların ça-
lıştığı tarlalar yalnızca ürün
ambalajlarının ve reklamların
sanal dünyasında kaldı. Gerçek
dünyada, soframıza gelen ürün-
lerin elde edilmesi için büyük
bedeller ödeniyor, toprak ve su
zehirleniyor, hayvanlar daha
fazla et, süt ya da yumurta ver-
mesi uğruna zulmedici koşullar
altında hareketsiz bırakıldıkları,
hapsedildikleri fabrikalarda
gün ışığını hiç görmeden yaşı-
yorlar.

Yeşil devrimin yarattığı yıkım yalnızca sosyal ve ekonomik alanla sınırlı kalmadı, endüstriyel tarımın kullandığı kimyasallar ve bazı teknikler büyük çevresel sorunlara yol açmaya başladı.

Küçük çiftçilerin toprağını yitirmesi ya da sözleşmeli tarıma teslim olarak kendi toprağında bir çeşit işçiye dönüşmesi sonucunda ürün çeşitleri belli alanlarda toplanarak çok geniş arazilerde tek tip olarak ekilmeye başladı. Böylece ürünlerin toplanması, işlenmesi, dağıtımını gibi konularda daha verimli sonuçlar alınabiliyordu. Monokültür, yani tektipleşme; tarımsal zararlıların artması, piyasayı ele geçiren yüksek verimli tohumlukların yerel türleri yok etmesi ve tarımsal genetik çeşitliliğin azalması gibi sonuçlar doğurdu.

Açlar nasıl doyurulacak?

Yeşil devrim ve tarımın şirketleşmesi süreci-
nin ardından üretim artışları öyle bir hale geldi
ki, yeni pazar arayışlarına girilmesi ve bu pa-
zarların yaratılması doğrultusunda bazı düzen-
lemelerin yapılması kaçınılmaz oldu. 1980'ler-
den bu yana, tarım konusuyla ilgili DTÖ, GATT,
Tarım Anlaşması gibi uluslararası anlaşmalar
yoluyla yapılan düzenlemeler bu pazar arayışı-
nın sonucu.

Pazar da elbette dünya nüfusunun büyük bir
kısmını barındıran az gelişmiş ülkelerden baş-
kası değil. IMF ve Dünya Bankası programları
ve DTÖ'nün uluslararası ticaret, korumacı tica-
ri engellerin aşılması, gümrük tarifeleri vb. ko-
nularındaki dayatmaları, özetle, neoliberal politi-
kalar yoluyla, az gelişmiş ülkelerdeki tarım sis-
temleri gelişmiş ülkelerden gelen sübvansiyon-
lu tarımsal ürünler karşısında yavaş yavaş çök-
meye başladı.

Uluslararası şirketler, tekellerini pekiştirmek
için, gerek gelişmiş ülkeler gerekse IMF, DTÖ,
DB gibi kuruluşlar yoluyla en acımasız uygula-
maları hayata geçirmekten kaçınmıyorlar. Yüz-
binlerce ürün uluslararası tarım tekelleri tara-
findan patent altına alınmış durumda.

Yeşil Devrim'in ilk yıllarına denk gelen 1974
yılında Roma'da düzenlenen Dünya Gıda Kon-
feransı sırasında, ABD Tarım Bakanı Earl Butz
yaptığı konuşmada geleceğe dair planı açık
ediyordu. Butz, gıdanın aslında bir silah oldu-
ğunu söylüyor ve ekliyordu; "Gıda pazarlık san-
dıklarındaki en önemli araçlardan biridir. İn-
sanların size güvenip dayanmalarının, size ba-
ğımlı olmalarının ve bu şekilde sizinle işbirliği

yapmalarının yolunu arıyorsanız, onları gıdaya
bağımlı hale getirmek bana kalırsa mükemmel
bir yöntem".

Günümüzde ABD'nin gıda yardımları konu-
sunda bu kadar hevesli olmasını da bununla
açıklayabiliriz. Buğday, soya fasulyesi, mısır
gibi ürünlerdeki ihtiyaç fazlası o kadar yüksek
düzeyde ki ABD, açlık sorunu yaşayan Afrika
ülkelerine neredeyse zorla gıda yardımı yap-
maya çalışıyor.

Tabii ki zorla verilmeye çalışılan gıdalar gene-
tik yapısı değiştirilmiş gıdalar. ABD'nin Irak'a
"demokrasi götürürken" alınan kararların bü-
yük bir kısmının uluslararası şirketlerin Irak'a
girişini ve oradaki hakimiyetini sağlamakla il-
gili olduğunu unutmayalım. "Aç insanları do-
yurma" ülküsünü gerçekleştirirken yapacakları
da bundan farklı olmayacaktır.

Gıda egemenliği

Gıda güvencesi ve gıda egemenliği kavramları
tüm bu anlatılanlar yüzünden çok önemli.
80'li yıllardan bu yana IMF, DTÖ, DB gibi ulus-
lararası kuruluşlar tarafından az gelişmiş ülke-
lere dayatılan tarım ve gıda politikaları saye-
sinde pek çok yoksul ülke gıda üretimi konu-
sundaki egemenliğini kaybetmiş durumda; in-
sanlarını gelecekte nasıl doyuracakları da belli
değil.

Açlık ve yoksulluğun değil azalması, artması
tehlikesi ile karşı karşıyayız. Şu anda dahi,
dünyadaki aç insanların üçte ikisini toprağın-
dan koparılmış küçük çiftçiler oluşturuyor. Ta-
rımsal alandan çözülen yeni insanlar birer iki-
şer aynı gruba katılmaya devam ediyor.

3 milyon fazla insan

Tarımın şirketleşmesi süreci 80'li
yıllardan bu yana adım adım dayatılan
neoliberal politikalarla tüm az gelişmiş
ülkelerde yavaş yavaş hayata
geçiriliyor. Bu sürecin nereye varaca-
ğını tahmin etmek için yüksek bir ön-
görü sahibi olmaya gerek yok. Daha
önce gelişmiş ülkelerde yaşanan süre-
cin aynısı az gelişmiş ülkelerde de ya-
şanacak. Yalnız bu sefer ödenecek be-
del öncekinden daha ağır. Çünkü ge-
leşmiş ülkelerde tarımın şirketleşmesi
sürecinin yaşandığı yıllarda aynı za-
manda bir sanayileşme süreci yaşanı-

yordu, toprağından kopan kırsal nüfu-
sun bir miktarı sanayide istihdam
edildi. Kalan nüfusun "istihdamı"
için, sonradan keşfedilmiş, göçlere
açık, koskoca bir Amerika kıtası zor
yetti.

Tarımın şirketleşmesini yararlı bu-
lan bazıları büyük bir safdillikle ben-
zeri bir sanayileşme sürecinin az geliş-
miş ülkelerde yaşanacağını umuyor.
Hatta kırsal nüfusun azalması gerek-
tiğini, kentlileşmeyi, sanayileşmeyi
vs. ateşli bir dille savunuyorlar.

Ancak ortada ya büyük bir hesap
yanlışı var, ya da bizim önemsemediği-
miz bir noktayı onlar önemsiz bulu-

yor: Dünya nüfusunun yarısı küçük
çiftçilerden ve kırsal alanda yaşayan
yoksullardan oluşuyor. Tüm iyimserli-
ğimizi kullanıp bir tahminde bulunma-
ya çalışacak olursak; ekonomik büyü-
menin tüm dünyada "sürdürülebilir"
olduğunu, dünya kaynaklarının "sınır-
sız"a yakın olduğunu, az gelişmiş ülke-
lerin ortalama yüzde 7 büyüdüğünü,
hiç ekonomik kriz yaşanmadığını vs.
varsaysak bile, ortaya çıkacak istih-
damdan arta kalan, tarımsal alandan
çözülecek ortalama 3 milyar insanı
nereye koyacağımız meçhul.

İşte yukarıda sözünü ettiğimiz, gö-
zardı edilen önemli konu bu. Onlar

için sözü edilen insanlar zaten dünya-
nın sırtında bir "fazlalık", gıda güven-
liği vb. sorunlarda aldıkları tavrın bir
benzerini de burada takınıp; "bu bi-
zim işimiz değil, biz mümkün olduğu
kadar çok gıda satmakla ilgileniyo-
ruz" deyiverecekler.

Yeni bir kıta keşfetme şansımız da
olmadığına göre şapkamızı önümüze
koyup düşünmeye başlamamızda fay-
da var; 3 milyar kadar "fazlalık" in-
sanın kaderi ne olacak? Önümüzde fazla
seçenek yok. Ya bu sürece direnip al-
ternatif politikalar üreteceğiz ya da
yeni bir gezegen keşfetmek için araş-
tırmalara başlayacağız.

Çiftçilerin mücadele günü

17 NİSAN VE VIA CAMPESINA

Tarım ve gıda konusunu mücadelesinin odağına oturtan çeşitli hareketler dünyanın her yanında yükseliyor. Bu yükselişte, sözkonusu hareketlerin güç birliğini ve iletişimini sağlayan, dünyanın dört bir yanından yüzlerce çiftçi-köylü örgütünün üye olduğu Via Campesina'nın payı büyük. Via Campesina; Avrupa'da Ortak Tarım Politikası'na, Amerika'da serbest ticarete, Asya da ulusötesi tekellere, Afrika'da biyoçeşitliliğin yokedilmesine karşı yürütülen mücadelelerin içerisinde önemli bir unsur oldu, alternatif politika önerilerinin gündeme getirilmesi ve tartışılması için zemin hazırladı.

MEBRUKE BAYRAM

1 7 Nisan tarihi 1996'dan bu yana "Uluslararası Çiftçi Mücadele Günü" olarak kutlanıyor. Brezilya'da bir eylem sırasında öldürülen 19 çiftçinin anısını yaşatmak amacıyla seçilen 17 Nisan'da, uluslararası çiftçi hareketi Via Campesina'nın öncülüğünde tüm dünyada çeşitli etkinlikler yapılıyor.

Via Campesina: Çiftçinin Yolu

Uluslararası çiftçi hareketi Via Campesina'nın temeli, Nikaragua'da düzenlenen tarım konulu bir toplantı sırasında biraraya gelen Amerika ve Avrupa'lı çiftçi önderleri tarafından 1992 yılında atıldı. 16 Mayıs 1993'te kuruluşu ilan edilen Via Campesina, o günden bu yana IMF, DTÖ ve Dünya Bankası'nın dayattığı tarım ve gıda politikalarına karşı mücadele ediyor.

"DTÖ çiftçiyi öldürür"

Via Campesina, kuruluşundan bu yana çiftçi mücadelesine damgasını vuran çeşitli eylemlere imza attı. Dünya Ticaret Örgütü'nün Seattle'daki toplantısında yapılan protestolardaki katılımcıların büyük çoğunluğu çiftçilerden oluşuyordu. Cancun'da düzenlenen 5. DTÖ

zirvesine karşı yapılan protestolarda dünyanın dört bir yanından gelen 10 bin çiftçi vardı.

Cancun protestoları, DTÖ'nün dünya halklarının vicdanında bitişini simgeleyen unutulmayacak bir eyleme sahne oldu. Koreli çiftçi Lee, zirvenin yapıldığı salonu çevreleyen çitlerden birinin üzerine çıkarak elindeki "DTÖ çiftçiyi öldürür" pankartını gösterdi ve intihar etti. Lee'nin fedakârlığının ardından protestolar daha da güçlendi, DTÖ görüşmeleri kilitlendi, Pascal Lamie'nin deyimıyla "komaya girdi". Via Campesina ise Cancun'dan dünya çapında büyük bir saygınlık kazanarak ayrıldı.

Tarım ve gıda konusunu mücadelesinin odağına oturtan çeşitli hareketler dünyanın her yanında yükseliyor. Bu yükselişte, sözkonusu hareketlerin güç birliğini ve iletişimini sağlayan, dünyanın dört bir yanından yüzlerce çiftçi-köylü örgütünün üye olduğu Via Campesina'nın payı büyük.

Via Campesina; Avrupa'da Ortak Tarım Politikası'na, Amerika'da serbest ticarete, Asya da ulusötesi tekellere, Afrika'da biyoçeşitliliğin yokedilmesine karşı yürütülen mücadelelerin içerisinde önemli bir unsur oldu, alternatif po-

litika önerilerinin gündeme getirilmesi ve tartışılması için zemin hazırladı.

Via Campesina, bu sene yapılan 17 Nisan etkinliklerinin ana temalarından biri olarak, DTÖ'nün tarım ve gıdadan elini çekmesi, gıda ve tarıma ilişkin serbest ticaret ve ekonomik ortaklık anlaşmalarının durdurulması talebini ele aldı. Etkinliklerde öne çıkarılan diğer temalarsa, Dünya Bankası'nın toprak ve kırsal kalkınmaya ilişkin politikalarına karşı çıkılması ve G8 tahakkümünün reddedilmesi idi.

Sözü edilen temalar kapsamında tüm dünyada çeşitli eylem ve etkinlikler yapıldı. 19 Nisan'da AB ülkelerinde yapılan Ortak Tarım Politikası karşıtı eylemler, Rostock'ta (Almanya) 2-3 Haziran'da yapılacak G8 protestoları bu etkinliklerden bazıları.

Ülkemizdeki çiftçi örgütleri 17 Nisan'da Tohum ve Yaşam Forumu'ndaydı. Çiftçiler Via Campesina'nın Çiftçi Mücadele Günü'nü dost örgütlerle birlikte kutlama önerisini hayata geçirerek Tohum ve Yaşam Forumu'nun aktif katılımcıları arasında yer aldı. Foruma pek çok çiftçi ile birlikte katılan çiftçi örgütleri, mücadelelerini çeşitli etkinliklerle foruma katılan demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri ve mensuplarıyla paylaştı.

Ülkemizdeki çiftçi örgütleri 17 Nisan'da Tohum ve Yaşam Forumu'ndaydı. Çiftçiler Via Campesina'nın Çiftçi Mücadele Günü'nü dost örgütlerle birlikte kutlama önerisini hayata geçirerek Tohum ve Yaşam Forumu'nun aktif katılımcıları arasında yer aldı. Foruma pek çok çiftçi ile birlikte katılan çiftçi örgütleri, mücadelelerini çeşitli etkinliklerle foruma katılan demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri ve mensuplarıyla paylaştı.

Kır emekçileri ve çiftçiler IMF'ye karşı

İşçi sınıfı devrimci harekete kendini kuracağı yeri gösteriyor:

MERSİN'DE DİRENİŞ

İşçiler, tüm işçilerin sigortalı olması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, fazla mesailerin kaldırılması, sigortalı ve sigortasız çalışan tüm işçilerin iş sağlığı ve iş güvencesinin sağlanması, şimdiye kadar 1/1 alınan fazla mesai ücretlerinin bundan sonra 1/1,5 olarak verilmesini talep ettiler.

B. AKPOLAT

Mart ayı içinde Mersin Serbest Bölge'de yaklaşık 2000 işçinin kendiliğinden başlayan direnişi, bıçağın kemiğe dayandığını gösteriyor. Serbest Bölge cehenneminde 35 işyerinde çalışan 2000 işçi, 17 Mart'ta başlayarak, bir hafta boyunca kitlesel düzeyde süren bölgesel bir direnişe imza attılar. Bir sabah aniden kopan bir eylemle, işçiler serbest bölgenin kapısına yığılarak içeri girmeyi reddettiler. Servislerle gelen işçi arkadaşlarına da durumu anlatan işçiler, onları da eylemine katarak iyice kalabalıklaştılar. Ve böylece bir haftaya yayılacak, 2004'te Çorum kiremit işçilerinin direnişinden sonra görülen en kitlesel işçi direnişi başlamış oldu.

İşçiler, tüm işçilerin sigortalı olması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, fazla mesailerin kaldırılması, sigortalı ve sigortasız çalışan tüm işçilerin iş sağlığı

ve iş güvencesinin sağlanması, şimdiye kadar 1/1 alınan fazla mesai ücretlerinin bundan sonra 1/1,5 olarak verilmesini talep ettiler.

"İnsanca Çalışıp, İnsanca Yaşamak İstiyoruz!"

"Ücretlerimizde bile kesinti oluyor. Köle muamelesi görüyoruz. 4 gün boyunca geceli gündüzlü mesaiye kaldığımız günler oluyor. Çocuğumuz hastalandığı zaman bir gün izin istendiğinde bize kapı gösteriliyor. Sağlık koşullarının olumsuzluğundan kaynaklı doktorlar kontrol gelmişti ve işçilerin yarısında verem başlangıcı çıktı. Fakat hiçbir işlem yapılmadı."

İşçiler, "Yaşanan en yakıcı sorun, kadın kimliğine yönelik aşağılamalar. Her tarafta kamerayla gözetleniyoruz. Tuvaletlerin girişine dahi, giriş çıkışları kontrol etmek amaçlı, dakika hesapla-

mak için kamera yerleştirildi. İnsan yerine koyulmuyoruz ki..."

Yemeklerden bile hamamböceği ayaklarını ayıklıyoruz" diyorlar.

"Eşimin yüzünü bile doğru dürüst gösteremiyorum. Aldığım maaş 435 YTL. 300 kişi çalışıyoruz, hepimiz ücretli köleyiz. Sağlık koşulları berbat, iş kazalarına duyarsızlık var. Çok düşük mesai ücretiyle çalışıyoruz. Akşam yemeğimiz dahi yok. Ortacılar sabah saat 7'den gece 24'e kadar çalışıyorlar."

Bir haftaya yayılan direniş, işyerlerine toplu dönme kararıyla bitirildi. Tüm işyerlerinde nasıl bir durumla karşılaşacağı, direnç gösterilen patronlara karşı ne yapılacağı, eylemde yaratılan örgütlenmenin bir ileri aşamaya nasıl sıçratılacağı çok fazla belirlenmeden, yalnızca işyerlerine topluca dönüş kararı alındı. Bu durum, sonrasında yaşanacak işten atılmalar ve patron baskıları karşısında hazırlıksızlığı da ifade ediyordu.

Nitekim bazı işyerlerinde talepler kabul edilip iyileştirmeler sağlanırken, Mega Star isimli işyerinde 150 işçinin tamamı atıldı. Bir başka işyerinde işçiler patron işbirlikçileri tarafından dövülerek kapıya konuldular. Böylece, atılan işçi sayısı 500'e ulaştı. 1 haftalık fiili iş bırakma ve toplu eyleme rağmen, işten atılmalar karşısında toplu tutum gösterilemedi. Ancak atılan işçiler için mahkeme sürecinin işletilmesi ve toplu dava açılması kararı alınamadı. Direniş sonucunda, işyerlerinin büyük çoğunluğunda talepler kabul edildi ve düzeltilmiş şart-

larda çalışmaya başlandı.

Mersin Serbest Bölge direnişi, işçilerin sınırlı kazanımlarına ve sendika talebi bile olmamasına rağmen, solun mücadele eksenini kurması gereken yeri göstermesi açısından da ayrıca bir öneme sahip. Sosyalistlerin, burjuvazinin kayıkçı dövüşünün dışında kalarak, işçilerin haklarını savunma çizgisinde siyasal yaşama müdahalesinin zamanı geldi de geçiyor.

Mersin Serbest Bölge direnişi, işçilerin sınırlı kazanımlarına ve sendika talebi bile olmamasına rağmen, solun mücadele eksenini kurması gereken yeri göstermesi açısından da ayrıca bir öneme sahip. Sosyalistlerin, burjuvazinin kayıkçı dövüşünün dışında kalarak, işçilerin haklarını savunma çizgisinde siyasal yaşama müdahalesinin zamanı geldi de geçiyor.

Sermayenin tuzakları ve 1 Mayıs

2007 yılı beklendiği gibi siyasal açıdan çok hareketli geçiyor. Suikastlar, muhtıralar, erken seçim kararları, mitingler ve Anayasa Mahkemesi'nin trajikomik kararlarıyla, burjuva siyaset ırmağı çok hızlı akıyor.

Bu akış, işçilere ve emekçilere akıp gidene uyma ve onun bir parçası olma dışında olanak olmadığı bilincinin medya gücüyle pompalanmasıyla birlikte yaşanıyor.

Sadece tek tek işçiler değil, emek yanlısı örgütler bile liberal, gerici, ulusalcı faşist cepheleşmelerin yarattığı, toz duman arasında sınıf pusulasını şaşırıyor. İşçi sınıfının bağımsız siyasetini savunma, işçilerin sınıf kimlikleriyle burjuvazinin karşısına dikilme iddiası ve iradesi, ulusal eksen veya demokratikleşme eksenini tarafından emiliyor ve görülmez kılınıyor. Burjuvazinin uzun yıllardır işçi sınıfına propagandasını

yaptığı "İşçilerin bir sınıf olarak kimlikleri, geçmiş ve gelecekleri yok" zehrinin etkisi, emek-sermaye çatışma eksenini siyasetten dost güçler tarafından da kovuldukça fazlasıyla artıyor.

Kültür endüstrisinin bilincimize sürekli boca ettiği, "Hayat şu andan ibarettir, yaşam sürekli bir şimdi ki zaman olarak yaşanacaktır" lafızları, işçilerin çoğu açısından 1 Mayısız bir dünya anlamına geliyor.

Tarihsel düşmanıyla hesaplaşma bilincine sahip olmayan işçiler, "günü kurtarma"ya çalışıyor ve ücretleri yetmediği için işçilerin büyük çoğunluğu kendi istekleriyle fazla mesaiye kalıyorlar. İşçiler, fazla mesaisi olan işyerleri arıyorlar. Bu da geceyarılarına kadar üç kuruş için çalışma ve 8 saatlik işgününün bir hayale dönüşmesi sonucunu doğuruyor.

İşçiler Taksim Meydanı'nda

Sürekli olarak şimdiki zamana sıkıştırılmak, yok sayılmak istenen işçilerin ve sosyalistlerin 2007 1 Mayıs'ta İstanbul'un birçok yerinde gösterdikleri militan direniş ve Taksim'e çıkma kararlılığı ve başarıları, sermayenin cephelerinden bağımsız bir üçüncü cephenin açılışına hizmet etmelidir.

2007 yılında, düzenli ordular halinde girilemeyen Taksim Meydanı'na tabiri caizse gerillalar halinde giren işçiler, 1977 1 Mayısındaki beş yüz bin kişiye layık bir direniş sergilediler. Katliamın 30. yılında katiller lanetlenirken, bir yandan da mücadeleciler direngen geçmişimizle 1886'daki "Emeğin Şövalyeleri"yle tarihsel bağlar kuruluyordu.

Sermayenin yaşamı tek başına belirleme iradesine 2007 1 Mayıs'ta bir süreliğine de olsa durduruldu. Şimdi bunu bütün yıla yaymalıyız.

Sınıfın kolektif gücünü ve iradesini yaratmak için

TABAN ÖRGÜTLENMELERİ

Kapitalizmin yeni birikim rejimine paralel olarak sınıf profilindeki farklılaşmalar ve katmanlaşmalar, bilinçte ve kimlikte yaşanan problemleri yoğunlaştırmaktadır. Sınıfın kapsamındaki genişlemeye karşın organik birliği parçalanmış, kolektif bilincinde kırılmalar yaşanmıştır. İşçi sınıfının yaşadığı şekilsizliğin aşılması ve organik birliğinin yeniden sağlanması için ilk başta kolektif gücünün açığa çıkarılması gerekiyor.

VOLKAN YARAŞIR (Tez Koop-İş Eğitim Uzmanı)

İşçi hareketi, bir karşı devrim programı olan neoliberal politikaların etkisiyle, ciddi bir dağınıklık ve parçalanma yaşıyor.

Sınıf bilincinde ve kimliğinde şiddetli deformasyonlara neden olan bu süreç, aynı şekilde onun eylem ve örgütlenme kapasitesini etkiliyor.

Yaşanan sorunların ağırlığı sınıfı takatsiz, durgun ve güçsüz bırakıyor. Yer yer doğan tepkiler yayılmadan, hatta yeterli izler ya da birikimler bırakmadan etkisizleşiyor.

Sınıfın bugün yaşadığı içe kapanmayı aşmak, onun yıkıcı gücünü açığa çıkarmaktan geçiyor. Bilincin ve kimliğin yeniden inşası yönünde çalışmaları yoğunlaştırmak gerekiyor. Çünkü bilinç, kimlik ve eylem arasında diyalektik bir sarmal vardır. Yani, bilincin ve kimliğin gelişmesi yönündeki her adım, aynı zamanda eylem gücünün ve örgütlenme kapasitesinin artması anlamına gelmektedir.

Sınıfın Organik Birliği Parçalandı

Kapitalizmin yeni birikim rejimine paralel olarak sınıf profilindeki farklılaşmalar ve katmanlaşmalar, bilinçte ve kimlikte yaşanan problemleri yoğunlaştırmaktadır. Sınıfın kapsamındaki genişlemeye karşın organik birliği parçalanmış, kolektif bilincinde kırılmalar yaşanmıştır.

İşçi sınıfının yaşadığı şekilsizliğin aşı-

ması ve organik birliğinin yeniden sağlanması için, ilk başta kolektif gücünün açığa çıkarılması gerekiyor.

Klasik bir sendikal yapılanmanın bunu gerçekleştirmesi mümkün değildir. Sendikal yapıların bürokratik ve korporatist özellikleri aslında sorunu derinleştiren bir faktördür.

Bugün işçi sınıfı tedirgindir ve korkmaktadır. Ne var ki işçilerin korkması son derece doğaldır. İşçiler, asıl olarak işsiz kalmaktan korkuyorlar. Sahici ve doğal bir korku bu. Çünkü işsizlik artık bu ülkede ölümle eşdeğer.

İşçiler aynı zamanda kendilerine güvenmiyorlar. Gücü başka yerde arıyorlar. Edilgen ve temkinliler. İşçiler, yaşadıkları problemlerin ağırlığıyla yapabilme, muktedir olma yeteneklerinin farkında değildirler.

İşsizlik korkusu boyun eğmeyi, itaat etmeyi koşulluyor. İşçiler itaat ettikçe işte kalacaklarını sanıyorlar. Hiç kimseye güvenmiyor ve her şeye katlanıyorlar.

İşçi Nesneleştiriliyor

Bu süreç sınıfı bir anlamda metamorfoza uğratarak, onu hem kendine yabancılaştırıyor hem de bu yabancılaştırmayı içselleştirmesine neden oluyor. Kapitalizm işçiyi nesneleştirdikçe ya da kimliksizleştirip, değersizleştirdikçe, sınıfın yıkıcı gücünü absorbe edeceğini biliyor. Ve elindeki iş-

sizlik korkusunu sonuna kadar kullanıyor.

Artık hafızası ve takati olmayan kendine güvensiz işçi, posası çıkarılacak bir nesneye dönüşmüştür. İşte bu çok boyutlu ve vektörlü sorunların aşılması ve sınıfın bütün katmanlarının kolektif gücünün açığa çıkarılması acil bir görevdir.

Taban Örgütlenmeleri'nin devreye girdiği nokta da tam burasıdır.

Taban Örgütlenmeleri, sınıfın bütün katmanlarını bir araya getirecek ve bütün katmanların somut ihtiyaçlarına cevap verecek bir örgütlenmedir.

Bu örgütlenmeler, güvensiz bir işçinin çalıştığı atölyede kendini atölye komitesi; sendikal bir yerde sendikal bürokrasiye karşı kurulan işyeri komitesi; sendikalaşma sürecindeki bir yerde sendikalaşma komitesi ya da sıcak mücadele anlarında grev komitesi/toplu sözleşme komitesi biçiminde hayata geçirilebilir. Son derece farklı ve zengin biçimler kazanabilir.

Taban Örgütlenmeleri sınıfın kolektif gücünü harekete geçirir. En küçük işyerinden büyük ölçekli fabrikalara kadar sınıfın birliğinin zeminlerini yaratır. İşçiler birleşirse, dünyayı değiştirebileceklerini de görürler.

Taban Örgütlenmeleri, işçilere muktedir olma gücü verir. Yapabilme gücünün farkına varan işçi, sermayenin kendisini nesneleştirme sürecini parçalayan işçidir.

Taban Örgütlenmeleri sınıfın bütün katmanlarını bir araya getirecek ve bütün katmanların somut ihtiyaçlarına cevap verecek bir örgütlenmedir. Bu örgütlenmeler güvensiz bir işçinin çalıştığı atölyede kendini atölye komitesi; sendikal bir yerde sendikal bürokrasiye karşı kurulan işyeri komitesi; sendikalaşma sürecindeki bir yerde sendikalaşma komitesi ya da sıcak mücadele anlarında grev komitesi/toplu sözleşme komitesi biçiminde hayata geçirilebilir. Son derece farklı ve zengin biçimler kazanabilir.

Sınıfı Büyük Kavgaya Hazırlamak

Taban Örgütlenmeleri, işçilerin karar alma, yönetme, denetleme yeteneklerini geliştirir. İşçiler, nasıl bir dünya istediklerinin ilk pratiklerini bu örgütlenmeler içinde gerçekleştirirler.

Taban Örgütlenmeleri, sıradan bir işçinin yıkıcı gücünü açığa çıkarır. Sermayeye uzlaşmaz zıtlığının farkına varan işçi, safını bilir ve radikal biçimde harekete geçer.

Taban Örgütlenmeleri, işçilere onur kazandırır. Onuruna sahip çıkan işçi ekmeğini de kolayca kazandığını görür.

Taban Örgütlenmeleri, mücadelenin içinden çıkar ve mücadeleye yön verir.

Taban Örgütlenmeleri, güncel taleplerle, genel talepler (program) arasında köprü görevi görür. Sınıfı büyük kavgaya hazırlar.

Taban Örgütlenmeleri, gelip geçici, kolay kurulabilen ve konjonktürel ama sınıfın kolektif gücünü ve iradesini açığa çıkarmasıyla muazzam örgütlenmelerdir.

İşçi sınıfının tarihsel mücadele pratikleri içinde doğan ve gelişen Taban Örgütlenmeleri, sınıfın en temel örgütlenme biçimlerinden biridir. Bugün bir dizi işçi örgütlenmesinin başarısız ve işlevsiz olduğu koşullarda, Taban Örgütlenmeleri, sınıfın nesnel ve öznel şekillenmesinin önünü açacaktır.

Yasa Cumhurbaşkanı'nın önünde

GEÇİCİ İŞÇİLERE YENİ DÜZENLEME

Yasa, kapsadığı geçici işçilerin tümünü kadroya almıyor. Geçici işçilerin bir bölümü kadrolu işçi olacakken, bir bölümü de 657'ye bağlı olarak sözleşmeli personel statüsüne geçirilecek. Sözleşmeliliğe geçirilenlere kıdem tazminatı da ödenmeyecek. Ayrıca emekliliğine hak kazananlardan kadınlarda 56, erkeklerde 58 yaşını doldurmuş olanlar zorunlu olarak emekli edilecek.

IRFAN KAYGISIZ (Tüm BEİ-Sen Eğitim Uzmanı)

TBMM'de onaylanan geçici işçilerin kadroya geçirilmesine dair kanun,* bu yazı kaleme alındığında cumhurbaşkanının onayını bekliyordu. Kanun geçici işçiler arasında önce umut yarattı. Nasıl yaratmasın ki, hükümet 240.000 civarında geçici işçinin (aslında 218.000) kadroya alınacağını söylemişti. İşin böyle olmadığı tasarı görüşülürken bir ölçüde anlaşıldı.

Öncelikle yasanın kapsamına 2006 yılında 6 aydan daha fazla süreyle çalışanlar girmiyordu. Bu kapsamda 26.000 kişinin olduğu belirtiliyor. Sorun bununla sınırlı kalsa çok da önemli olmayacaktı. Ancak yasa, kapsadığı geçici işçilerin tümünü kadroya almıyor.

Geçici işçilerin bir bölümü kadrolu işçi olacakken, bir bölümü de 657'ye bağlı olarak sözleşmeli personel statüsüne geçirilecek. Sözleşmeliliğe geçirilenlere ki-

dem tazminatı da ödenmeyecek. Ayrıca emekliliğine hak kazananlardan kadınlarda 56, erkeklerde 58 yaşını doldurmuş olanlar, zorunlu olarak emekli edilecek.

Peki, kimler kadroya geçirilecek, kimler sözleşmeli olacak? Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde "fabrika, şantiye, atölye, çiftlik, arazi gibi işçi istihdamının zorunlu olduğu yerlerde işçiler eliyle gördürülmesi gereken işlerde fiilen çalışanlar sürekli işçi kadrolarına, bunların dışında kalan geçici işçiler ise istekleri halinde 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinin B fıkrası hükümleri uyarınca sözleşmeli personel pozisyonlarına" geçirilecek.

KİT'lerde çalışanlar doğrudan kadroya geçirilecek, ancak bu kurumlarda çalışan 26.000 kadrolu işçi var ve bun-

lar da zaten "işçilerin yapacağı" işlerde çalışıyorlar. Belediyelerde çalışan geçici işçilerin (Belediye Kanunu'nda belirtilen sözleşmeli personelin yaptığı işleri yapanlar) bir bölümü sözleşmeli yapılacak, diğer bölümü de kadroya geçirilecek. Ancak, kimin hangi statüde istihdam edileceğini ise, belediye meclisleri tespit edecek.

Sürekli İşten Atma Tehdidi

657/4 B'ye göre sözleşmeli olacaklar, önemli hak kayıplarıyla karşı karşıya kalacaklar. Halen adları geçici olanlar, aslında sürekli işçi gibi çalışmakta ve yargı da bu şekilde karar vermektedir. Bu durum yasa yapıcı tarafından kabul edilmiş ve kanunun gerekçesinde, "geçici iş pozisyonlarında çalıştırılan geçici işçiler, genellikle sürekli veya dönemsel olarak tekrarlanan işlerde çalıştırıldıklarından geçici olmaktan uzaklaşmış, sürekli istihdam edilir hâle gelmiştir" denilmektedir. Dolayısıyla adları geçici, kendileri ise sürekli işçidir.

Yasa kapsamındakiler, kamuda çalışmaları nedeniyle ağırlıklı olarak sendikalıdır ve dolayısıyla toplu sözleşme hakkından da yararlanmaktadırlar. Ücretleri ise, sözleşmelilerden yüksektir. Şimdi bu haklarından mahrum kalacaklar, sürekli işten atılma tehlikesi altında çalışacaklar.

Sözleşmeliliğe geçmeyi kabul etmeyenler, geçici işçi statüsünde kalmaya devam edecek. Ancak, en fazla 2006 yılında çalıştıkları süre çalışacaklar. Yani, en fazla 1 yıl sonra işten atılacaklar.

Yasa kapsamındakiler kamuda çalışmaları nedeniyle ağırlıklı olarak sendikalıdır ve dolayısıyla toplu sözleşme hakkından da yararlanmaktadırlar. Ücretleri ise, sözleşmelilerden yüksektir. Şimdi bu haklarından mahrum kalacaklar, sürekli işten atılma tehlikesi altında çalışacaklar. Sözleşmeliliğe geçmeyi kabul etmeyenler geçici işçi statüsünde kalmaya devam edecekler, ancak en fazla 2006 yılında çalıştıkları süre çalışacaklar. Yani en fazla 1 yıl sonra işten atılacaklar.

* Kamu İdare, Kurum ve Kuruluşlarında Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına Veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.

Bütün Sözleşmeliler Sendikalı Olabiliyor

Sözleşmelilerin sendika üyeliği konusunda hâlâ önemli bir eksiklik, sadece 657 Sayılı Yasa'nın 4/B maddesine göre istihdam edileceklerine yönelik bir düzenleme yapıldığı kanısındır. Oysa değişiklik, sadece 4/B'lileri değil, özelleştirmeden mağdur olanlar için getirilmiş bulunan ve 657 Sayılı Yasa'nın 4/C'sine göre istihdam edilenleri de kapsamaktadır. 4688 Sayılı Yasa'da yapılan değişiklikle 4/B ya da 4/C gibi ayırım yapılmaksızın tüm sözleşmeliler için sendika üyeliğine olanak sağlanmaktadır. Yasanın madde gerekçesinde de bir ayrıma yer verilmiyor ve "4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nda değişiklik yapılarak sözleşmeli personele

kamu görevlileri sendikalarına üye olabilme hakkı tanınmaktadır" deniliyor.

Daha önce 4/B'li sözleşmelileri üye yapmayan sendikalar, şimdi aynı tavrı 4/C'liler için yapmamalıdır. Yasalara sıkışan sendikaların, yasayı bile kendi aleyhine yorumlamalarını ise, anlamak mümkün değil.

Sözleşmelilere sendika üyeliği

Yasanın önemli maddelerinden biri, sözleşmelilere sendika üyeliğinin yasal olarak tanınması. Tanınması diyoruz, çünkü bu konuda bir mahkeme kararı ve bunun dışında da başka hukuksal dayanaklar zaten vardı. Yasa, memur sendikalarıyla ilgili 4688

Sayılı Yasa'nın bir maddesinde değişiklik yaparak, sözleşmeli çalışanların kamu emekçileri sendikalarına üyeliğine olanak sağlıyor.

Sözleşmelilerin sendika üyesi olması, esas olarak geçici işçilerin bir bölümünün sözleşmeli olmasından kaynaklanmıyor. Memur sendikaları bu alanı görmezden gelmeye çalışsa da, sözleşmeliliğin kamuda giderek yaygınlaşan bir istihdam biçimi haline alması ve yukarıda belirtilen hukuksal dayanakların etkisiyle Çalışma Bakanlığı, bir süre önce memur konfederasyonlarıyla yaptığı bir toplantıda 4688'de değişiklik yapılacağını söylemek durumunda kalmıştı.

Feministler ve seçimler

SEÇİMLER VE KADIN

Siyasette kadın temsiliyetinin artması politikadaki cinsiyetçi yaklaşımları aşmaya yardımcı olacaktır. Gerek siyasi partilerdeki, gerekse seçim sistemindeki antidemokratik uygulamanın tartışılmasını, mümkünse yeni önerilerin hayata geçmesini sağlayabilmemiz feminizm için bir zenginliktir. Oyuna başvuru kadınların oylarının bu kadar basit kullanılmayacağını, partiler programlarını oluştururken kadınların gerçek ihtiyaçlarını gündemleştirmeleri gerektiğini göstermemiz gerekir.

TÜLAY HATİMOĞULLARI

Sıcak mevsime girerken sıcak gelişmeler söz konusu. İktidar zorunluluktan aldığı seçim kararıyla politik ortamı ısıtırdı.

Seçimlerde iktidar alanına ait işler paylaşılırken (özellikle adaylıklar) hatırlanmayan kadınlar, listeler belirlendikten sonra birden çok önemli oluveriyorlar.

Aynı zamanda, erkek listelerini erkeklerden çok sahiplenen, partizanlık yapan kadınların sayısı azımsanmayacak kadar çok. Daha da önemlisi, Türkiye nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar, oylarıyla hep erkek egemen listeleri seçiyorlar. Bizi ezen zihniyetin yasal devamının sağlanmasına erkekler kadar katkı veriyoruz. Kazancımız ise, kocaman bir "hiç".

Son zamanlarda kadınlar bazı konularda sık gündeme geldiler. Medeni Kanun'daki değişiklikler, başörtüsü ve devletin yönetim organlarıyla ilişkisi, son olarak da şeriat ve darbe karşıtı mitingler.

Gündeme gelişin özünü kadın olgusunun kendisi oluşturmadı. Kadınlar, siyasi ağabeylerinin emirlerinin genellikle sadık uygulayıcıları pozisyonundaydılar.

Başörtüsü, kadının dini inancı veya gelenek göreneği icabı değil, erkeklerin siyasal yönelimlerinin işareti olarak tartışıldı. AKP, kadınların başörtüsünü siyasal simge olarak kullanır-

Tüm kuşatılmışlığına rağmen kadınlar harekete geçiyor

ken, buna karşı çıkanlar da, her kadının başörtüsünü gericilik olarak tanımlayarak, toplumda azımsanmayacak sayıda kadın kısıp altına aldı.

Bu gelişmelere bakarak, kadını demokrasi ve gelişmişlik simgesi olarak kullanmaya çalışmak amacıyla siyasi partilerin kadın aday göstermede daha cömert davranacağı beklenebilir.

Partilerde kadın kotası mantığı hızla artıyor

Kimi siyasi partilerin kadın kotası uygulaması, siyasi açıdan kadınların önünü açtı. Kotadan dolayı kadınlar akın akın siyasi yaşama katılmasında, pozitif ayrımcılığa vurgu yapılması ve ataerkil zihniyetin değişmesi-

nin önünü aralaması açısından önemli oldu. Siyasi yaşamda müdahil olabilmek için, kota teşvik edici bir unsur.

Öte yandan, kotayı doldurmak için ilgili olmayan kadınların, örgütlerin organlarına yerleştirilmesinin de üzerinden atlamamak gerekiyor.

Ne olursa olsun kadın aday mı?

Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği'nin "Haydi Kadınları Seçelim" kampanyasında kadınlar bıyık takarak "Meclise girmenin ön koşulu bıyık takmak mı?" düşüncesini tartıştırdılar. Bu kampanyanın yanı sıra çeşitli kadın kurumlarının da katıldı-

ğı "kadın adayları desteklemenin kısıtları" da konulu tartışmalar yapıldı. "Ne olursa olsun düşüncemizin samimiyeti açısından her kadın aday desteklenmelidir" fikri ifade edildiği gibi, bunun zıddını da söyleyen oldu.

Elbette ki yaşamda ötelenmiş, erkekle hiçbir alanda eşit olmayan, yeteneklerine rağmen kendini ifade edemeyen, geleneksel rollere hapsedilmiş kadınlık durumunu düşününce, her kadın adaya "Evet" demek gelebilir içimizden. Hele de bunun demokratik siyaset alanını geliştireceğini düşünürsek, evetleri artırabiliriz de.

Ama yine de "Evet" diyemiyorum. Kemal Derviş, Türkiye yönetiminde yer aldığı süreçte "Bakanlar Kurulu'nun bu kadar erkekle toplanması içimi daraltıyor." demişti. Derviş'in can sıkıntısının geçmesi için meclise kadın göndermek istemiyoruz! Ataerkil sistemin ve onun yarattığı şiddet kültürüne katkı veren kadınları da onada görmek istemiyoruz.

Ölüm makinesi olan sistemin ve devletin sözcüsü olan Condolezza Rice'ı, Işıl Saygın gibi liseli genç kadınlara bekâret kontrolü yaptıran bir bakanı, örtülü ödenekle birçok gencin ölümünü destekleyen militarist zihniyetli başbakanı istemiyoruz. Bunlar dudaklarının üstünde değil ama yüreklerinde pala bıyıklar taşıyorlar.

Feministler kendi adaylarını çıkarmalı!

Erken seçim kararından sonra hızla yayılan tartışmalara "Feministler kendi adaylarını çıkarabilir mi?" tartışması eklendi. Çok önemli olan bu soruya bir cevap vermeliyiz.

Kadın sorununun esas çözüm yeri elbette meclis ve yasalar değil. Yasaların toplumsal karşılığın olmazsa sonuç yaratmayacaklarını hepimiz biliyoruz. Örneğin kadına şiddet uygulayan erkeğe, şikâyet durumunda verilecek ceza kısmen caydırıcı nitelikte olsa da, bu yola başvuran kadınlar yok denecek kadar az.

Başarmamızın sırrı, ciddi bir toplumsal deği-

şim ve dönüşümden geçiyor. Var olan yasal hakları kullanma bilincinin yerleşmesi gerektiği gibi, yasalarda bizi ikinci sınıf olarak alan maddelerin de hızla değişmesi gerek. Bunun mücadelesini mecliste verecek kadın adaylara ihtiyaç var.

Siyasette kadın temsiliyetinin artması, politikadaki cinsiyetçi yaklaşımları aşmaya yardımcı olacaktır. Gerek siyasi partilerdeki, gerekse seçim sistemindeki antidemokratik uygulamaların tartışılmasını, mümkünse yeni önerilerin hayata geçmesini sağlayabilmemiz, feminizm için bir zenginliktir.

Oyuna başvuru kadınların oylarının bu kadar basit kullanılmayacağını, partiler programlarını oluştururken kadınların gerçek ihti-

yaçlarını gündemleştirmeleri gerektiğini göstermemiz gerekir. Böylesi bir başlangıç, Türkiye'de zamanla ciddi bir meşruluk kazanacaktır. Bizlerin bu kararlılığı ve gücü gösterebilmesi, kadın hareketi açısından çok önemlidir.

Seçilmiş kadınların kadın kurumlarıyla ilişkisinin gelişmesi, sorunlara kadın cephesinden daha samimi olarak bakabilmeyi sağlayacaktır. Çıkarılan yasaların uygulanmasının maddi zemininin hazırlanmasında kadınların ciddi çabasına ihtiyaç vardır. Kadın danışma merkezlerinin, sığınma evlerinin vs. kurulmasına ve yaygınlaştırılmasına, ancak biz önyak olabiliriz. Bu, toplumun yarısı olan bizlerin en doğal hakkıdır. Hakkımızı kullanabiliriz.

AKP ya da ordu taraftarı olmak zorunda mıyız?

FEMİNİST BİR CUMHURİYET

Büyükannelerimizden bizlere miras kalan feminist mücadelemizi daha çok yükselterek kadınlarla buluşmanın yollarını ve yöntemlerini yeniden yeniden deneyerek bulmalıyız. Çünkü, o kadınları sokağa döken güç ikiye bölünmüş İslamcı, orducu, milliyetçi, liberal siyasetler değil, 8 Martlardır, yüzyıllardır devam eden feminist siyasetlerdir. Hiç kimse bizleri yok sayarak bizim politik söylemlerimizi kırıp biçip, içini boşaltarak kendine malzeme yapamaz. Buna izin vermeyiz. Patriarklar bilsinler ki karşılarında her daim feministler oldu, olacak.

GÜLFER AKKAYA

Nisan ortasından bu yana memleketin alanlarını allayıp pulayanlar oldu, biliyorsunuz. Cumhurbaşkanlığı seçimleri bahanesiyle memleketin özde sahibi ulusalcılar, yürü ya kulum emriyle yola koyuldular. Yürüyüş o yürüyüş, tutana aşk olsun.

Daha ikincisi tertiplenecekken mitinglerin, 27 Nisan gecesi askerinin muhtırası patlak verdi. Muhtıra, İstanbul mitinginden iki gün önce olunca gözler mitinge çevrildi. Kürsüde konuşanların kimi "ordu göreve" minvalinde konuştu, kimi ise muhtıraya değmeden memleketin İranlaşmasından, şeriat tehlikesinden bahsetti. Ama bu ülkenin sahipleri vardı, buralar öyle ha deyince İranlaşmayacaktı.

Peki kimdi bu sahip? Alanları dolduran milyonlar mı? Yok daha neler!

Askerler ve onların siyasi kanadı askeriler. Yani statükocular.

Ne istiyorlar? Sosyalistlerin, Kürtlerin, dincilerin, feministlerin olmadığı, kendi borularının öttüğü bir ülke.

Bu mitinglerin ilgi çekici yanlarından biri, mitingdeki kadın katılımıydı. Binlerce kadın vardı.

Baştan söyleyeyim; bu mitinglere katılanların bir kısmı muhtıra yanlısıydı, ama katılımcıların tamamı için bunu söylemek doğru olmaz. Katılanların çoğunluğu "şeriat tehlikesine" karşı durmak için, AKP'den yıldığı için oradaydı.

Cumhuriyet kadını, cumhuriyet polisi

Mitingin kadın katılımcı oranı ile duyularımız arasındaki paraleliği fark edince 1 Mayıs sonrası etrafımı yoklayayım dedim. İlk tekefonda ablam haberi yumurtladı: "Mitingdeydim." "Ne işin var o mitingde?" dememe kalmadı "Ben cumhuriyet kadınıyım" dedi. Eee cumhuriyet kadını, cumhuriyet seni hizmetçi yaptı, zenginlerin pisliğini temizletti. "1 Mayıs'a niye gelmeden hazır sokağa çıkmışken?" diye sordum.

Mitinglerin organizasyonlarında, kadınlar ön plandaydı

"Orda polis var" dedi. "Ne güzel işte. Sen cumhuriyet kadını, o cumhuriyet polisi. İnsan cumhuriyetinin polisinden korkar mı?" Korkmuştu işte, nedense!

Sorunlar ve öneriler

Cumhuriyet mitinglerinin katılımcıları ağırlıkta kadınlardı. Bu kadınların o mitinglere katılması "Şeriat geliyor, bizlere türban giydirecekler, sokağa çıkartmayacaklar, evlere kilitleyecekler" kaygısından. Ashnda tamamen haksız bir kaygı değil. Herhangi bir İslam tandanslı cumhuriyetin kadınlara biçeceği misyonu kestirmek kimse açısından zor değil. Ama ben şeriat yerine siyasal İslam demeyi yeğlerim. İkisinin arasında epey fark olduğunu düşünüyorum.

Muhafazakâr demokrat (!) AKP'nin de kadın düşmanı politikaları herkesçe biliniyor. En son kadın kotası konusundaki incileri hâlâ akıllarda. Neyse. Bu mitinglere katılan kadınların pek azı darbe yanlısıydı. Çoğu ise Alevi ya da demokrat kadınlardan oluşuyordu.

Alana çıkan kadınların muhtıra yanlısı olmadıklarını düşünüyorum. Aksine bu kadınlar haklarına sahip çıkmak

için o alandaydılar, ama burada sorunlu olan nokta, o mitingin tertipleycileri ile alandaki kadınların talepleri ve politik olarak durdukları yer noktasındaki aç farkıydı.

Cumhuriyet mitingleri kadınların haklarını ya da ezilenlerin, hadi toptan söyleyelim Türkiye halklarının haklarını savunmak için yapılmadı. O mitingler, AKP eliyle yürütülen ordunun hegemonyasını kırmaya dönük süreci durdurmak, şovenizmi artırmak ve yerine yukarıda söylediğim statükocuların iktidarını pekiştirmek, "buraların tek sahibi var o da biziz" demek için yapıldı.

Kadınların AKP karşıtlıkları yerinde bir tutum, ama sadece AKP karşıtlığı kendi sorunlarının çözümüne ulaşmak için maalesef yeterli değil. Kadınlar özgürlükleri için siyasal İslam'a karşı (şeriata karşı değil, çünkü bu topraklarda şeriat tehlikesi yok, bugün şeriat tehlikesinin var olduğunu söylemek ya şaşırtmacadır ya da politik bir hatadır) çıkmalıdır. Ama bunun yanında kurtuluş mücadelesi verilmeden özgürlüklerin de sağlanamadığını bilelim.

Bugün kadınların yaşadığı aile içi şiddet, kadın emeğinin sömürsü, be-

den politikaları vs. hakkında AKP ne diyorsa diğer tüm partiler de aynısını söylüyor. Kadınların ezilmesi ve sömürülmesi konusunda tamamı elbirliği etmiş durumda. Genelkurmaylığın tepeden belirlediği laik-antilaik politikasının bir sonucu olarak laik kadınlar modern kadın, antilaik kadınlar ise gerici kadın diye karşı karşıya getirilmekte, tepeden böyle bir gerilim yaratılmakta. Buraları atlayarak kurtuluşumuza, ya da en hafifinden haklarımıza sahip çıkamayız. Bunlarla topyekün savaşmak zorundayız.

Çünkü hiç birinin derdi zerre kadar kadınlar değil. Olamaz da. Neden olsun ki? Kadınların oy kullanma hakları olmasaydı kim o mitingleri kadın kurumlarına organize ettirip, onca kadının sokağa çıkması için canhıraş çalışırdı?

Erkek egemenler aralarına aldıkları kimi kadınlarla el ele vererek biz kadınlara karşı savaşmaya devam ediyorlar. Bizler de feministler olarak bu oyunu bozmak, sokaklara çıkmaya başlayan, politik taleplerde bulunan bu kadınları o yanlış mecralardan çıkartmak ve kendi yanımıza almak için iğneyle kuyu kazmaktan çekinmeyelim.

Büyükannelerimizden bizlere miras kalan feminist mücadelemizi daha çok yükselterek kadınlarla buluşmanın yollarını ve yöntemlerini yeniden yeniden deneyerek bulmalıyız.

Çünkü, o kadınları sokağa döken güç ikiye bölünmüş İslamcı, orducu, milliyetçi siyasetler değil, 8 Martlardır, yüzyıllardır devam eden feminist siyasetlerdir.

Hiç kimse bizleri yok sayarak, bizim politik söylemlerimizi kırıp biçip, içini boşaltarak kendine malzeme yapamaz. Buna izin vermeyiz. Patriarklar bilsinler ki karşılarında her daim feministler oldu, olacak.

Kadınlara feminist bir cumhuriyet yakışır.

Uyuşturucu, sermayenin toplumsal muhalefeti kontrol araçlarından!

SAHTE CENNET

Yoksul semtlerin çürütülmesini hedefleyen uyuşturucu odaklı faaliyetlere karşı direniş, bütün mücadele yolları kullanılarak devreye sokulmak zorunda. Yoksullar onurlarını ve geleceklerini yitiriyorlar. Devrimci güçler bu yozlaştırmaya ve çürümeye karşı kendi barikatlarını oluşturmalı.

HİKMET SARIOĞLU

Yoksulluk kaskacında, eğitimlerini sürdüremeyen, işsiz kalan ve geleceksizleştirilmiş gençlerin birçoğu çaresiz. "Uyuşturucu her şeyi unutturuyor, dünya umurunda olmuyor" diyerek, aslında bu çaresizlik içinde insanlık dışı bir hayata savrulduklarını, isyan duygularını uyuşturucu kullanarak nasıl söndürdüklerini anlatıyorlar.

hayatlarıyla kıyaslarken, büyüdükleri semtin köşe başında uyuşturucuyla buluşuyorlar, üstelik satıcı da onlardan: Bu yolla köşeyi dönmeye çalışan ya da kullandığı uyuşturucunun devamını sağlamaya çalışan birisi.

Devlet hiçbir güvenlik önlemi almıyor. Neden alsın, varoşların öfkesinin eritilmesi, ehlileştirilmesi şart.

sağlanan muazzam fonlar, sistem içi saygınlık arayışı temelinde tehdit yaratmaktan çok, yeni istihdam alanlarının yaratılması noktasında gündelik, herkesçe kabul gören bir gerçekliğe ve sıradanlığa dönüşüyor. Uyuşturucudan kaynaklanan zenginlik çeşitli iş kollarında aklanarak gündelik hayata akıyor, hayatımıza karışıyor. Ak para-kara para ayrımı ikiyüzlü bir sayıklamaya dönüşüyor ve ikisi birbiri içinde eriyor.

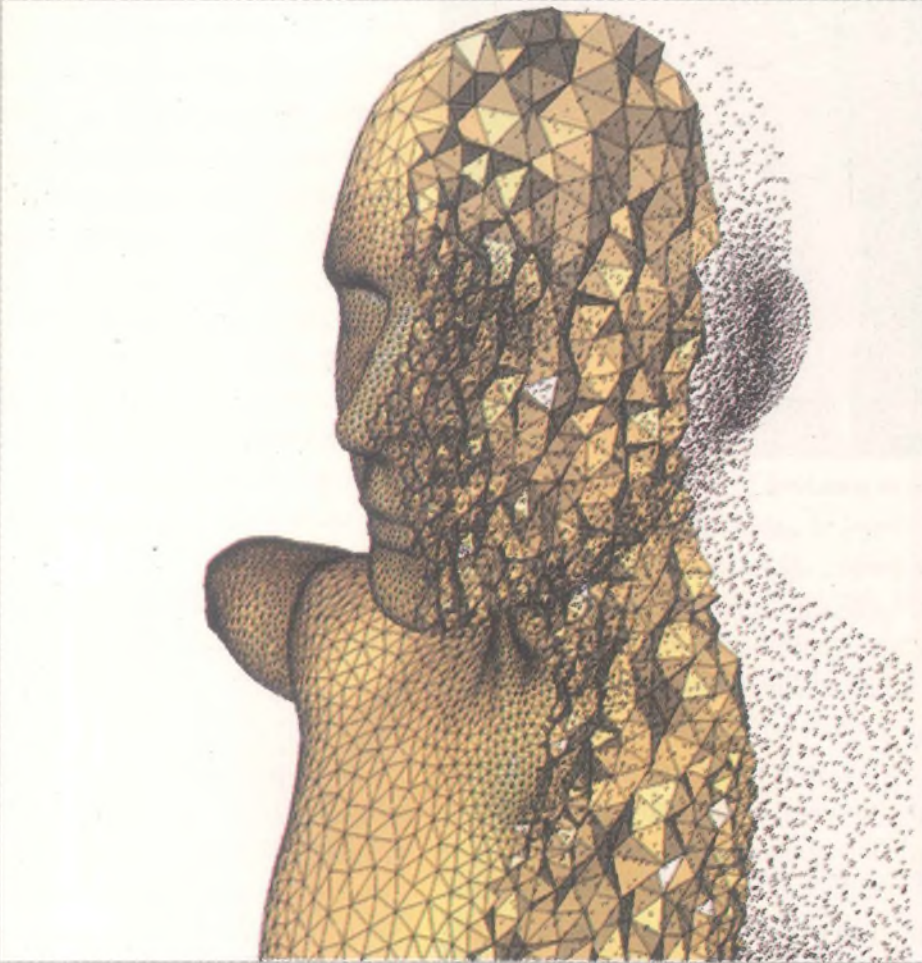
Varoşlarda yaşayan gençler, derin devlet ve mafya organizasyonunun ucuz işgücü potansiyelini oluşturuyor. Uyuşturucu baronlarının en tepede durduğu zincirin en ucunda yer alan yoksul varoş gençleri kötülüğün kaynağı olarak gösteriliyor. Göstermelik operasyonlarda üç beş tanesi yakalanıyor, cevval basın tarafından gizli kamerayla tespit edilip teşhir ediliyor. Ertesi gün köşe başlarında yeni satıcılar beliriyor. Emniyet güçlerinin bu işin içinde olduğunu herkes biliyor. Polis çetelerle birlikte hareket ediyor

Çünkü uyuşturucu sermaye tarafından toplumsal muhalefeti kontrol aracı olarak kullanılıyor. Uyuşturucu sermayenin türlü oyunlarından yalnızca bir tanesi.

Uyuşturucuya karşı mücadele, ancak yoksulların devrimci demokratik mücadele odaklarını oluşturmasıyla verilebilir. Yoksulların geleceğini, insanlığını ve onurunu yitirmeden yaşamayı, kendi meşru direnişine ve kendi arınma odaklarını yaratmasına bağlı. Sermayenin yoksullar için onları çürütmekten başka yapacağı başka hiçbir şey yok.

Devrimci güçler bu yozlaştırmaya ve çürümeye karşı kendi barikatlarını oluşturmalı. Yoksul semtlerde yaşayan gençliği kucaklayacak, kültürsüzleşmeye karşı kendi kültürünü yaratacağı demokratik kültürel merkezler oluşturmalı ve yoksul semt gençliği buradaki faaliyetlerle buluşturulmalı. Uyuşturucuya karşı bütün mahallelerde, semtlerde, okullarda direniş odakları yaratılmalı. Sermayenin dünyasında emekçilerin, yoksulların hakları ancak ve ancak emekçilerin demokratik ve devrimci mücadelesiyle savunulabilir.

Varoşlarda yaşayan yoksul gençler derin devlet ve mafya organizasyonunun ucuz işgücü potansiyelini oluşturuyor. Uyuşturucu baronlarının en tepede durduğu zincirin en ucunda yer alan yoksul gençler kötülüğün kaynağı olarak gösteriliyor. Gerçekte ise uyuşturucu sermaye tarafından toplumsal muhalefeti kontrol aracı olarak kullanılıyor. Uyuşturucu sermayenin türlü oyunlarından yalnızca bir tanesi.

Esrar, eroin, ecstasy ve sakinleştirici haplarla yoksulluk, işsizlik, umutsuzluk belasını, toplumsal düzendeki duygusuzluğu baştan savmaya çalışıyorlar.

Gençlerin uyuşturucu kullanım yaşı gittikçe düşüyor. Toplumdaki umutsuzluk katsayısı ile uyuşturucu kullanma katsayısı el ele yürüyor.

Yoksul semtlerin gençleri çocukken sokak aralarında oyun oynuyor, ilköğretimi bitirdikten sonra çoğu tamirci, konfeksiyon işçisi ya da kuaför-berber çırağı ya da işsiz olarak gençliğe adım atıyor. Bu gençler, büyüdükleri semtin sokak aralarında, köşe başlarında, kahvehanelerde ve son yıllarda hızla çoğalan türkü barlarda vakit geçiriyor.

Medyadaki renkli hayatı izleyip kendi

Devlet uyuşturucu kullanımının yaygınlığı konusunda parmağıyla varoşları işaret ediyor. Suç, ilgisiz cahil anne baba, kötü arkadaşlar ve küçük çete mensuplarının üzerine yıkılıyor.

Uyuşturucu kullanımının nedenleri arasında gençte var olan davranış bozukluğu, saldırgan ya da asi oluş, merak duygusu, arkadaş baskısı, gencin kendini kaptırma ihtiyacı gibi psikolojik ve pedagojik etkenler sıralanıyor. Bunlar kuşkusuz nedenler arasında sayılmalı, ancak temelde yatan nedenin bu olmadığını herkes biliyor.

Bugün uyuşturucu ticaretinden kaynaklanan cirolar bile neredeyse dünyanın en zengin ülkelerinin kamusal mallarının değeri kadar. Uyuşturucu ticaretinden

Türkmen Aleviler üzerinde oyun oynanıyor

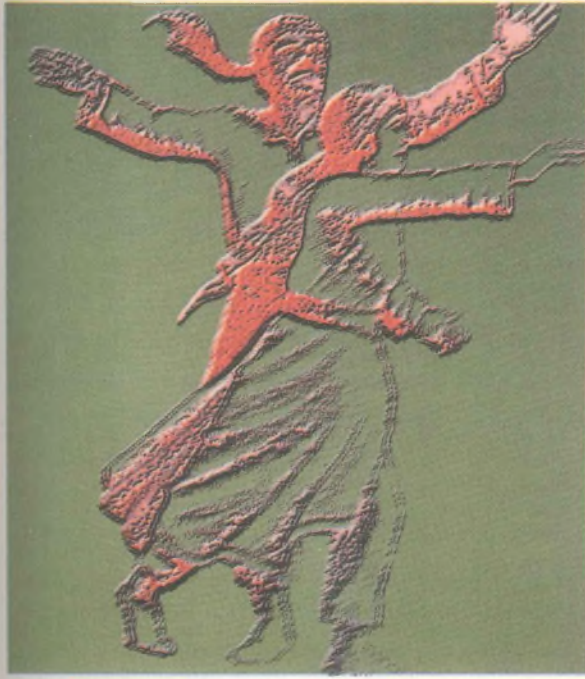
ANADOLU ALEVİLİĞİNİN ORTODOKS İSLAM VE ŞİA İLE İLİŞKİ/ÇELİŞKİLERİ

Bütün emperyalist/kapitalist dünya ve onun İslam coğrafyasındaki teokratik tiranlıkları, Şia'dan, Leninizm'den korkularına benzer şekilde korkarlar. Çünkü her ikisi de sadece sömürülen ve ezilenlerin muhalefet geleneği olmakla kalmamış, iktidar olarak biri İslam coğrafyasında 150 yıl, diğeri Sovyet topraklarında 70 yıl yaşamıştır.

MÜSLÜM ERDOĞAN

Bilimsel anlamda Ortodoks İslam, 10 yılı Hz. Muhammed ve 29 yılı da 4 halife devri olmak üzere toplam 39 yıldır. Tarihçi Naima ve kapitalizm öncesi toplumbilimcisi İbn-i Haldun'ca antika medeniyetlere yüz yıl ömür biçilmesine rağmen, orijinal (Ortodoks) İslam medeniyeti bu sürenin yarısı kadar bile yaşayamamıştır.

4 halifeden sadece Ebubekir -halifeliği 2 yıl sürmüştür- ecellye ölmüş, diğerleri iktidar kavgalarında öldürülmüştür. Yozlaşan bu medeniyetin, 40 yılda çürüyerek ömrünü tamamlaması, ölümünden önce son peygamberlik öngörüsünde bulunan Hz. Muhammed'i tarihsel olarak haklı çıkarmıştır.

Aslında, Medine'de Yahudi tefeci-bezirgânlığa karşı verilen mücadeleyle bir yanı tarihsel (dışarlak), diğeri yanıyla Hz. Muhammed'in kabilesi olan Kureyş kabilesinin toprak ağalarına karşı Mekke'de verdiği mücadeleyle de sosyal (içerlek) karakterli olan devrim süreci, Hz. Muhammed'in 632 yılında ölümüyle sönmüştür.

Son halife Hz. Ali'nin kişisel çabaları yeterli olamayınca, Muaviye devriyle birlikte yeniden ve geri dönüşlemezce, topraklar yine Kureyşli ağaların eline geçmiştir. Bu tarihten (661) sonra, kapitalizm öncesi toplumların temel üretim kaynağı olan toprakların paylaşımı üzerinde yükselen mezhep kavgaları, İslam coğrafyasını "cehennemcil" yangın yerine dönüştürmüştür. (Günümüzde bu ateşe, yeraltının paylaşımı da eklenince, Irak'taki durum ortaya çıkmıştır. Diğerleri, İran ve Suriye gibi, sıradadır. Ve ezilen ve sömürülenler için, adeta tarihi bir "tekerrür"e dönüştüren hem

dışarlak; Yahudi sermayesinin de içinde bulunduğu emperyalist cepheye hem de içerlek; "ulusal" sermayeye karşı verilecek mücadele etle tırnak gibi iç içe geçmiş durumdadır.)

Topraksızların isyanı

661 yılından 680'deki Kerbela olayına kadar, Muaviye (Emevi Devleti'nin kurucusu) ve oğlu Yezid'e karşı Kureyş kabilesinin topraksızları Haşimilerce verilen mücadele, 766 yılında İmam Cafer-i Sadık'ın ölümünden sonra şekillenerek, çürüyen İslam medeniyetinden çatallaşmış ayrılacak olan "Heterodoks" Şia mezhebini de aslında prototipi ve habercisi niteliğindedir.

Hz. Muhammed'in ölümü, Ali ve Hüseyin'in de öldürülmesinden sonra, topraksızların mücadelesi İslam içi mücadelede bir daha iktidar olamamıştır. 680'den 780'e kadar yüz yıl süren topraksızların ve küçük üretmenlerin bu mücadele ve muhalefet geleneği, 6. İmam Cafer-i Sadık'ça iktidarın hizmetine girmek şeklinde bozulunca, imamın büyük oğlu İsmail öncülüğünde Şia mezhebi şekillenerek, toprak ağalığının ve tefeci-bezirgânlığın iktidarının temsili olan İslam'dan kopuşmuştur.

Zıt isimlendirmeler

Bu tarihten sonra, günümüze kadar ve günümüzde de İslam'ın orijinal (Muhammed dönemi, ortodoks) bütünlüğünü savunan gelenek, paradoksal bir şekilde "Heterodoks" mezhep olarak görülürken, ortodoks İslam'ın yıkıcısı gelenekse, yine paradoksal olarak "Ortodoks" mezhepler olarak görülmektedir. Kavramların İslam'ın tarihselliği içindeki anlamları budur.

Ancak günümüzde bu kavramların içerikleri, kendi tarihsel nedenselliklerinden, sınıf/tabaka mücadelelerinden soyutlanarak, sömürü ve ezide kolay bir nemalanma yolu olarak görülüp, "gerçek İslam'ın temsilcisi biziz" söz dalaşına dönüştürülmüştür. Sözde gerçek İslam'dan kasıtsa, antik tarihin toprak ağalığının üstüne ve/veya yerine, daha çok ziftlenmek için, günümüzün geç Türkiye kapitalizminin de eklenmesidir.

Gerek günümüzün ortodoks İslam mezheplerine (Hanefi, Maliki, Şafi, Hanbeli) inanan İslam'ın yoksullarının, gerekse de Heterodoks Şia mezhebi içindeki Anadolu Aleviliğinin bu kayıkçı dövüşünden sınıfsal ve insansal bir durum ve çıkarı olamaz.

Anadolu'da Alevilik

Zaten Anadolu'da Alevilik, topraksız ve yoksul köylü ile küçük üretmenlerin, Selçukludan başlayarak günümüzde dahil bütün iktidarlara karşı bir muhalefet ge-

leneğidir.

Bu anlamda, Anadolu'da yaşamış bütün dinsel, millî, sınıfsal muhalefet geleneklerinden de etkilenmiş ve etkilemiştir. Ama arkaik tarihsel misyonu, önceki yazılarımda değindiğim anahaneliğin ve 8. yüzyılın sonlarında oluşmaya başlayan Şia'nın etkilerini taşır.

Konumuz açısından, anahanelik, daha çok sınıflarüstü barışçıl (hümanist) bir etkide bulunurken, Şia, tarihselde olsa bir devrimci muhalefet ve hatta iktidar seçeneğidir. (Günümüz ortodoks mezheplerine 5. kol olarak eklenen İran'daki Caferilik mezhebini saymıyoruz. Bu örnek, emperyalist/gerici demagoji ve manipülasyonca Şia geleneğini kötüyerek, emperyalist müdahalelere karşı mücadeleyi etkisizleştirmede kullanılmaktadır.)

Tarihteki Leninizm: Şia

Bunun için bütün emperyalist/kapitalist dünya ve onun İslam coğrafyasındaki teokratik tiranlıkları, Şia'dan, Leninizm'den korkularına benzer şekilde korkarlar. Çünkü her ikisi de sadece sömürülen ve ezilenlerin muhalefet geleneği olmakla kalmamış, iktidar olarak biri İslam coğrafyasında 150 yıl, diğeri Sovyet topraklarında 70 yıl yaşamıştır.

Türkiye'de sınıflar mücadelesi bu tarihsel perspektiften yoksundur. Zaten Türkiye sağ, ta Anadolu Selçuklu derebeyliğinden bu yana (Osmanlı'da bu konumlanış daha da artmıştır) İslam'ın Sünni ve hatta sadece Hanefi mezhebinin "seçkinlerince" temsil edilmektedir. Solun Kemalist seçkinleri de, laiklik kılıfı altında, sistemden nemalanarak ve nemalandıkları oranda, bütün devrimci geleneklere (Şia'da dahil) ve devrime karşıtlıkla, sağdan daha köktenci bir şekilde, Sünni İslam mezheplerinin içinde konumlanmışlardır.

Ne yazık ki sosyalist solda bu basınç altında kalarak ezilmiş, sosyalist solun içindeki Alevilerde yine laiklikle malulleşerek kendilerine yabancılaşmış, Şia'nın tarihsel devrimci geleneğinden uzaklaşmışlardır.

Ve bu bakış açısıyla, 8. yüzyıldan 13. yüzyılın sonuna kadar Orta ve Yakın Doğu ile Kafkaslar'a kadarki coğrafyayı etkileyen, bu tarihten sonra Anadolu'ya taşarak, 19. yüzyılın ortalarına kadar Anadolu'da devam eden, Selçuklu ve Osmanlı derebeyliklerine ve imparatorluklarına karşı, Şia'nın tarihsel devrimci isyan geleneği görülerek bilince çıkarılamamıştır. Bu gelenek, sosyal (sınıfsal) devrim mücadeleleriyle/mücadelelerinde sentezleşmeyecek/sentezleştirilemeyecek, bir manivela gücü olarak değerlendirilememiştir.

Sibel Yardımcı ile İstanbul sohbeti.

"SADECE BİENAL SAĞIR DEĞİL"

Söleşiyi Yapan: MAHİR DOĞAN

Bienali, kentsel değişimi ve festivalleri eleştirel bir gözle inceleyen "Küreselleşen İstanbul'da Bienal" adlı kitabın yazarı Mimar Sinan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Sibel Yardımcı ile kitabı üzerine konuştuk. Sibel Yardımcı, kültür sosyolojisi ve kent konusu üzerinde çalışıyor.

Toplumsal özgürlük: İstanbul Bienali'ne odaklanan "Küreselleşen İstanbul'da Bienal" adlı bir kitap yayınladınız. Bu kitapta cevap aradığımız şey neydi?

Sibel Yardımcı: Bu kitap benim doktora tezimdi. Benim bu araştırmada anlamaya çalıştığım şey, İKSV'nin (İstanbul Kültür Sanat Vakfı) ve ilk kez 1973'te düzenlenen Uluslararası İstanbul Festivallerinin İstanbul değişirken nasıl değiştiği ve bu dönüşümden hem kültüre hem kente hem kamusal alana dair ve daha birçok şeye dair ne gibi sonuçlar çıkarabileceğimizdi.

Kitap işte buradan hareket eden fakat daha çok bienale odaklanan bir çalışmaydı. Ama sorular aslında aynı sorulardı: Bu son 20 yılda İstanbul nasıl değişti? Kültür sahnesi nasıl değişti? Kent ve kültür arasındaki ilişki nasıl değişti. Bütün bunlar arasında festivallerin nasıl bir rolü var? Bu değişimlerden festivaller ya da bienal nasıl etkilendi? Temel sorularımız bunlar.

Toplumsal özgürlük: Kentlerin hızlı bir şekilde ekonomik yönden pazar nesnelere dönüştüklerini görüyoruz. Kentin tarihi, kültürü, mekânları tüketim ve turizm endüstrisi için sermaye olarak algılanıp biçimlendiriliyor. Kentlerin tüketim nesnesine dönüşme çağında İstanbul'un, bienali ile bu ölçekte ilişkisi nedir sizce?

Sibel Yardımcı: Son birkaç on yılda aslında dünyada büyük kentlerin çok öne çıktığını ve bu kentler öncelikli olarak ekonomik terimlerle tanımlansa da, yani o kentten geçen yabancı sermaye, borsanın büyüklüğü gibi, artık sadece belirleyicilerin ekonomik olmadığını görüyoruz. Dolayısıyla, özellikle İstanbul gibi ekonomik ve teknolojik altyapısı Londra veya New York ile karşılaştırılacak boyutta olmayan kentler için kültür kentin öne çıkardığı şeylerden biri haline geliyor.

Mesela kitapta Çağlar Keyder örneği-

ni vermiştim. Keyder 1992'de şöyle diyor: "İstanbul'un artık kendini satması gerekiyor, çünkü ülkenin gelişmeye devam edebilmesi için küresel kapitalizme bir şekilde kendini uydurması lazım, bunun için de bir büyük kent üzerinden dünyaya bağlanması lazım, bu da Türkiye'de ancak İstanbul olabilir, dolayısıyla da İstanbul'un kendini satmayı öğrenmesi lazım."

O dönemdeki kitaplara, gazetelerdeki demeçlere baktığımız zaman, aralarında politikacıların, akademisyenlerin, işadamlarının, gazetecilerin olduğu ciddi sayıda insan bu konuda hemfikir: "İstanbul'u pazarlamalıyız, çünkü İstanbul zaten medeniyetlerin beşiği, zaten kültür başkenti dolayısıyla da zaten hak ediyor. Bu sebeple İstanbul'u kültür açısından dış dünyayla ilişkilendirebiliriz."

Toplumsal özgürlük: Peki, yaklaşımlarda, İstanbul'un bir kültür değeri olarak öne çıkarılması isteğini mi yoksa İstanbul'un taşıdığı değerlerin bir kültürel sermaye olmasının ciddi bir maddi sermayeye dönüşmesi olanağını mı düşünümeliyiz?

Sibel Yardımcı: İkisini birden düşünmeliyiz aslında. Yani hem "Böyle bir sermayesi var İstanbul'un tarihten gelen, bunu değerlendirelim" hem de "İstanbul güzel bir kent bunu açığa çıkaralım" gibi bir gayret de var.

Yine burada kültür dediğimizde İstanbul'un kültürü olarak Osmanlı'nın mirası, Bizans'ın mirası ve bütün bunların yarattığı çok kültürlülük -her ne kadar bu son olaylar bu yönde önemli kuşklar yaratsa da- düşünülüyor, bir de sanki bu kültürel geçmişin çok doğal bir devamıymış gibi çağdaş sanat da bu süreçte bunlara ekleniyor. Dolayısıyla İstanbul'un kültürel anlamda pazarlanması, tanıtılması dediğimiz zaman insanlar bütün bunları birlikte düşünüyorlar.

Toplumsal özgürlük: Bu düşüncenin çağdaş sanatın modernizmle, modernizmin Batı ile, Batı'nın da Cumhuriyetçi ilerlemeci paradigmayla bağlantılı olduğunu ve bunun da ülkenin ilerlemesi imajında bir gösterge gibi algılandığını düşünebilir miyiz? Yani çağdaş sanat, biçimsel açıdan İstanbul'un küreselleşmesi için Batılılaşma isteğinin bir yansıması mı oldu?

Sibel Yardımcı: Evet, bu bir yandan da uzun yıllar süren Oryantalizm meselesiyle de ilgili, İstanbul üzerine söylenen sözlerde de bunlar görünüyor. Klasik anlamda bir Doğu var bir de modern Batı var, İstanbul'un bir ayağı orada bir ayağı burada.

Aslında bir yanı sıra Batı'nın kültürel etkinliğini Türkiye'ye taşımak gibi bir misyon üzerinden de geliştiği için Cumhuriyet modernleşmesinin projesi bu. Ama bugün bienaller için çok daha büyük uluslararası bir ortam var ve eğer siz bu uluslararası ortamla bütünleşebiliyorsanız, oyunun kurallarına uyarmanız ayakta kalabiliyorsunuz.

Çalışmalarım sırasında bienalin başarısının ölçütü olarak Türkiye'deki değerlendirmelerin değil, Batı'da nasıl değerlendirildiğinin alındığını görmüştüm. Burada da yine Batı'nın referans alındığı görülüyor.

Toplumsal özgürlük: Çağdaş sanatın politik söylemine karşı, bienaller gibi kurumsallaşmalar bir söylem daralması getiriyor mu, kısacası içerdiği sözü başkalaştırıyor mu bienaller?

Sibel Yardımcı: Kurumsallaşma önemli bir soru. İKSV'nin ilk etkinliklerini incelediğimde daha amatör bir ruh var, dolayısıyla bir sürü şey aksıyor, bir sürü şey yolunda gitmiyor, ama amatör bir heyecan da var. Şimdi 30 yıl sonra İKSV artık bir kurum, her festivalin bir departmanı var. Sponsorluk var, basın ve halkla ilişkiler var.

Bu bir yandan o amatör ruhun kaybedilmesi de demek. Profesyonelleşmeyle birlikte ise değerler daha çok ekonomik terimlerle belirlendiği, piyasanın öne çıkardığı şeylerin hemen hemen her şeye hâkim olduğu söylene-

bilir. Bu festivaller için de geçerli, bir kâr etme çabası var demiyorum tabii ki ama satma, pazarlama, araçsallaşma, piyasa mantığı, sanatın ufkunun yeni bir şekilde tahayyül edildiğini görüyoruz.

Oysaki dadacılar, sityasyonistlere, yüzyılın başında yapılmaya çalışılan şeye bakarsak, bu sanatçıların amaçlarının bu düzenin kurallarıyla oynamak değil bu düzeni değiştirmek olduğunu, sanatın hayatı işgal ederek tamamen başka bir dünya kurmaya çalıştığını görüyoruz.

Toplumsal özgürlük: İstanbul Bienali'ni genel olarak bir çerçeve içinde ele almışsınız. Buradaki devlet geleneği, özel sermaye, STK'lar veya kişisel ve kuramsal entelektüel özne olma girişimleri... Bunları düşününce sizce İstanbul Bienali ayağını bastığı toprakları yansıtıyor mu?

Sibel Yardımcı: Ben yansıttığını düşünmüyorum. Son bienaldeki Misafirperverlik Alanı dışında önceki bienallerde daha da az var bu tür örnekler. İstanbul'da süregiden çatışmaların, karşılaşmaların, davaların vs çok az izi var bu etkinliklerde.

Bu gerçi hayatın geri kalanıyla da ilişkili, bu hem yabancı sanatçıların çok fazla olmasıyla ilgili, hem de buradaki birçok işe ilişkin hiçbir şey söylenmiyor olması biraz elleri temiz tutma çabası gibi geliyor bana. Son bienaldeki Misafirperverlik Alanı bunun dışındaydı, ama Misafirperverlik Alanı da bienalin asıl sergisi içinde değil onun yanında bir alan olarak kurulandı.

Dolayısıyla bana şöyle geldi: "Bienal çok eleştiriliyor Türkiye'deki meselelerle ilgilenmiyor diye, buna bir cevap

olarak böyle bir şey yapılabilir, ama yine de bunu tam bienalin içinde yapmayalım." İstanbul Bienali'yle ilgilenen insanların sayısı tabii ki artıyor, bütünüyle İstanbul'u özellikle çevresindeki yerleşimlerle birlikte düşündüğümüzde buralara ulaşamadığını görüyoruz, üniversitedeki öğrencilerimiz dahi hâlâ bize "Bienal nedir?" diye soruyorlar, bu açık bir örnek aslında.

Toplumsal özgürlük: Kitabınızda kurmuşsanız sanatın hayata karşı sağır-laştığını söylüyorsunuz. Bunu bienal üzerinden söylemiyorsunuz, fakat gö-

zaltında kayıplara, faili meçhullere, ölüm oruçlarına karşı sağır-laştırmış bir sanat ortamından söz ediyorsunuz. İstanbul Bienali sizce bu saydıklarımıza karşı sağır-laştı mı?

Sibel Yardımcı: Sadece bienal de sağır değil ki. Bugün televizyonları izlediğinizde sanki herkes barda eğleniyor gibi geliyor hepimize. Sanatçı da yapmıyor, biz de yapmıyoruz. Genel bir sağır-lık var aslında Herkes sağır-laştığı ölçüde sanatçı da sağır-laştırıyor.

Ama genel olarak İKSV gibi bir kurumun içinde bulunduğu ilişkiler ağı iti-

bariyle her şeyi söylemeye hakkı da olmuyor. Çünkü birçok şirketle sponsorluk ilişkileri var, bu tür politik açıdan marjinal bir projenin sergilenmesi, desteklenmesi, gösterilmesi devleti rahatsız edebilir, diğer işadamlarını rahatsız edebilir. Bu aradaki ilişkileri zedeleyebilir.

Hiçbir sponsor kuruluş tabii ki gidip "Şunu göstermeyeceksin" demiyordur, bunlar bu kadar ham bir düzeyde de işlemiyordur tabii ki. Fakat herkes biliyor ki, şöyle bir şey yapılırsa bu büyük bir olay olur. Dolayısıyla bence sınırlanıyor yapılabilecek şeyler.

Toplumsal özgürlük: Sizce İstanbul Bienalleri Türkiye'de modern sanatın bir elitizm göstergesi olarak algılanmasıyla benzer bir kaderi paylaşıyor mu? Çağdaş sanatın özündeki avangard durumu bu açıdan düşününce çevresindeki takipçi halkası için İstanbul Bienali elitizm göstergesi ve bundan doğan kültürel sermaye için bir nesne durumunda mı?

Sibel Yardımcı: Bu projede sanat veya kültür alanına para yatıranlar için bir prestij göstergesi, ama öte yandan zaten kendi içinde de gelişmesi itibarıyla sınıfsal olarak baktığımızda, top-

lumun büyük bir kısmını dışarıda bırakan bir proje bu. Çünkü kültürel sermaye ile ekonomik sermaye önemli oranda yan yana gidiyor. Kültürel sermayeye erişimin ekonomik sermayeyle ne kadar ilişkili olduğunu hatırlamak gerekiyor, bunu Bourdieu söylemişti zaten.

Toplumsal özgürlük: Son bienalde hayata bulaşma iddiasının arttığını gördük, sizce bu nasıl devam edecek?

Sibel Yardımcı: Kişisel olarak son bienalde yapılanlar bana pek de hayatta buluşmak gibi gelmedi açıkçası. Sadece yeri değişti ve yine aslında Taksim çevresindeki sadık izleyicisine ulaştı. Örneğin Tophane'deki mahallelere taşınan etkinlikler oradaki gündelik hayatı yaşayan insanları içine çekemedi. Daha çok zaten bienale gidecek insanların bienale gidiş rotalarını değiştirdi gibi düşünüyorum. Örneğin Oda Projesi'nin mahalleliyle yaptığı çalışmalar gündelik hayata çok daha fazla temas ediyor. Bienalin daha fazla hayata bulaşma iddiası olması gerektiğini düşünüyorum.

Toplumsal özgürlük: Çok teşekkür ederiz söyleşi için.

Sibel Yardımcı: Rica ederim.

KENDİNE AİT BİR HÜCRE

"Mahsus Mahal" yazarları tecritte ve meşakkatli koşullarda yazıyorlar. Onları kapatmak değil kapatılmak, el etek çekmek değil tecrit edilmek. Onlar, bedenleri ve zihinleri her gün yinelenen işkence altındayken yazıyorlar. Herkesin sustuğu yerde kendi sözlerini döküyorlar eteklerinden alıcısına.

ÜMİT KARTAL

Mahpusluk zor zanaattir. Kapatılan yalnızca beden değildir. Kısıtlanan sadece fiziksel hareket imkânı da değildir. Ödenen kefaret, suçla değil iktidarın bekasıyla ters orantılıdır. Modern dünyada her alanda olduğu üzere suç da tasnif edilmiştir. Adalet duygusunun onarılamayacağı kimi suçlar ve bu dokunulmazlığa kastetmiş islah olmaz "siyasi" suçlular vardır. Bir de kader kurbanları...

Siyasal olanın devletin erdemi adedildiği bir siyasal geleneğe siyasal hayatın cezaevlerinde belirlenmesi tuhaf kaçmaz. Kimileri cezaevindeyken bile fikirleri iktidardadır. Kimileri sokakları doldursa da, parlamentoya dahi girse tecrittedir. Sözü ve eylemin tasarrufu iktidarın elinde oldukça, birileri sustu(ruldık)ça birilerinin sesi giderek yükselir. Özel hayatın erdemleri kutsandıkça siyasal alan gitgide içine kapanır. Politik özneler birbirine benzemeye başlar.

Netekim ...

Darbeciler, işkenceciler, ajanlar özgürlüğün taşıyıcısına, akliselime dönüşür. Binaenaleyh sağıcılar cinayet işliyor dedirtmeyenlerin, devlete yardımcı

oluyor diyenlerin, devrimci gençlerin idam cezalarını onaylarken iki elini birden heyecanla kaldıranların gençliği sokakta neden göremediğine şaşmasına şaşılabilir artık. "Netekim" siyaset katli anlamını taşımaktadır gelenekte.

Tuhaf günlerde yaşıyoruz...

Tuhaf yerine postmoderni de koyabilirsiniz. Dilin bir oyuna dönüştüğü, sözün metnin dışına taşıdığı, anlamın kaybolup gittiği, kendinden kendine yazılmış küçük anlatıların büyük düşlerini kaybetmiş sıkıntılı okuru gerçeğin çölünde yapayalnızdır artık.

Ufuk genişledikçe menzil kaybolmuştur. Gidecek yeri olmadığından hareket geçecek takati de kalmamıştır.

Mimari pratikten doğan, edebiyat ve felsefenin söylemine sirayet eden postmodernizm bizde apoletlidir. Hani şu meşum 28 Şubat'tan bahsediyorum.

Akil kamaşması

Onlarca dergi yayınlıyor bugünlerde. Yayınevleri kitap "piyasa"sından sonra dergi piyasasını da eline doluyor. Kitap tanıtımları, reklamlardan oluşan bu dergiler düşünce dünyasının kısırlığını giderecek ne ufka ne de niyete sa-

hipler. Gözünü kulağını Batılı entelektüellerin yapıtlarına dikmiş, düşünsel erimini onlarla sınırlamış, birer çeviri makinesine dönüşmüş yayınevlerinden başka ne beklenebilir. Bir akıl kamaşması, irade hezimetini söz konusu. İyi şeyleri de yok sayıyor değilim tabii. Bu yazıda da onlardan birini tanıtmaya çalışacağım.

Tutsaklıkta edebiyat

"Mahsus Mahal" hemen sıyrılıveriyor onca derginin arasından. Önce adıyla tabii ki. "Mahsus Mahal", üç aylık hapisane ve edebiyat dergisi. İçeriğiyle de taş çıkartacak türden bir dergi. Bugünlerde ikinci sayısını yayınlayan "Mahsus Mahal", adından da anlaşılacağı üzere mahpusların ürünlerini yayınlayan bir dergi. Yayın kurulu üyelerinin mahpuslardan oluştuğu derginin yazar kadrosu da mahpusların yanı sıra yolu mahpushaneye düşmüş olanlardan oluşuyor. Şiirler, desenler, öyküler, denemeler, edebiyat eleştirileri...

Kendine ait bir hücre...

Orhan Pamuk Nobel konuşmasında yazarlık ve yazma deneyimini anlatırken bu uğraşın nasıl meşakkatli ve yal-

nızlık, yoğunlaşma, dış dünyadan el etek çekmeyi gereksediğini vurgulamıştı. "Mahsus Mahal" yazarları da tecritte ve meşakkatli koşullarda yazıyorlar. Önemli bir fark var tabii. Onları kapatmak değil kapatılmak, el etek çekmek değil tecrit edilmek. Onlar bedenleri ve zihinleri her gün yinelenen işkence altındayken yazıyorlar. Herkesin sustuğu yerde kendi sözlerini döküyorlar eteklerinden alıcısına.

Tutsaklıkta yazmak gerçekliğe, kendi gerçekliğine yabancılaşmamayı garantiye almak, tutsaklığın getirdiği mahrumiyet ve zulmün girdabına direnmek, dışarının sesinin gürültüye kurban gittiği yerde içerinin dili olmak ve sözü çoğaltmak için vazgeçilmez bir uğraş.

Yalnızca Türkiye'de değil dünyanın pek çok ülkesinde muhalif sanatın yolu cezaevlerinden geçer. Büyük şairler, ressamlar, yazarlar, siyasetçiler çıkarılmıştır Türkiye cezaevleri. Onca zulme rağmen bastırılmamış, terbiye edilememiştir muhalif ses, söz, ezgi, çizgi...

Edebiyatın smokinli beylerin salon toplantıları ve ödül törenlerine sıkıştığı kapalı evrenine karşı kendine mahsus bir mahal açan derginin yeni sayılarını, ürünlerini heyecanla bekliyoruz.

Bakmak ve görmek

DENİZ ÖTESİ

Deniz ve yoldaşları, coğrafyamızda, "tasarılarının ayrıntılarından fazlasını temsil etti"ler. Onlara dair imge çoğullaştı. O imge, kimi zaman, okullarda faşist işgallere karşı direnen, karanlığın üstüne yürüyen gençlikte belirdi. Gün oldu, elleriyle dünyayı her gün yeniden yaratan emekçilerin grev, işgal ve direniş çadırlarına konuk oldu. Kürdün, zulmün duvarlarını delen onurlu çılığı oldu.

CENK AĞCABAY

Muhafif İngiliz yazar John Berger, Che Guevara'nın katledilmesinin ardından şunları yazar:

"Guevara, tasarılarının ayrıntılarından fazlasını temsil etti ve edecektir. O, bir tercihi, bir kararı temsil etti..."

Guevara kendi ölümünü, bu emperyalizme karşı savaş içinde tasarladı. Onun tasarlanan ölümü, eğer dünyanın katlanılmaz durumunu olduğu gibi kabul ederse kendi yaşamının da ne ölçüde katlanılmaz olacağını gösterdi ona. Tasarlanan ölümü, ona, dünyayı değiştirmenin zorunluluğunu gösterdi. Tasarlanan ölümünün verdiği hak sayesinde, bir insan için zorunlu onurlu yaşamayı başarabildi."

Kitaplarından birinin adı, "Başkalarının Acısına Bakmak" olan Susan Sontag, Che'nin ölümünün ardından,

"Che, bugün dünya çapında yayılan devrimci mücadelenin insaniliğine dair en temiz, en yalın imgedir." diyordu.

Berger ve Sontag'ın Che'nin ardından yazdıkları; Deniz ve yoldaşlarının halklarımızın belleğinde edindikleri benzersiz yeri kavramamız açısından yararlı olabilir. Egemenlerin 35 yıldır, çok çeşitli baskı ve şiddet uygulamalarıyla gerçekleştirmeye çalıştıkları da, Deniz

ve yoldaşlarına ait, o, "en temiz, en yalın imge"yi yok etmektir. O benzersiz imgeyi yok edebilmek için, her on yılda bir, coğrafyamızı büyük bir cezaevine çevirip; kana, ateşe boğdular. O imgeyi yok edebilmek için, her on yılda bir halklarımıza, güneşe bakmayı, nefes almaya bile yasakladılar.

Ancak o imge, belleklerden hiçbir zaman silinemedi. Bastırılan, halklarımızın kolektif bilinçaltının derinliklerine itilen o benzersiz imge, artık yok edildi, tamamıyla bitti denilen zamanlarda; hızla yukarılara tırmanmaya başladı, tüm katmanları, aşarak geri döndü.

Deniz ve yoldaşlarına dair imgenin benzersizliği, onların "başkalarının acısına bakma" tarzında gizliydi. Onlar, "başkalarının acısına" kendi yordamlarıyla bakıyorlardı. Onlar, sadece bakmakla kalmıyor; "başkalarının acı"sını kendi yüreklerinin derinliklerinde duyumsuyorlardı. Bakmakla yetinmiyor, o acılara ortak olmanın sahici örneklerini veriyorlardı. Sınırları aşıp, mazlum Filistin halkına siper yoldaşı oluyorlardı.

Onlar, sadece başkalarının acısına bakmıyor; toplumsal kurtuluşun yollarını, o acıların içinden çıkarıyorlardı. Onlar, halkların acısına baktıklarında, isyanın gücünü görebiliyorlardı. Gördükleri ve yüreklerinin derinliklerinde duyumsadıkları, onlara, "dünyayı değiştirmenin zorunluluğu" yolunu açıyordu. Açılan yol, "zorunlu onurlu yaşamayı başarabilme"nin de yoluydu. Onlar bunu başardılar...

Bu yüzden, halklarımız onur, adalet ve özgürlük talepleriyle her ayağa kalktığında, onların imgesiyle buluştu. Bu yüzden en delişmen çağlarında, köhnemiş düzenin yıkıntıları içinde özgürlüğün yollarını arayanlar, onların açtığı kapıdan içeri girdi. İsyanını, o benzersiz imgeyle bütünleştirdi.

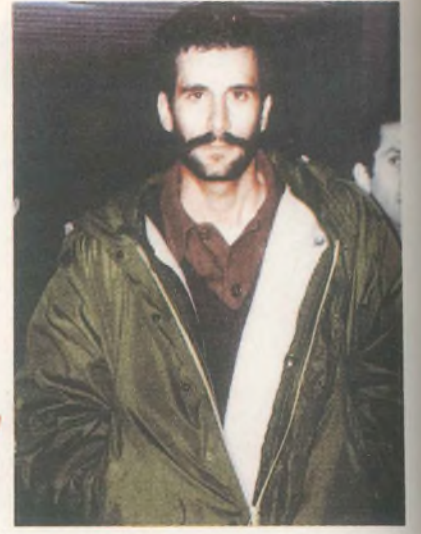
Deniz ve yoldaşları da, coğrafyamızda, "tasarılarının ayrıntılarından fazlasını temsil etti"ler. Onlara dair imge çoğullaştı. O imge, kimi zaman, okullarda faşist işgallere karşı direnen, karanlığın üstüne yürüyen gençlikte belirdi. Gün oldu, elleriyle dünyayı her gün yeniden

yaratan emekçilerin grevve direniş çadırlarına konuk oldu. Kürdün, zulmün duvarlarını delen onurlu çılığı oldu.

Latin Amerika'nın ezilen kadim halkları, Che'nin ölümünün ardından; kendi özgün inançlarına uygun biçimde, Che'nin benzersiz imgesinden zamansız

Köylüler... Yaşasın Devrimciler... Yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Kardeşliği..." Evet. Deniz ve yoldaşlarının son anlarında yaptıkları çağrılar, karşılığını bulmakta gecikmedi...

İşçiler, köylüler, gençler mücadele alanlarını dolduruyorlardı. O güzel im-

En uzun koşuysa Türkiyede de Devrim O, onun en güzel yüz metresini koştu...

ve mekansız, tüm ezilenlerin anlam dünyasını kuşatan bir aziz yarattılar. Deniz ve yoldaşları da, aynı biçimde, Anadolu'nun tüm halklarının, ezilenlerinin anlam dünyasında o benzersiz, ayrıcalıklı, kutsal yere sahip oldular.

Deniz ve yoldaşlarının tarihsel eylemi, coğrafyamızın tüm ezilenlerinin özlemlerini, istemlerini, başkaldırısını yepyeni bir dile tercüme ediyordu. Bu dil, en yetkin ifadesini Deniz ve yoldaşlarının yaşamlarının son saatlerinde kazandı. Onlar, idam sehпасının önünde, "temsil ettikleri kararın, tercihin" gereklerini bir an bile tereddüt etmeden yerine getirdiler. Baş eğmezlikleriyle; zalim muktedirlerin karşısında, dünyanın tüm ezilen ve sömürülenlerini temsil etme bilinci ve sorumluluklarıyla dimdik durdular.

İdam sehпасına son tekme vurmadan hemen önce, "en temiz ve en yalın" insani halleriyle birbirleriyle kucaklaşıp, dünyanın dört bir yanındaki ezilen ve emekçilerle de kucaklaşıyorlardı. Onların son sözleri geçmişle geleceği kuşatan bir içerikle, ülkenin her tarafında yankılanıyordu. "Yaşasın Tam Bağımsız Türkiye... Yaşasın İşçiler... Yaşasın

ge, toplumsal mücadelelerin boyverdiği her alanda ayrıcalıklı yerini alıyordu. Tarihin derinliklerinden beslenen Kürt isyanı bir kez daha, bir daha toprak alması üzere, bu kez onların suretinde gün yüzüne çıkıyordu. Mazlum Kürdün diriliş devriminin sembollerinden ayrıcalıklı olanı, o güzel imgeydi.

Deniz ve yoldaşlarının yetkinleştirdikleri yeni yaşam dili geçen zaman içinde güçlendi ve coğrafyamızın her yanına sökülüp atılamayacak derinlikte kök saldı. Hayat kokulu bahar günleri coğrafyamıza her geldiğinde, o güzel imgenin taşıyıcıları coşku ve heyecanla alanları dolduruyorlar. Zalim muktedirlerin paraları ve güçleri, tankları ve tüfekleri, eşitlik, özgürlük ve adalet isteyen çılgınlıkların karşısında hükmünü yitiriyor.

Halklarımız bu yeni dilin tüm olanaklarından yararlanarak direniyor, onların son sözlerini gerçek kılmanın yollarını arıyor. Otuz altı yıldır, her baharda, alanlar o güzel imgenin kutsal halesiyle kaplanıyor. Koşucular, yeni yaşam dili uyarınca, en hızlı olabilmek için kıyasıya yarışıyor. Yarış, eşitliğin ve özgürlüğün dünyası kurulana dek aynı heyecanla sürecek.

